

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

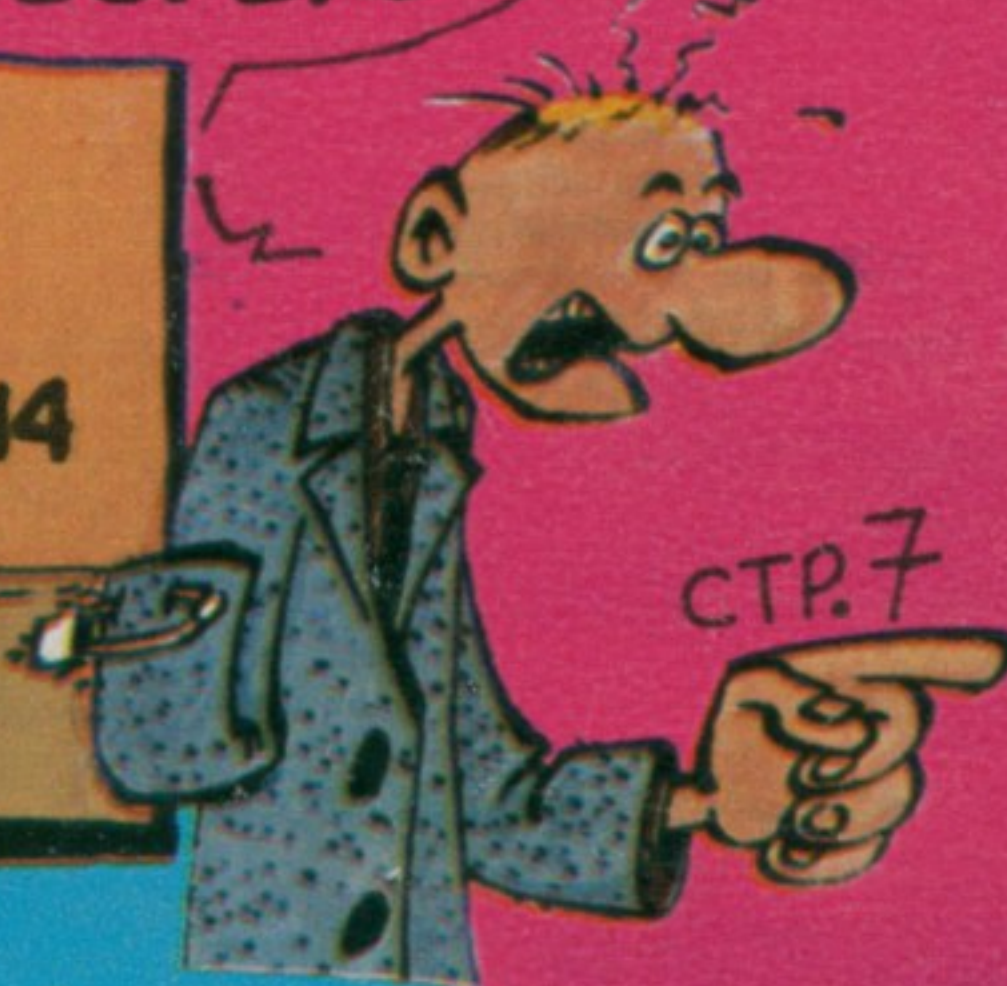
29. I 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 400 ДИН. • БРОЈ 1883

ШПИЗУН У
ПЕЛЕНАМА

СТР. 14

У БОРБИ
ПРОТИВ
НЕСРЕЋЕ...

СТР. 7

... КОЖА
НА
МЕТРЕ!

ПРИЧА
О
ГРАНИТУ

КАМЕН
ЗА МУЗЕЈ
И
БОЈЛЕРЕ

КРОМПИР,
ШТА
ЈЕ
ТО?

СТР. 6

ДЕЈВ ХОЛ ЈЕ
НЕСТАО!

СТР.
8-9

ФАНАСТИКА
РУЛЕТ

СТР. 42-43

СТР. 12-13

АНА МАРИЈА ПОРТЕР
(1781-1832)

ЕНГЛЕСКА КЊИЖЕВНИЦА, ОБЈАВИЛА ЈЕ ПРВУ КЊИГУ КАДА ЈЕ ИМАЛА 11 ГОДИНА.

Камелеон

СА РОГОВИМА ЖИВЕ ЈЕДИНО У БУРМИ, У ОБЛАСТИ БУГОЈИ.

ОНОРЕ ДЕ РАКАН
(1589-1670)

ПОЗНАТИ ОРАНЦУСКИ ПЕСНИК, НИЈЕ МОГАО ТАЧНО ДА КАЖЕ СВОЈЕ ИМЕ ЈЕР НИЈЕ УМЕО ДА ИЗГОВОРИ ГЛАСОВЕ Р И К.

САХАТ КУЛА

У ГРАДУ (АУСТРИЈА) ИМА ЧАСОВНИКЕ НА СВЕ ЧЕТИРИ СТРАНЕ ПРЕЧНИКА 6,7 МЕТРА.

КУКУ СА ДВЕ ФАСАДЕ

ПОДИГЛА СУ БРАГА КАРЛ И ХАНС РЕБХАН У МЕСТУ ЗЕЈЕРН, У СЕВЕРНОЈ БАВАРСКОЈ, ЈЕР НИКАКО НИСУ МОГЛИ ДА СЕ СЛОЖЕ ОКО ЊЕНОГ ИЗГЛЕДА.

Писати сјо

ИЗРАЂЕН У АМЕРИЦИ КРАЈЕМ ПРОШЛОГ ВЕКА СЛУЖИО ЈЕ И КАО КРЕВЕТ И КАО УМИВАОНИК.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

•••• др Здравко Габријел, професор Саобраћајног факултета у Београду, и мр Миле Лакић, асистент на новосадском машинском факултету, конструисали су суперлаки авион од свега 170 килограма, лакши и од фиће. Ова летелица од алуминијума и

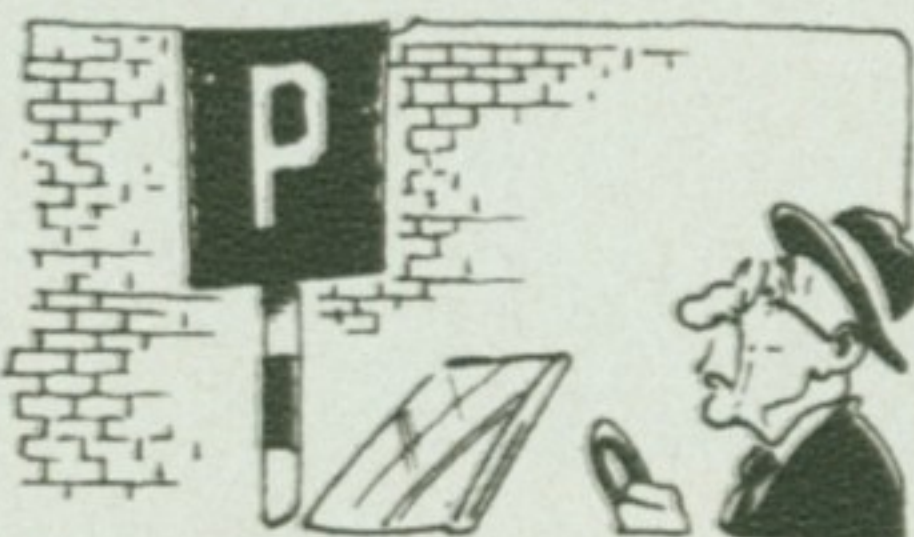
пластике с мотором од 50 коњских снага коштала би око 13 милиона динара. Авион може да превезе око 150 килограма терета, лети брзином од 80 километара на час и троши 5-8 литара горива на час. Слеће и полеће са травнатих терена, а за обуку будућих пилота био би довољан курс од само десетак часова.

•••• међу многим врстама палми има и таквих чије стабло достиже висину од 40 метара. Њихово лишће дугачко је и по 4 метра.

•••• платина је веома еластичан метал тако да се од ње може извући жица чији је пресек свега један двадесети део микрона. Мада су овакве жице невидљиве, веома су јаке и отпорне.

•••• после обимног истраживања њујоршка саобраћајна полиција утврдила је да само четрдесет одсто возила на улицама има пред собом одређени циљ. Осталих шездесет одсто аутомобила кружи градом тражећи место за паркирање.

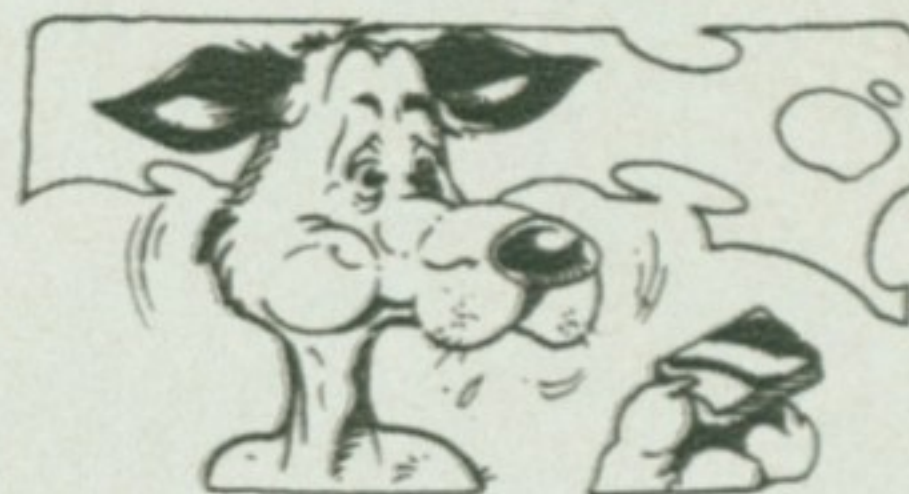
•••• најчешће коришћена храна на свету није хлеб већ пиринач. У музеју у Калкути изложено је 1.130 врста само азијског пиринча.

•••• почетком децембра прошле године у најелитнијем токијском хотелу „Империал“ одржан је фестивал југословенског кулинарства. Улазни-

це које су стајале четири хиљаде јена (око 42 000 динара) разграбљене су још првог дана, а гости су могли да пробате четрдесет специјалитета, свакако уз наша најбоља вина.

•••• пси у немачком граду Тибингену могу да буду задовољни: фирма „Алберт и Хаг“ пустила је у продају нарочите гуме за жвакање намењене искључиво овим четворо-

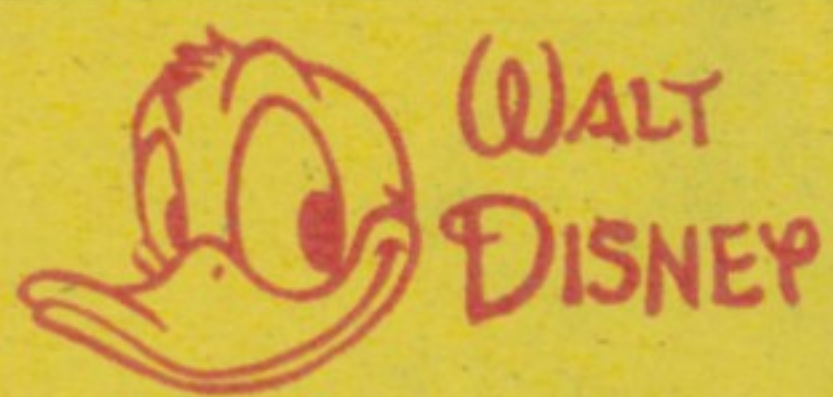

ношцима. На рекламним омотима пакетића пише да се ове жваке производе „да пси не би завидели својим господарима“.

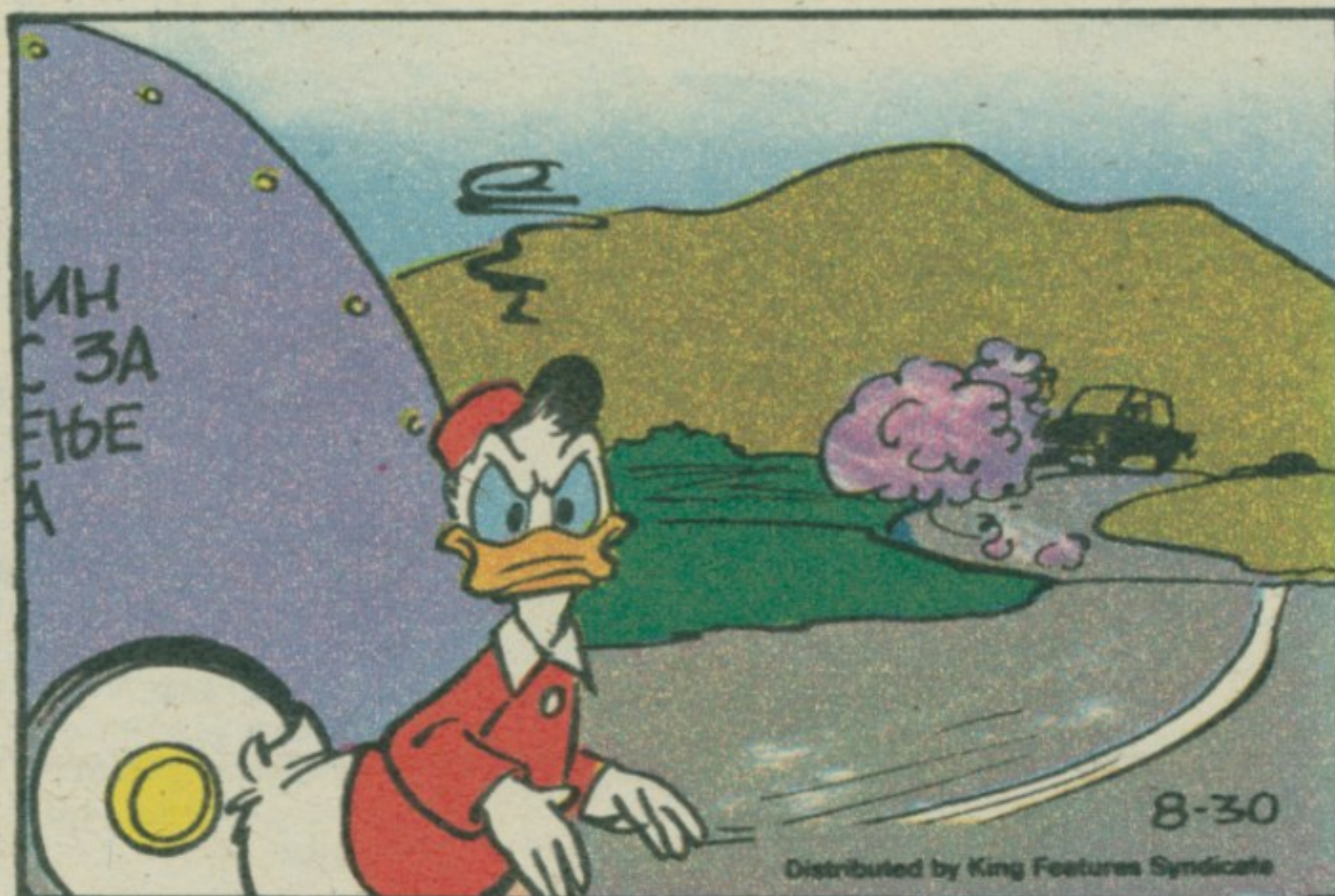
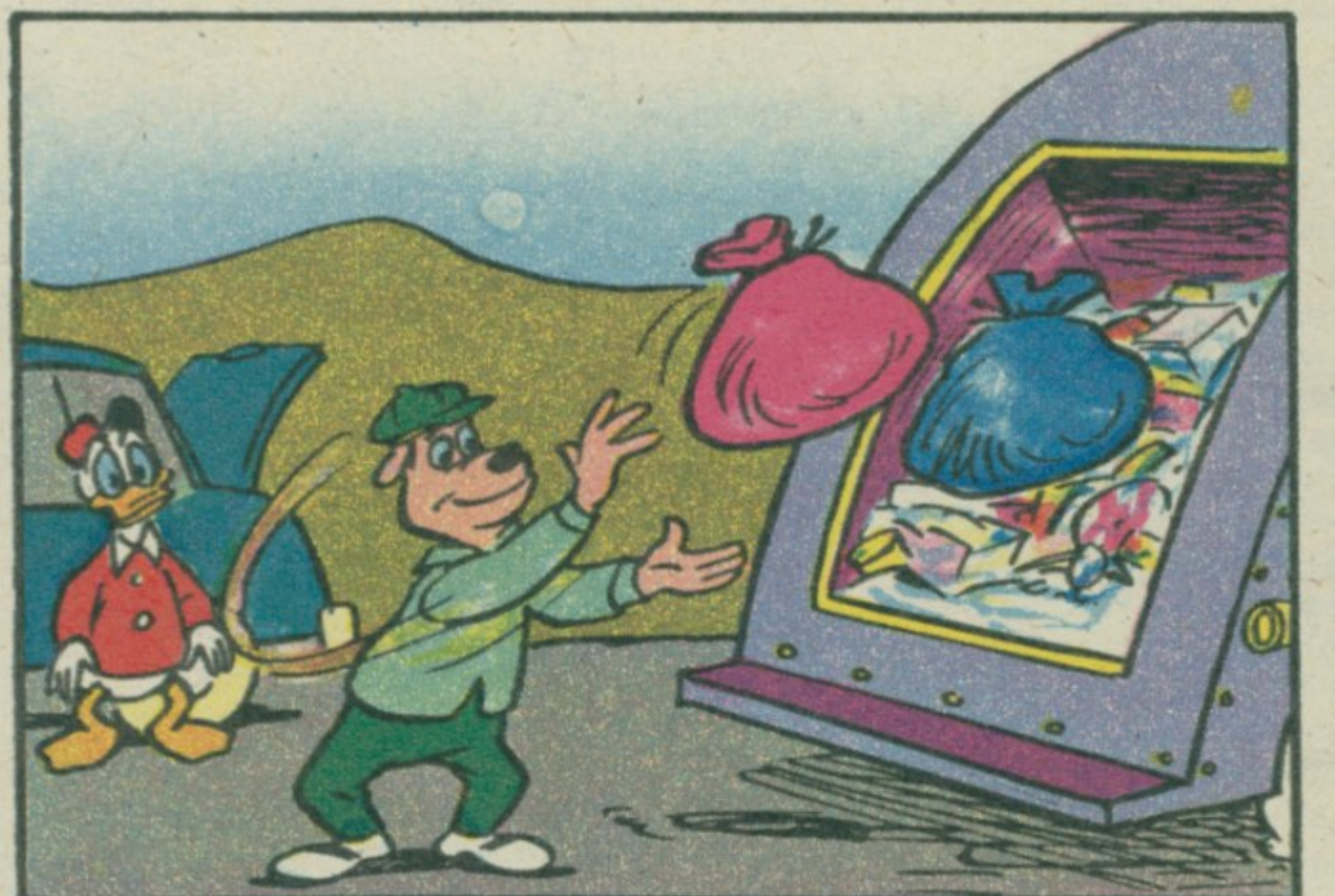
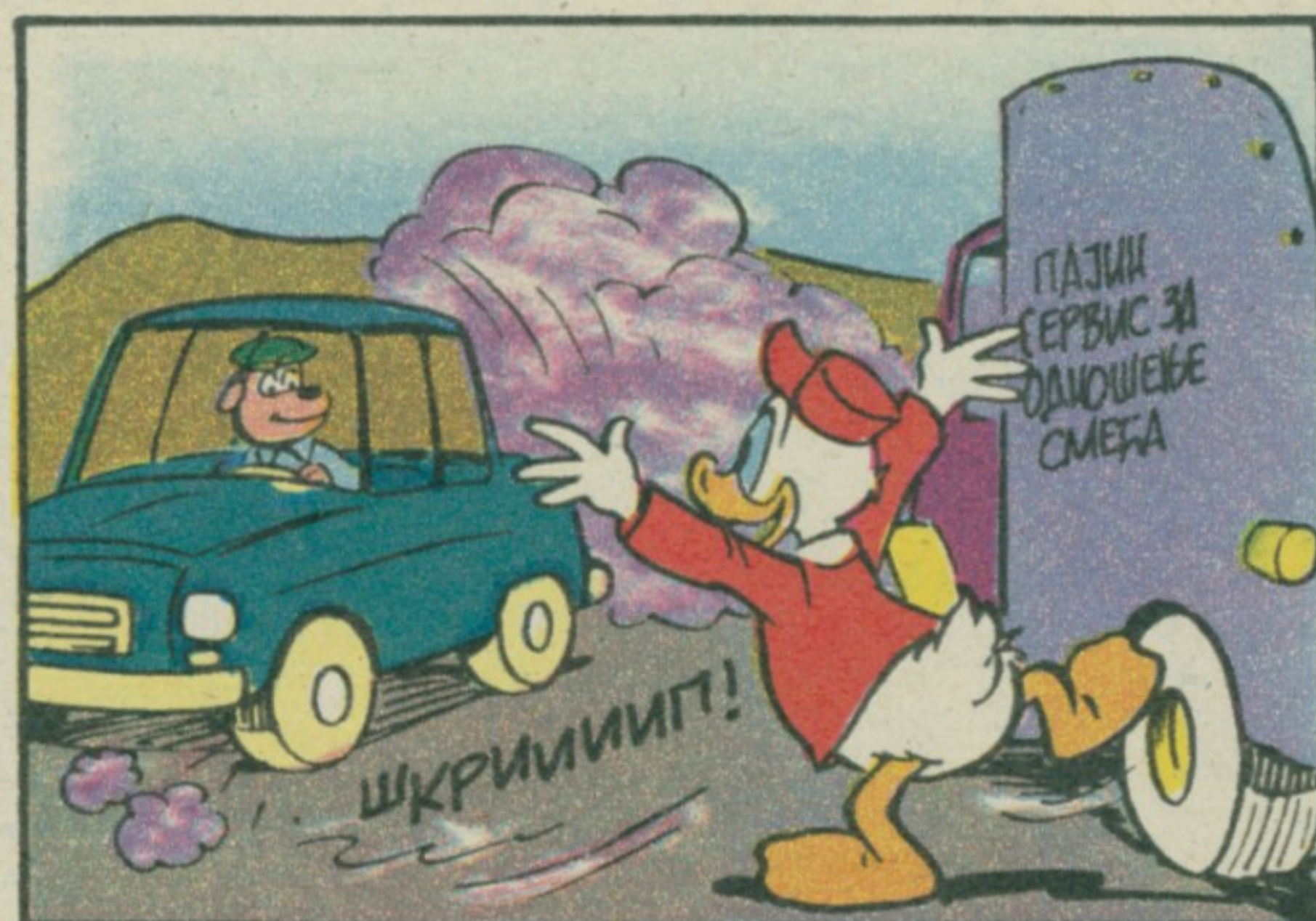
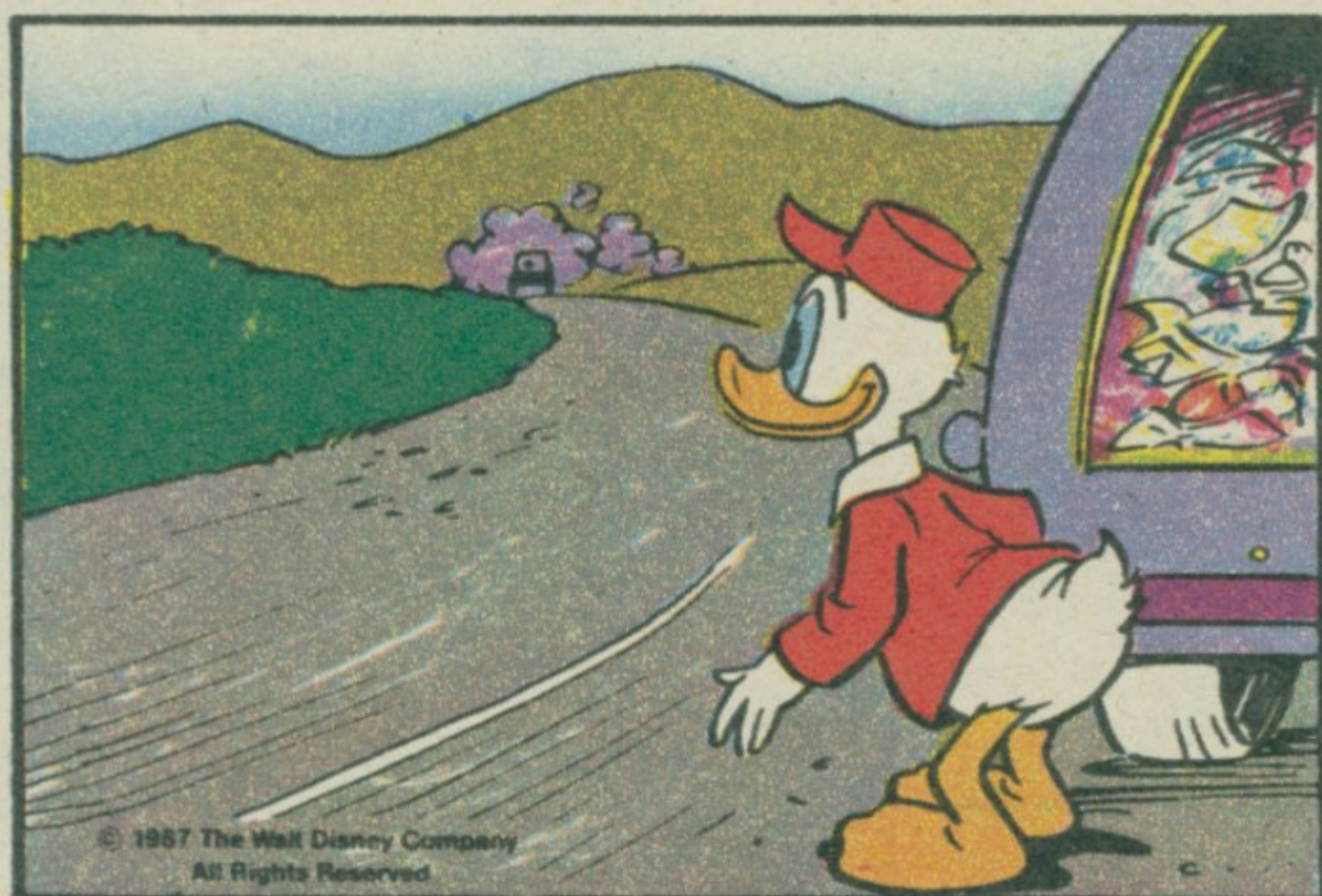
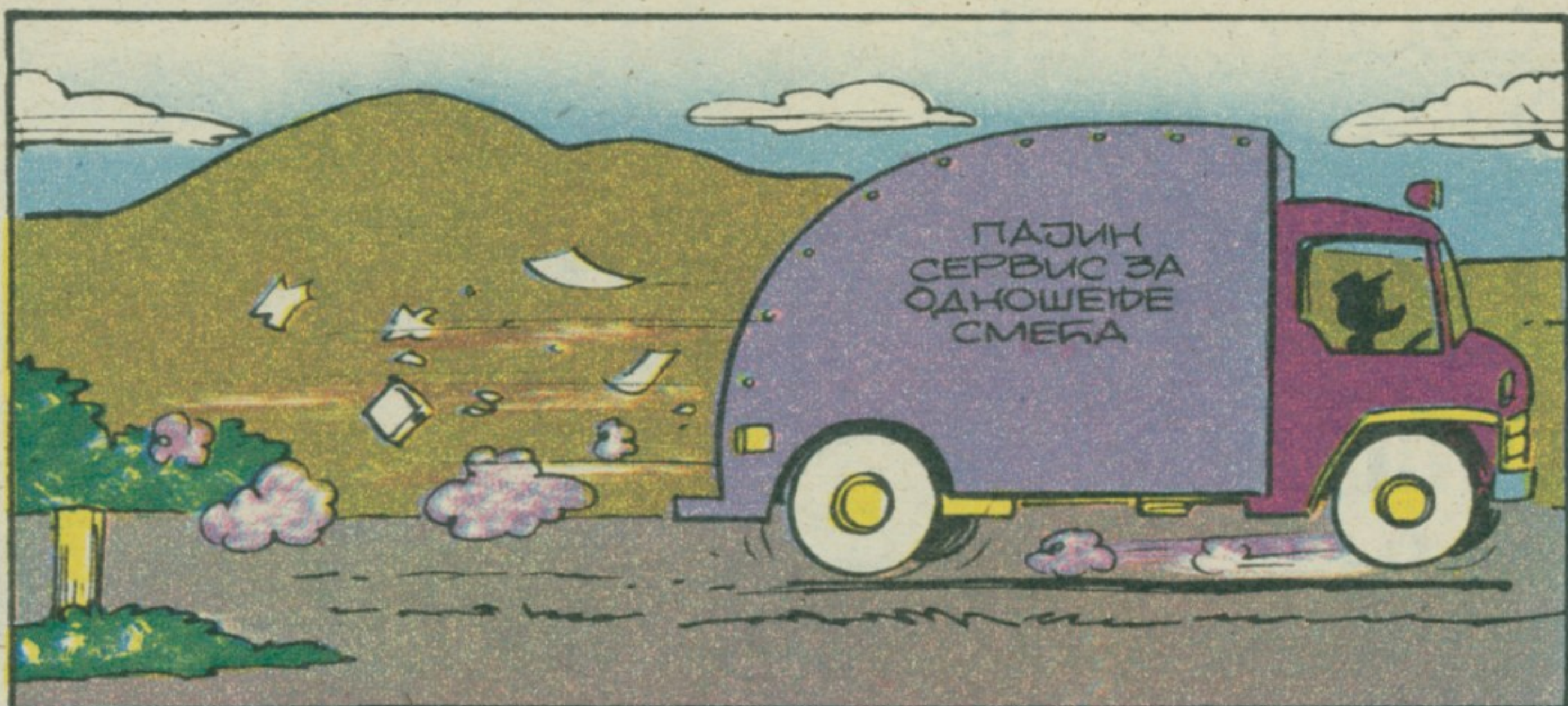
•••• тим лекара спровео је вишемесечна истраживања широм САД и дошао до података да 20 милиона Американаца пати од глади. Готово девет одсто житеља ове богате земље не успева да задовољи своје најосновније животне потребе.

•••• Дени Рови с правом носи надимак „берберин златних руку“. Наиме, овај лондонски брица за један час обријао је 1.469 муштерија. Његов „подвиг“ ући ће и у Гинисову књигу рекорда.

ПАЈА ПАТАК

У САРАЈЕВУ ОТКРИВЕНА
СКУПОЦЕНА ВИОЛИНА

АМАТИЈЕВ ДУХ ИЗ СТАРЕ КУТИЈЕ

Ово је истинита савремена бајка у којој је Забавник помогао да многе случајности доведу до лепог завршетка!

Кријући од маме и тате, Феђа Куленовић, студент прве године шумарства из Сарајева, упутио је Забавнику писмо:

„У данашње време несташнице новца покушавамо да до њега дођемо на разне начине. За сада ми је једина нада једна стара, заборављена виолина. Њени подаци су у писму, па вас молим да ми, ако је могуће, одговорите да ли има неку вредност јер бих је радо продао.“

Феђа је преписао све што је стајало на етикети залепљеној у унутрашњости виолине, чак се трудио да преслика облик слова:

GRAND PRIX
PARIS 1931
Exposition Coloniale

Modele d' apres
NICOLAUS AMATUS Cremona
Hieronymi filii fecit An 1651
Fait sous la Direction de Marc Laberte

Амати, поред Страдиварија најцењенији стари градитељ виолина! Наравно, многи су га копирали, па и овај Марк Лаберт, а само малобројни постигли лепоту и племенитост налик на оригинале.

Феђино писмо нас је одмах заинтересовало. Прво смо се обратили Олги Бешевић професорки виолине и одличном познаваоцу историје тог инструмента. Ако је

тачно то што пише, рекла нам је, та виолина може да буде веома, веома вредна. Међутим, само је један човек у целој Југославији, па можда и Европи, у стању да са сигурношћу одреди да ли је виолина „права“! Дobili смо адресу Војислава Филиповића, градитеља виолина из Београда.

Само да не прода!

— Морам да видим инструмент, рекао нам је маестро, али знате, постоје стотине фалсификата као и са свим старим стварима, има лажних етикета, чак постоје начини како да се етикета направи да изгледа стара... Веома, веома ретко се деси да стара виолина буде аутентична, приче о скупоценим инструментима нађеним на тавану само су бајке, у стварности се то не догађа. Ипак, донесите, па ћемо видети.

Од момента кад је писмо Феђе Куленовића стигло у нашу редакцију па до овог

ЧУВЕНИ ГРАДИТЕЉИ

Најчувенији градитељи виолина били су утемељивач северноиталијанске школе Николо Амати, па затим Страдивари, Гварнери и Бергонци. Поред њих развили су се и други сјајни градитељи: Јакоб Штајнер из Тирола, Матијас Клоц из Баварске, па „Француски Страдивари“ Никола Лупо. Од југословенских градитеља издвајају се Франьо Кросник (1865–1943), Богдан Миланковић (1885–1966), Франьо Шнајдер (1903–1966). Међу изванредне градитеље виолина може се убројати и совјетски маршал Михаил Николајевич Тухачевски, један од најталентованијих команданата Црвене армије који је страдао у Стаљиновим чисткама 1937. године.

договора прошло је више до десет дана. Јавила се зебња: шта ако је већ продао виолину? Треба га хитно наћи и спречити да то учини, а опет, саопштити му и да је много већа вероватноћа да се разочара, него да је виолина „права“. Настала је телефонска „потера“ на линији Београд – Сарајево.

Коначно, једног зимског дана, баш је пао први снег, Феђа и виолина нашли су се у необичном атељеу Војислава Филиповића у Београду, на Сењаку. То је мала просторија са великим прозором, неколико старих фотеља, витрина пуна књига, радни сто са плочом од црног мермера прошараног белим жилицама. На разалетом танком конопцу суши се неколико нових виолина, у углу стоје прислоњене неке старе даске. Свуд около делови прашњавих и разлупаних виолина, жице, а и цела гудала. У просторији јак, необичан и пријатан мирис на дрво помешано с неким непознатим етрима.

Ту ствара човек на кога нас је упутила професорка Бешевић:

Инструирао Брана Јовановић

– Он је феноменалан градитељ и познавалац виолина. Полупане и старе инструменте он тако поправи да се више уопште не примећује где је било оштећење, његове руке враћају пуни сјај! А тек звук његових виолина, штета што их није направио више.

Између тавана и подрума

Сели смо и маестро је пажљиво извадио инструмент из похабане кутије. Виолина више није имала жице, а кобилица је била сломљена. Није ни чудо, свашта је „преживела“. Припадала је, у ствари, Феђиној мами Верици, а даривао је пријатељ њеног оца кад се она родила. Било је то четрдесетих година у Ади на Дунаву. Верица је као девојчица научила лепо да свира, али је после запустила музику. Мало је недостајало да ту виолину уопште и не понесе кад се удала и преселила у Босну. Виолина се повлачила и по тавану и по подруму двадесет година, док син Феђа, видећи да никоме не користи, није наумио да је прода.

Маестро је разгледао виолину, мало куцнуо по њој, окретао је и загледао са свих страна. Све се дешавало у напетост тишини. Најзад је рекао:

– То је што пише. Ова је виолина заиста аутентична и веома је лепо сачувана. Потиче из 1880. или 1890. године из радионице Шарла Лаберта, а израдио је по свој прилици његов син Марк. Тело је од јаво-

ЦЕНА ЈЕДНОГ „СТРАДИВАРИЈУСА“

Антонио Страдивари живео је од 1644. до 1737, а израдио је више од 1100 инструмената. Данас се зна за око 600 виолина, али је аутентичност неких спорна јер су га многи копирали и фалсификовали етикете, поготово откако је, у 19. веку звук његове виолине постао класично мерило. Велики Страдивари израдио је и три нарочито изрезбарене виолине које су најскупочије од свих. Једна је припадала енглеском песнику Бајрону и његова унук је пре три године продала ту виолину за 92 милијарде (ондашњих) динара.

ра, асерне gundo. То дрво има шакасто лишће, а расте и код нас, зову га пајасен, само му је лишће овде перасто... Требало би обновити прибор од палисандра и вратити златне чуњиће – маестро је задовољно окретао инструмент.

– Ова виолина вреди око 15 хиљада марака према каталогу, али на аукцији могла би достићи и неколико пута више...

Ето, догодило се чудо! Феђа Куленовић, узбуђен и срећан, већ ту, у атељеу, више и не помишља да прода виолину.

Док овај текст буде штампан, знаће за њену вредност мама и тата – више нема разлога да крије од њих да је писао Забавнику.

Рођен за виолине

Полако, дивљење са виолине прелази на човека који као из рукава сипа толике податке. Војислав Филиповић, по образовању је правник, али познаје све, од математике и биологије до чисте филозофије. Сматра да су сва та знања неопходна ако човек гради виолине – без ширине духа нема ни племените виолине, ма како прсти били гипки!

Но, изгледа да се за то треба и родити:

– Одувек сам волео виолину и тај њен диван облик – каже. – У четвртном гимназије отац ми је купио једну. Отворио сам је и видео да је изнутра аљкаво урађена! Узео сам мере те виолине и са два ножића, комадом водоводне цеви и маминим тучком за шницле направио сам своју прву виолину. Однео сам је чика Светолику Пашћану, оцу мог школског друга – будућег диригента. Његов је деда још у прошлом веку држао у Загребу дућан с музичким инструментима. Откуд теби „гофрилер“?! – запрепастио се чика Светолик.

Какав „гофрилер“, била је то савршено урађена виолина, прва од будућих десетак – по сопственом, оригиналном начину Војислава Филиповића. Од тада су виолине његов живот. Факултет је завршио због родитеља, али никада се није бавио правним наукама. Оно, међутим, што зна о виолинама превише је да би стало и у неколико доктората.

Решио тајну старих мајстора?

У чему је тајна старих виолина, питамо га. Зашто баш Страдиваријеве, Аматијеве или Гварнеријеве вреде баснословне своте, зашто и поједине копије имају „тај“ звук, а друге не?

Тајни има више, али највеће се крију у старом дрвету – и још више у лаку. Стари мајстори су, још од виоле да гамбе – претече виолине – познавали дрво које је најбоље, знали су чак и где расте. Доцније се дрво вадило из старих грађевина, из црквених клупа и звоника, тако да је већ имало по сто и више година кад је инструмент прављен. Али, такво дрво није било лако наћи ни онда, а ни сада, и зато је мало заиста добрих виолина.

Ипак, једина права тајна, до дана данашњег, остао је лак. Многи су покушавали да нађу формулу старог италијанског лака, а све што су постигли било је да упропасте виолине које би иначе биле одличне!

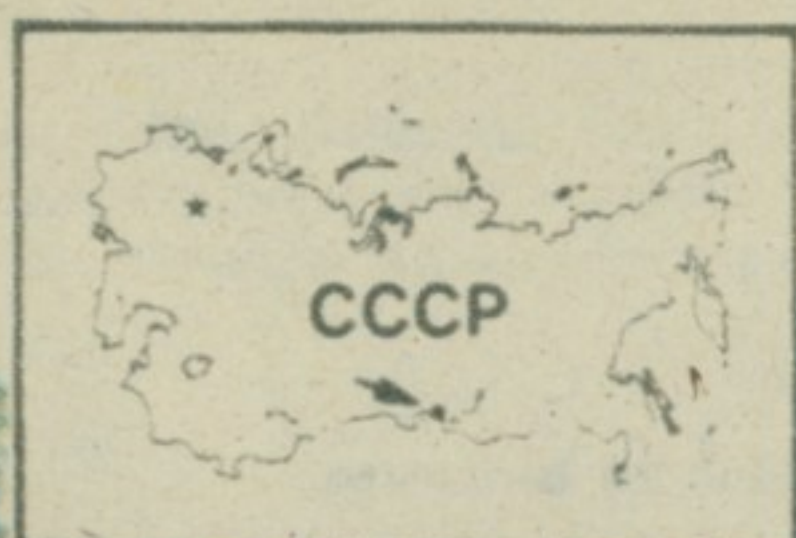
Не можемо а да не упитамо нашег градитеља да ли је та чудесна формула и за њега остала тајна? Одговор овог Леонарда 20. века остао је загонетан:

– За ових 47 година рада направио сам 140.000 експеримената и могу рећи да то није нерешива ствар...

За то време много људи прошло је кроз тихи атеље на Сењаку – од уличних свирача до виртуоза. Долазили су код Војислава Филиповића сви с истом надом да баш њихов инструмент спада у оне ретке, скупочене. Највише их је одлазило разочарано.

Овога пута Феђа Куленовић и Забавник били су срећне руке!

Мирјана Крстуловић

ТОФАЛАРИЈА, ЗЕМЉА ЉУДИ КРОМПИР!

ШТА ЈЕ ТО?

Лепи крајеви су, обично, далеко од цивилизације: Тофаларија, на совјетско-монголској граници, један је од примера.

Некада давно Сајанским планинама крстарило је племе Карагаса. Њима је владао прек и немилосрдан вођа који је људима наносио много јада. Али, појавио се смео и јак младић. Једне вечери, када се племе окупило око ватре, изашао је испред свих и рекао:

— Ја више нећу да живим у страху. Нисам Карагас (у преводу Црни гусан), ја сам Тофа (човек). Ако овде има још Тофалара, нека пођу за мном.

И одвојили су се људи — снажни, жељни новог живота. У потеру за њим кренули су саплеменици, али су им се на путу испречиле несавладиве врлети и провалије. Тофалари (или Тофи, свеједно) нашли су обећану земљу на висоравни Уди. Ту су подигли јурте и место назвали Алигвер (Широка долина).

Тако каже легенда. Историја, међутим, не може поуздано да утврди ко су и откуда су се појавили Тофи. Познато је само да се у 13. веку, када су монголски канови покорили народе јужног Сибира, племе Тубо, спасавајући се од непријатеља, отис-

Тофалари су један од најмањих народа у Совјетском Савезу, вероватно и у свету: по последњем попису свега их је — 763. Живе у јужном Сибиру, у „крају поред самог неба”

По мишљењу стручњака, овдашња стада јелена су највећа и најиздржљивија у СССР-у. Тофи су чувени водичи и јахачи јелена.

нуло у непроход Сајанских гора. Могуће је да су управо они преци Тофа који данас, како кажу, живе у „крају поред самог неба”. Област коју

насељавају заузима око 60.000 km²: територија већа него, рецимо, Холандија где живи 14 милиона људи. Овде — 763.

С пушком и лајком

Репортер совјетског часописа „Спутњик”, одмах по доласку у Тофаларију, коју сматрају једним од најлепших крајева Совјетског Савеза, срео је шестогодишњу девојчицу и поставио јој не баш оригинално питање — шта ће бити кад одрасте.

— Бићу ловац — уследио је одговор као из топа.

— Ловац?!

— Ну.

— Ускоро је репортер схватио да други одговор, сем тог чувеног сибирског „ну”, у Тофаларији није могао ни да очекује. Тофаларија је земља ловаца. Сви Тофи и сви Руси који живе на овом простору су, бар у души, ловци. Лов је главно занимање, страст, начин живота.

У лов се углавном иде на белог зеца и сумура, мада страдају и хермелин, сибирска куна, рис, вук. Сви због крзна. Источносибирски јелен је фабрика хране. Сваки ловац има своје парче ловишта — „моју тајгу”, како овде говоре. У сезони може да се заради 1500-2000 рубаља, кад се посрећни и много више.

Посао, међутим, није нимало лак. У трагању за зверима ваља тумарати планинама обраслим кедровом шумом, по дубоком снегу. Задан се препешачи 25-30 километара. Тофи, истина, лове и уз помоћ јелена које седе лају попут коња. Али, много је места куда ни јелени не могу под лаганим теретом тофаларских ловаца. Тада, на скијама или у снег до појаса.

Тофи су још по нечем јединствен народ у Сибиру: у лову не користе ступице. Само пушку и псе, мале сибирске лајке. Готово је невероватно да су донедавно често ноћили на снегу, под отвореним небом, на температури и до минус 50°C. Било им је довољно да испод и изнад себе простру јелењу кожу. Данас сваки Тофи покушава да се пре ноћи докопа посебно подигнутих ловачких колиба у којима се налази све што је неопходно за угодно преноћиште.

Најстарије занимање којим се човек бави остало је и

даље не само тешко него и опасно. Ловац Александар Жебељев памти како је једном, далеко од насеља, сломио ногу. Неколико дана је беспомоћан лежао у снегу губећи свест, али је успео да надвлада себе и бол и буквално допузи до куће.

Мотоциклом низ реку

Стари ловац Валентин Адамов ретке госте дочекује чорбом, заправо супом од лососа с кромпиром. С поносом. Јер, кромпир доскора овде није растао. До пред тридесетак година нико није јео, многи ни видели, било какво поврће. Тофи радије нису јели ни рибу. Само месо. Адамов често каже да се обичаји, без обзира на сталне и брзе промене, чувају и да, на пример, кад му је отац за столом он не сме да седне док овај не заврши са јелом.

Промене у начину живота у Тофаларији умеју понекад да доведу до занимљивих ситуација. Репортер совјетског часописа је забележио да никада и нигде није видео толико мотоцикала по становнику као у сеоцету Тофа. А највеће растојање којим може да се креће неко возило износи 500-700 метара?! На километар-сату једне „јаве“ видео је бројку од 8.000 km и, запањен, упитао власника где је и како успео да их пређе.

Одговор је био још чуднији:

– А зими? Онда се реком спуштамо у Нижнеудинск. Кад стегне мраз од 50-60°C испод нуле, седнем на мотоцикл и зачас прећем тих 200 километара...

Данас Тофалари живе у три села: Алигџер, „престоница“ краја, Верхнаја Гутара и Нерхе. И сви одавно гледају ТВ-програм, ту је и болница, школа, библиотека. На даље школовање одлази се у Иркутск, Улан-Уде, Ленинград. Предавања слушају на руском јер њихов језик, који припада татарско-монголској групи језика, може да се чује само у Тофаларији.

Маргарита Филиповна, директор месне школе, каже да је беспримерна носталгија Тофа за родним крајем, посебно за мирисом првог снега. И помини случај Вадима Шибкејева који је као капетан дуге пловидбе, обилазавши цео свет, напустио посао и вратио се у Тофаларију где сада предаје географију. Јер, по легенди с почетка приче, Тофа је – Човек.

П. М.

У БОРБИ ПРОТИВ
НЕСРЕЋЕ...

КОЖА НА МЕТРЕ

Пре извесног времена у Италијанском граду Ђенови, у једној од лабораторија Института за туморе, под руководством професора Ранијерија Канчеде, прорадила је, слободно можемо рећи, фабрика за производњу човечије коже! Прва у Европи, друга у свету, после оне у Бостону.

За почетак је довољан делић коже пацијента не већи од два квадратна центиметра. Од тог делића епидерма, површинског слоја који лежи преко дерме или кожног ткива, за само три недеље добија се количина довољна да се њоме у потпуности „пресвуче“ одрасла особа тежине седамдесет килограма. И, што је веома важно, нема бојазни да ће организам одбацити ту кожу.

Технику овог јединственог лабораторијског процеса усавршио је, пре неколико година, биолог из Бостона Хауард Грим. Његов колега хирург – пластичар Грегори Галико спасао је 1984. првим пресађивањем епидерма двоје деце чије су повреде захватале 95 процената коже...

Ткиво најпростијег састава

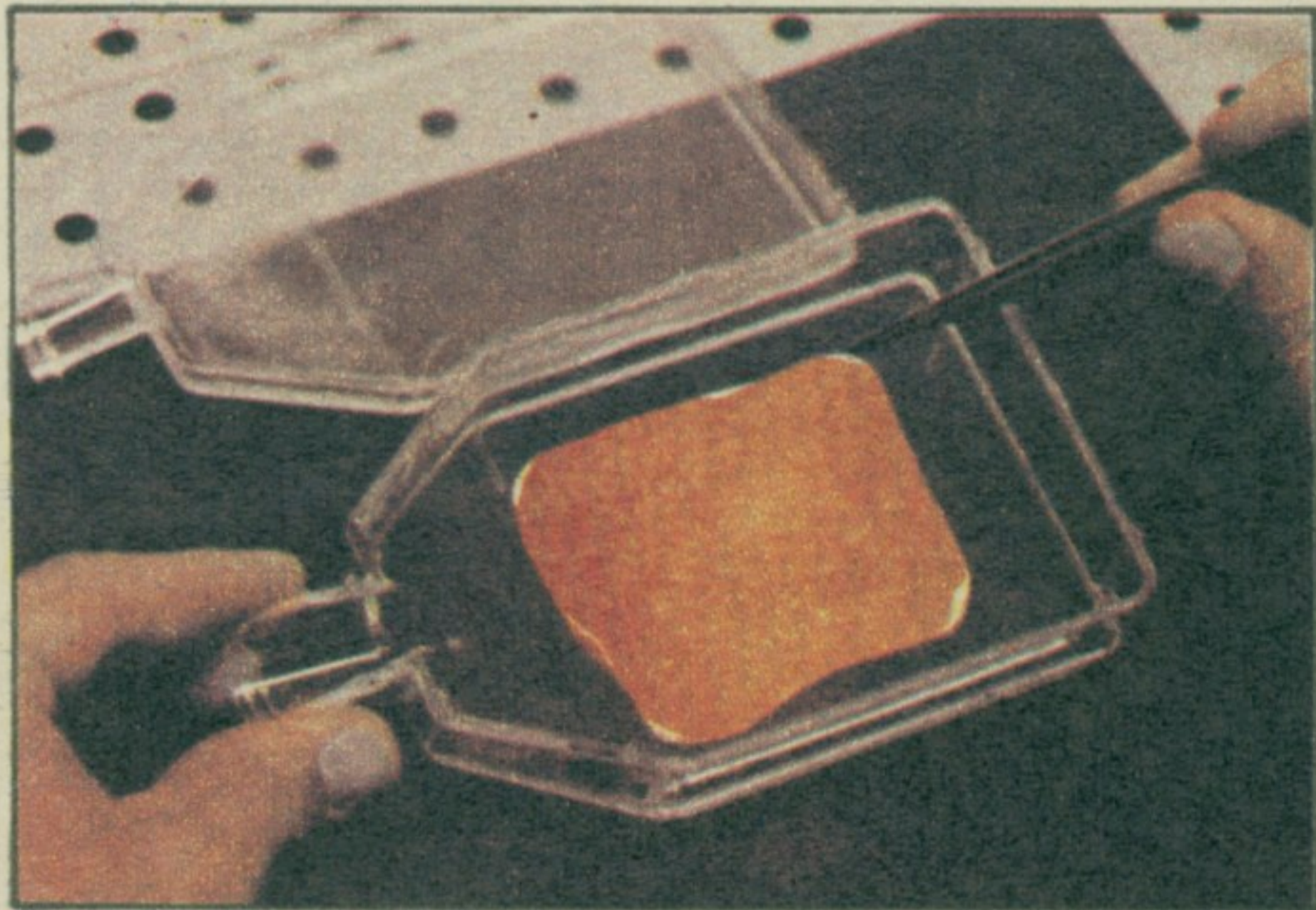
Досадашње искуство говори да лекари, и поред најбољих жеља, нису оптимисти ако озледе захватају 70-80 процената коже. Знају да се преко отвореног дела губи велика количина плазме и електролита, а постоје и озбиљне опасности од инфекци-

је. Биолошке замене као кожа умрлих, кожа свиње или говеђег замјетка као и вештачке мембране које се сада користе у неким центрима, нису дале задовољавајуће резултате. Управо због тога, епидерм из лабораторије добијен од неоштећене коже представља револуцију у лечењу и, наравно, велику наду за унесрећене.

А зашто је баш кожа прво што је човек успео да добије лабораторијским путем објашњава се чињеницом да је епидерм ткиво најпростијег састава које није директно прожето крвним судовима – саздано од једне врсте ћелија. Лако их је узгојити и одржати јер им се својства тешко мењају. И сама примена је такође једноставна.

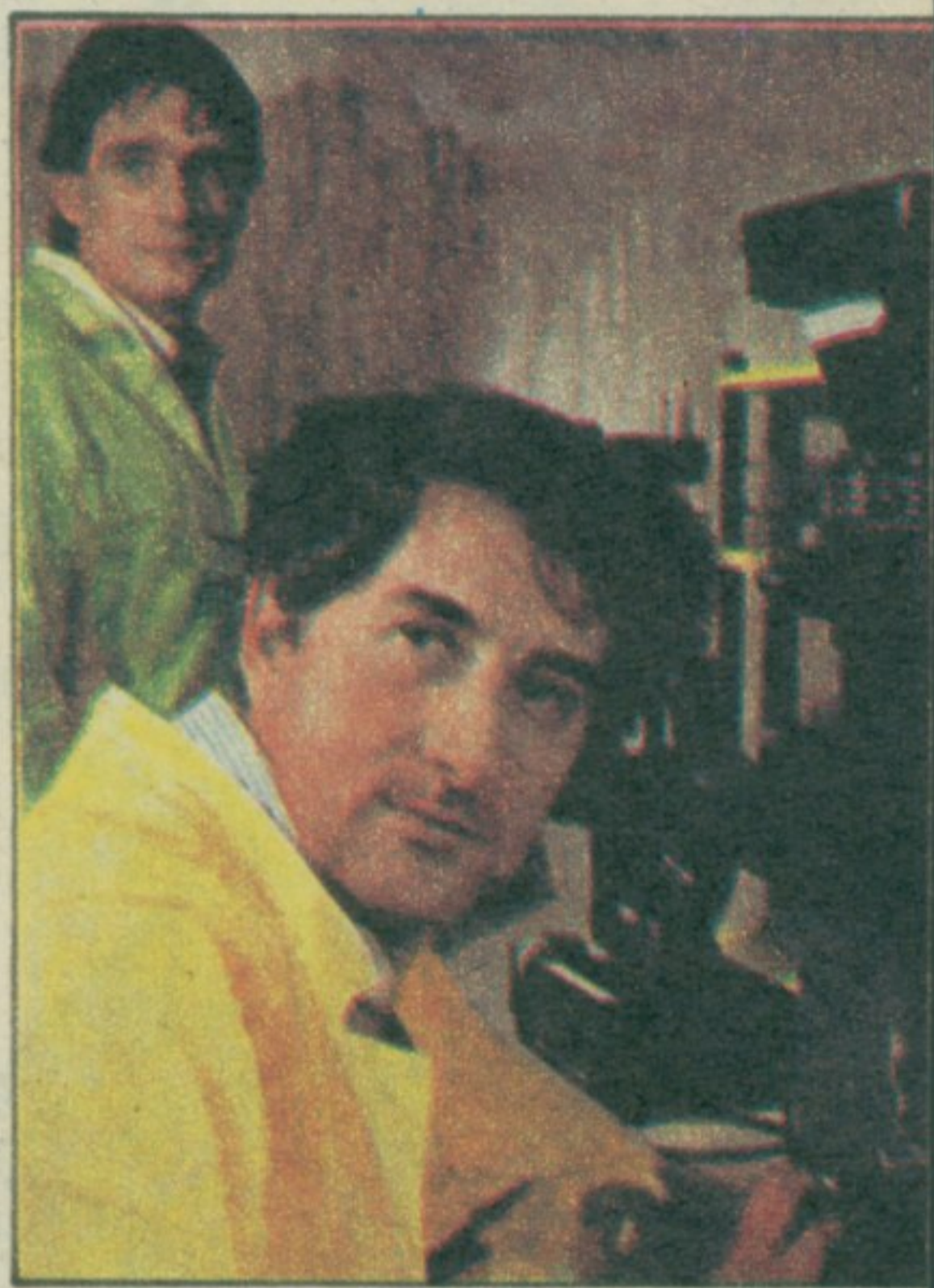
Ништа без миша

Комадић коже узет од пацијента најпре се добро очисти а затим иситни. Томе се дода трипсин, сок гуштераче. Његовим дејством ћелије се међусобно одвајају, при чему су такозвани кератиноцити предмет посебне пажње, односно њихова способност множења. Смештају их у нарочите стаклене боце с културом – храном која им обезбеђује брз, правилан и сталан раст, и то захваљујући фибропластима узетим из тела миша, затим хормонима (инсулину и хидрокортизону), такозваним факторима раста од којих је најзначајнији E.G.F. фактор, у плодовој води говечета, итд.

Пошто се боца пресече по средини, слојеви коже раздвајају се уз помоћ ензима

Епидерм из лабораторије, добијен од делића неоштећене коже, представља револуцију у лечењу

Професор Ранијери Канчеда (у првом плану) и доктор Микеле де Лука – на важном послу једини у Европи!

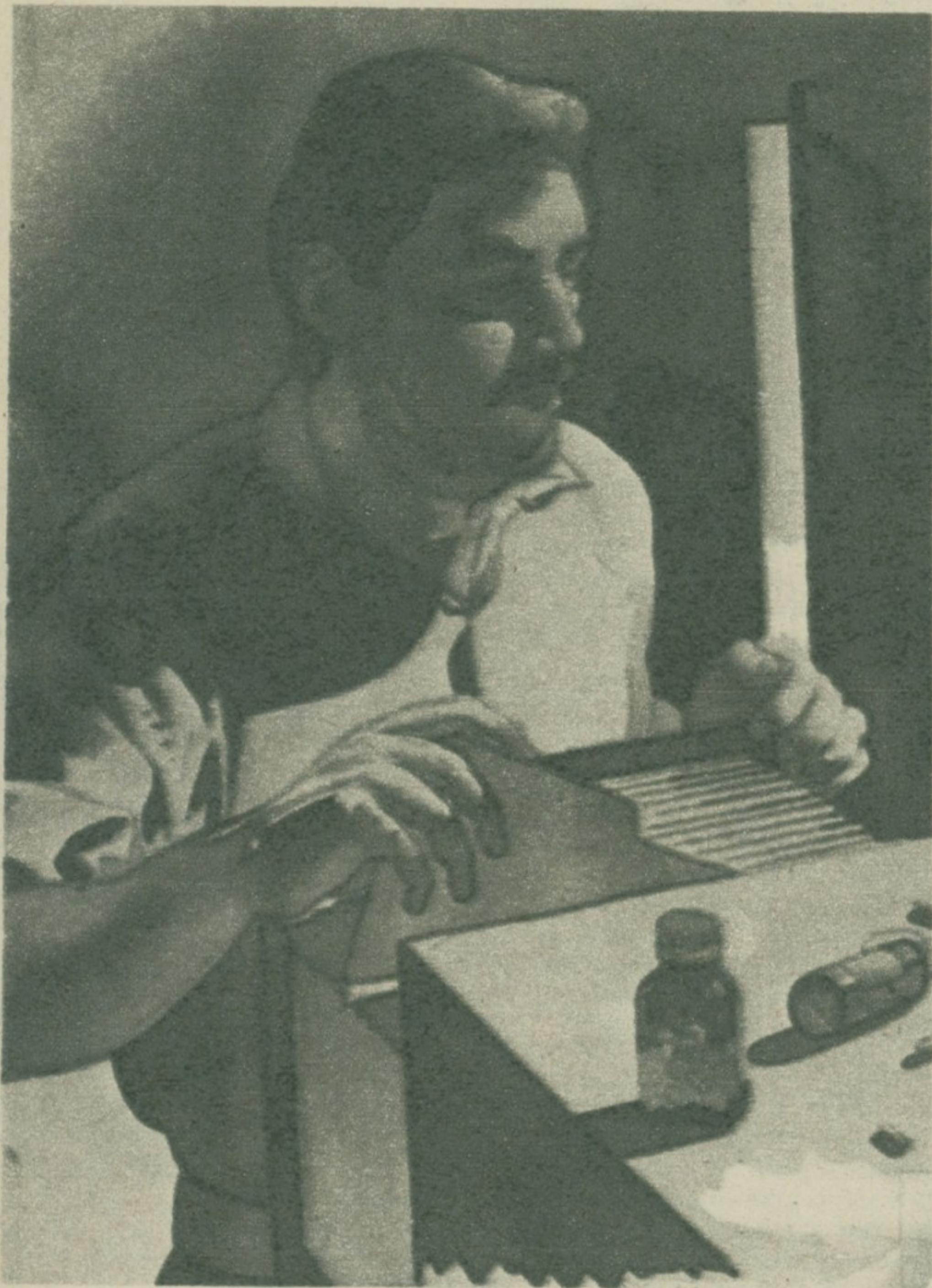
За две недеље на дну четвртасте стаклене боце која се држи положено образује се пет танких слојева праве коже. Недостаје још само рожнати слој који ће се створити убрзо по пресађивању.

А како се од овог добија кожа на метре?

Пет делића покожице нарасле у хранљивој смеси поново се подвргава „трипсинизацији“ да би се добило што више кератиноцита који се поново сеју. Али сада не у пет, него у 350 боца! У њима буја нова кожа и за 20 дана биће је метар и по. Ако ни то није довољно, иде се на треће сејање, али не више. У ствари, може, али под условом да се понови читав поступак – да се уради све из почетка, од новог узорка коже.

За вађење коже из стаклене боце служи један ензим који без тешкоћа раздваја нарасле слојеве. Затим се боца сече по средини. Узима се кожа и простира преко газе премазане вазелином... Спас за унесрећене стиже у кутији од плексигласа.

Д. В.

Операција „Дрога на рецепт“

ДЕЈВ

ХОЛ

ЈЕ

НЕ СТАО

послени у клиникама које су служиле само као паравани, издавали су рецепте на име бивших пацијената или особа узетих насумце из телефонског именика. Дрогу коју је апотека набављала помоћу тих рецепата препродавали су посредници или сам апотекар.

Провизије лекара достизале су суме од хиљаду и више долара на дан. Мала Браунова апотека зарађивала је на

Дејв Хол је био бесан. Прегледајући књиге набавки и продаје приметио је нешто веома сумњиво: неки лекари преписивали су велике количине лекова – дрога које је, затим, његов послодавац набављао. Већи део тих дрога препродаван је уз огромну добит за апотеку, лекаре који су их преписивали, директоре клиника и саме препродавце.

Флојд Браун, власник апотеке у Авенији Слосон у Лос Анђелесу, где се четрдесет осмогодишњи Дејв Хол управо запослио, био је убеђен да ће његов нови апотекар прећутно прихватити прљаву игру. Знао је да је 1977. године Холова приватна лабораторија пропала, да га је оставила жена после деветнаест година брака, другим речима, да пролази кроз тешку кризу.

Али, Браун је потценио свог новог помоћника. Без обзира на успоне и падове у животу Дејв Хол је волео и ценио своју професију и није подносио да се крши закон, а још мање да се угрожавају људски животи.

Илегална трговина дрогама на рецепт доноси у Калифор-

нији милијарду долара годишње и има трагичне последице. Само у округу Лос Анђелес број смртних случајева услед прекорачивања дозе ових „лекова“ већи је од броја жртава кокаина. Многе од дрога – лекова далеко су јаче од дроге која се кришом продаје на улици.

На особе из именика

Дејв Хол је одмах, још октобра 1982. године, одлучио да обавести Државни савет фармацеута.

– Апотека у којој радим испоручила је две хиљаде четири рецепата у року од четири недеље, углавном на суме од осамдесет пет до сто двадесет пет долара – рекао је једном службенику. – Осим тога, велики број рецепата потиче од лекара удаљених више од осамдесет километара, знак који не може да превари.

Холова изјава остала је мртво слово на папиру јер Државни савет фармацеута није имао ни довољно службеника ни средстава да се упусти у лов.

Хол је затим позвао Одељење за контролу фармацеутских производа и повезао

– Неће бити нимало једноставно подићи оптужницу – рекао је агент Одељења за контролу фармацеутских производа апотекару. – Мораћете да радите тајно, да прикупите необориве доказе, можда да ризикујете главу, а затим да убедите пороту да ваша реч вреди више од исказа осумњичених лекара

се с Мајком Кунцом, једним од агената, кога је прича о рецептима веома занимала.

– Неће бити нимало лако подићи оптужницу – рекао је Кунц Холу. – Мораћете да радите тајно, можда и годину дана, да прикупите необориве доказе, можда ризикујете главу и, на крају, да убедите пороту да ваша реч вреди више од онога што ће казати лекари.

– Учинићу све што треба – одговорио је Хол. – Ти људи су срамота наше професије, злочинци које треба извести пред суд.

Тако је Хол почео помно да надзира „фабрику пилула“ и брзо је схватио да је операција више него једноставна: непоштени лекари, често за-

овај начин, како је открио Хол, око три и по милиона долара годишење!

Све се снима

У пролеће 1983. године Мајк Кунц је рекао Холу:

– Сад, када знамо како посао функционише, треба да прибавимо доказе: снимке телефонских и других разговора, видео-касете... Неки од директора клиника неће преузети од убиства ако вас ухвате. Да ли и даље остајете у игри?

Дејв Хол је климнуо главом и рекао:

– Да ли би била од користи листа о свим илегалним набавкама? И личне карте клијената с њиховим фотографијама? На лажним би, уместо

презимена, стајало само слово 3.

— Можете ли то да набавите? — питао је Кунц.

— Већ сам почео. Флојд Браун ми је чак купио фото-апарат и компјутер јер сам га убедио да ћемо бити сигурнији пред законом ако имамо уредне досијее.

Операција разоткривања дроге на рецепт почела је од тог дана да се одвија брже, а екипи се придружио и Дејл Феранто, још један агент Одељења за контролу фармацеутских производа. За Хола је изнајмљен стан с великим огледалом од нарочитог стакла које је омогућавало да особу у просторији посматрају из друге собе и снимају на видео-траку, а да она то не види. Дали су му и одличан магнетофон скривен у ташни — коферчету.

Први озбиљан сусрет Хол је имао са извесним доктором Барнсом. Хол му је рекао да су му потребни лажни рецепти јер не жели да његов послодавац Браун продаје дрогу без њих, „испод тезге“.

Водећи др Барнса у изнајмљени стан Хол је био веома напет. Добро је знао да за „издајнике“ у овом послу нема милости. Када је Барнс ушао, Кунц је већ седео у соби иза огледала да би све снимио.

— Овим се не бавим већ дуже времена — рекао је др Барнс безбрижно док га је Хол спретно водио према фотељи коју је камера најбоље хватала. — То су свињарије, али учинићу вам.

Доктор је најврљао имена особа и називе лекова на формуларима за рецепт и дао их Холу. Овај му је за услугу тутнуо свежањ новчаница од по двадесет долара које је добио од Кунца. Др Барнс је пребројао новац, поздравио се и отишао.

Телефон се покварио!

Неколико дана касније један агент Одељења за контролу фармацеутских производа дошао је у Брауну апотеку, за сваки случај одевен као службеник телефонске компаније, и у телефон поставио минијатурни електронски уређај за снимање разговора. Сутрадан се Хол јавио Кунцу:

— Телефон се покварио и Браун је позвао мајстора из телефонске компаније. Хитно пошаљите свог човека пре него што открију микрофон!

Али, прави техничар је стигао први. Хол се осећао као да ће плафон да му се сруши на главу. Ако пронађу „бубу“ за снимање, Браун ће га си-

Агент Кунц снима др Барнса у суседној просторији. Доктор га не види јер је у зиду огледало од нарочитог стакла, слично као у самоуслугама за контролисање лопова

гурно осумњичити. Већ је био нервозан, а увек је носио оружје...

Док је мајстор вадио алат из торбе, Хол се сагнуо иза тезге и ишчупао жицу, из утикача.

— Ево квара! — узвикнуо је. — Неко је сигурно запео ногом за жицу и ишчупао је.

Мајстор, срећом, није код себе имао потребан материјал и отишао је. У међувремену је стигао „мајстор“ из Удружења, отклонио квар и Хол је јавио телефонској компанији да никога не шаљу јер апарат поново ради. Браун, наравно, није био у радњи.

Пролазили су месеци и Хол је био све сигурнији да ће успети. Трансакције обављене на улици снимали су Кунц и Феранто скривени у аутомобилу и увек спремни да, ако затреба, прискоче у помоћ.

Од две до десет година затвора

Децембра 1983. агенти Одељења закључили су да је сакупљено довољно доказа. Требало је још само извући из Браунове апотеке листе, инвентаре лекова, фотографије, снимке телефонских разговора...

Четрнаестог јануара 1984. године у једанаест сати увече један стари аутомобил тихо се зауставио испред апотеке у Авенији Слосон. Из њега је изишао Хол док су Кунц и Феранто обишли блок зграда и привукли се иза радње.

Пошто је откључао предња врата и ушао, Хол је своје „саучеснике“ пустио кроз задња. Покупили су из апотеке све што им је требало и изишли као што су и ушли — Хол на предња, агенти на задња врата. Хол је ушао у аутомобил и полако кренуо.

Сутрадан ујутру стари Холлов аутомобил нађен је у суседном граду изрешетан метцима и пун крвавих трагова. Проширио се глас да је апотекар покушао некога да превари и да је то платио главом.

Флојд Браун је, не слутећи ништа, узео другог помоћника и апотека је наставила по старом.

Шеснаестог маја 1985. године јавни тужилац Сједињених Америчких Држава и јавни тужилац државе Калифорније изјавили су на конференцији за штампу да је, на основу материјала „Операције рецепата“ осумњичено тридесет пет особа.

Пред судом су се прво нашли власник апотеке Флојд Браун и седморица лекара. Суочени су с главним сведоком оптужбе Дејвом Холмчију „смрт“ је организовало Одељење за контролу фармацеутских производа.

Сви, осим др Барнса и још једног лекара, признали су кривицу и осуђени су на казне затвора од две до десет година. На суђењу др Барнсу пороти је после пројекције видео-снимка било довољно само два минута да га прогласи кривим. Осуђен је на две године строгог затвора.

После првих хапшења компјутер за контролу лекова издатих на рецепт, смештен у Сакраменту, главном граду Калифорније, регистровао је да је преписивање четири најопасније дроге опало за двадесет три процента.

* * *

Дејв Хол је данас апотекар у једној другој америчкој држави и под другим именом. За сваки случај.

Б. Дожић

ИЗУМИ ОТКРИЋА ДОСТИГНУЋА

И НОЈЕВИ СУ ЛЕТЕЛИ!

Ној је већ легендаран по својој величини, и брзим ногама, а и по томе што не може да лети. Ипак! Некада давно преци ноја били су пти-

це као и све друге, тврди Питер Худ, орнитолог с познатог америчког института Смитсо- нијан. Орнитолози су научни- ци који изучавају птице, а Худ је провео шест година при-

купљајући фосилне остатке нојева. Помоћу 75 древних окамина ових птица, колико је Худ успео да састави, он до- казује да су се данашњи пер- нати „џинови“ развили из ма- лених... диносауруса.

Прве птице на свету, каже овај научник, постале су од целуросауруса. Током милио- на година ној, као и друге пти- це које не лете, развио се од више различитих предака. Ово се коси са досадашњим веровањем да је ној потомак само једног прапретка који ни сам није летео и то из време- на од пре 65 до 90 милиона година када се јужни део коп- на – данашња Аустралија – одвалио и отпливао на доњу страну глобуса.

Сада се појавио Худ да све демантује, фосилима старим „свега“ 50 милиона година. То

су три најстарија ноја за која се зна и откривени су још 1928. године у Немачкој, али научни свет на њих није обра- ћао пажњу док се није заин- тересовао Худ. Ови малени европски нојеви слични су, вели он, разним врстама пра- историјских птица које су мо- гле да лете.

Остаје питање: зашто је ној с временом постао толико гломазан и немоћан да раши- ри крила! Худ овако размиш- ља на страницама британског часописа „Природа“ (Nature), где је објавио своје ис- траживање: ној је окрупњао тек када су се на свету поја- вили сисари-месождери који су га нападали. Морао је по- стати велики и снажан да им се одупре, брз да им умакне, али више није успевао да се вине.

Веровали или не!

Мајкл Брејс је име човека који је ујединио свемирску технологију и најстарији чове- ков сан да полети сопстве- ном снагом. Брејс је бивши пилот америчке морнарице који је сада инжењер у фаб- рици пластике „Рејнолдс енд Тејлор“ из Санта Ане у Кали- форнији. У слободном време- ну смислио је хеликоптер на педале!

Ипак, ствар има везе са пластиком из фирме где Брејс ради, пошто је летелица начињена од нарочите врсте композитног материјала на- мењеног за свемирске напра- ве. Баш то производи фирма „Рејнолдс енд Тејлор“, по нај- строже чуваној тајној техно- логији. Њихова пластика је

толико лака да цео Брејсов хеликоптер не тежи ни 30 килограма! Наравно, било је не- опходно осим суперлаке пластике уложити у изум и до- сетљиви мозак, тако да сис-

тем који претвара рад ногу у окретање елиса постане 50 одсто моћнији и 100 одсто

ефикаснији од било којег дру- гог средства на људски по- гон.

Има, међутим, једна „сит- ница“ која представља услов да овај хеликоптер полети. Пилот не би смео да буде тежи од 70 килограма, али да обавезно поседује снажне и издржљиве ноге...

ДИЈАМАНТИ ИЗ КОСМОСА

Приче о злату и дијаманти- ма обично почињу у неком беспућу, по врлетима и брзим рекама, то јест местима на која су долазили пустилови у нади да се обогате. Ова нај- новија догодила се у лабора- торији, али дијаманти су за-

светлуцали сасвим неочеки- вано и изненада баш као и код авануриста! Открила су их под микроскопом два хе- мичара, Рој Луис и Едвард Ендерс са универзитета у Чи- кагу. Овај тандем је дванаест година изучавао метеорите.

Тек сада угледали су на тим, иначе непривлачним, комади- ћима неког удаљеног небес- ког тела сићушне, микроско- пом једва уочљиве дијаман- те.

Луис и Ендерс су знали да метеорити садрже једно рет- ко једињење гаса ксенона ко- је засигурно потиче однекуд изван Сунчевог система и своје напоре усредсредили су да пронађу „носач“ који држи ксенон унутар метеори- та.

После 12 година труда, ка- да су мислили да су на до- бром путу, један колега им је нехотице упропастио експе- римент! Узвикнуо је, ужаснут, да је разложио угљеник. Луис и Ендерс су, међутим, на соп- ствено запрепашћење, могли да установе супротно: угље- ник је и даље био ту, на узор- ку, али у оном свом драгоце- ном облику дијаманта. Зрнца тог скупоценог камења толи-

ко су сићушна да би и њих милион здружених било не- видљиво под оптичким мик- роскопом. Али под електрон- ским, сада се јасно видело да их има у сваком, без разли- ке, комаду метеорита!

Два научника сматрају да су те сјајне мрвице настале пре 4,5 милијарде година ка- да се распала нека џиновска црвена звезда. А то значи да свемиром пливају огромне „реке“ дијамантне прашине.

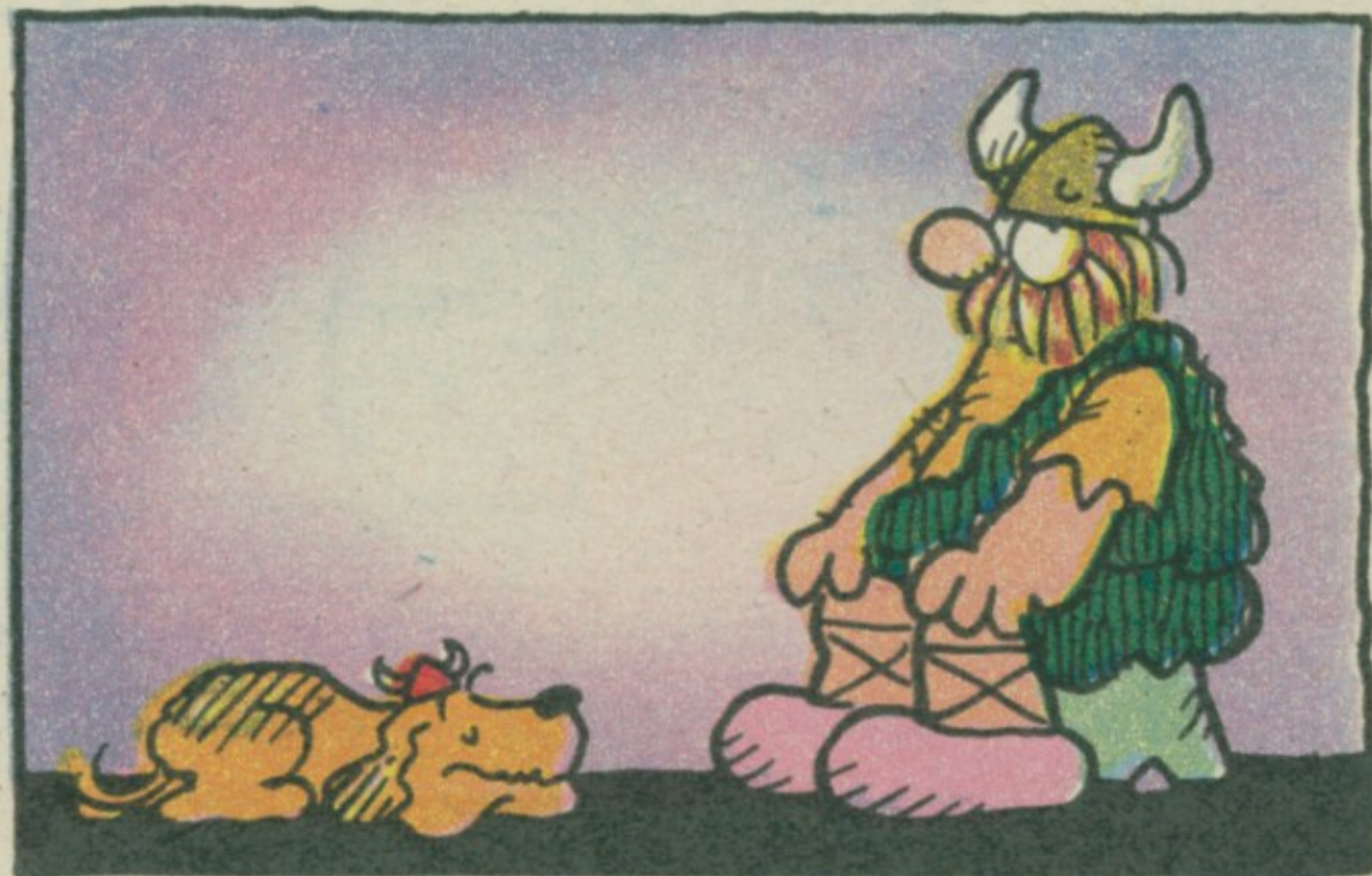
Откако је кратка вест о овом открићу објављена у америчким новинама, Ендер- са и Луиса непрестано зову телефоном разни заинтересо- вани. А они већ имају спре- ман одговор: узмите астро- номске књиге и телескоп, можда ћете открити дијаман- те! Но, ко зна, можда ће се неко и обогатити од овог от- крића, наравно не помоћу те- лескопа и никако не насуми- це...

М. К.

Илустровао: Божа Станатовић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

За добар споменик", записао је песник Антон Густав Матош, „потребна су три величанства: величина покојника, величина живог народа и величина уметности“.

Као да је мислио на будући Његошев маузолеј на Повћену, умни Матош је заиста предвидео све околности под којима настаје знаменити споменик. У овом делу сјединили су се и Његошева величина, и велика жеља његовог народа да му се спомеником одужи за све што је за њега урадио, и величина уметничке замисли Ивана Мештровића. Матош није споменуо само материјал од којег би такво знамење требало да буде саздано. Али, зато је искусни и надахнути Мештровић одабрао материјал који је по трајности и величанствености сасвим

Године 1951, кад му се Црна Гора обратила са жељом да уради нацрт маузолеја Петру Петровићу Његошу, Иван Мештровић је живео у САД, у граду Сиракузи. Молбу је прихватио са одушевљењем, одбивши одмах и разговор о хонорару: одужиће се Његошу, рекао је Мештровић, за „котур његушког сира и овнујску плећку“. Захтевао је само да се сама песникова фигура исклеше од јабланичког гранита, камена који је Мештровић изузетно познавао и ценио и од којег је већ био урадио нека дела, од којих је међу најпознатијим авалски споменик Незнаком јунаку.

Гранит за Његоша

Славни вајар прави затим гипсани модел Његошове фигуре према коме Андрија

— Црногорке у народној ношњи — које је такође у граниту исцртао сам Мештровић. Бесмртни песник је тако добио споменик чији су гранитни делови од материјала који је такође вечан, моћнији од ћуди и тока времена. Јер, јабланички гранит је одувек оличење чврстине и постојаности. Зато у његовој постојбини, високо изнад Неретве, девојке још певају:

— Мој драгана, јело вита,
јачи си ми од гранита...

Међутим, иако је реч „гранит“ ушла и у народ и у уметничке архитектуре и у име јабланичке радне организације „Гранит“, која се бави вађењем и прерадом овог камена, овај назив је, у ствари, погрешан.

Право име јабланичког „гранита“ је габро или јабланик, и он је, по својим особи-

је у делу „Геолошки водич кроз Босну и Херцеговину“ 1903. године овај зануђујуће чврсти камен чија су богата налазишта недалеко од вароши Јабланице. Њим се бави и геолог Александер Битнер. Захваљујући њиховим радовима јабланички камен постаје познат широм Европе. Најзад, наш минералог Фран Тућан, увидевши да се ради о јединственој стени, назива га јабланик. Стручним анализама Тућан уочава да се ради о једном од најквалитетнијих грађевинских материјала. Данашња петрографија и технологија открили су у јабланику својства која надмашују сва очекивања некадашњих научника. Јер, овај габро је погодан не само за величанствене споменике него и за савремену и вишеструку индустријску примену.

ПЕПОТА

КАМЕН ЗА МУЗЕЈЕ И —
БОЈЛЕРЕ

ИЗ

РУЖНОГ БРДА

Само високо изнад обала Неретве, недалеко од Јабланице, и више нигде у свету, налазе се мајдани стене коју цене и вајари, и гробари, и технолози

Овде, испод орлових крила, изникли су блокови за Авалу, Повћен, Уједињене нације: без људске руке све је заиста мртва природа.

прикладан једном Његошу. Грандиозна фигура славног песника и владара исклесана је, по Мештровићевој идеји, од чувеног јабланичког гранита, камена који је већ деценијама познат на готово свим континентима. У нашој земљи тешко да постоји град у коме није, у ивичњаке улица, калдрму, виђеније грађевине или гробља, уграђен бар делић ове стене занимљивог порекла и историје.

Крстуловић, сплитски клесар и Мештровићев ученик, клеше 1956. у једном блоку јабланичког гранита 28 тона тешког Његоша.

Следеће године, 3.74 метра висок, 3.24 метра дугачак и 1.40 метара широк „гранитни“ Његош стиже на Цетиње, одакле је 1974, кад је отворен Маузолеј, пренесен на врх Повћена. На улазу у ово споменик-обележје стражаре две каријатиде високе 4.33 метра

нама, јединствен у свету. По саставу је сродан правом граниту, зрнастој еруптивној стени која је настала кристализацијом магме у дубинама литосфере. (Сам назив гранит потиче од латинске речи „гранум“ што значи зрно.)

Крајем прошлог и почетком овог века савремена петрологија, наука која се бави проучавањем стена, живље се интересује за овај камен. Геолог Фридрих Кацер опису-

Организовано вађење јабланика на такозваним мајданима почело је 1922. године. После другог светског рата, 1947, кад је у Јабланици основано предузеће „Гранит“, овај камен је кренуо у свет.

Мајдани габра налазе се на око седам километара од Јабланице, изнад бране познате хидроелектране. Тренутно се камен вади из пет мајдана: Веља Стијена, „Суљо Чилић“, Цар, Падешчица и

Захваљујући јабланичком камену и длету професора Александра Зарина и Бранко Радичевић нађе свој гранитни мир на београдском Калемегдану.

Финдик I и II. Највећи је Веља Стијена на Ружном брду, одакле се годишње извади око 8000 кубних метара скупценог јабланита. (Један кубни метар тежак је око 4000 килограма и у иностранству достиже цену од близу две хиљаде долара!)

Громаде падају с кишом

Овде су цела брда саздана од камена чијој се чврстости и лепоти диви цео свет. Испод површинског слоја дебљине петнаестак метара, на коме расте дрвеће и жбуње, налазе се слојеви јабланита који се међусобно разликују по структури и боји, чврстости и густоћи зрна. Једном или два пута годишње подножје мајдана, односно такозваног радног чела, минира се плас-

тичним експлозивом. Блокови се затим цепају пнеуматским чекићима и челичним клиновима. То је тежак и опасан посао, јер камене громаде могу да се сруше саме од себе, нарочито ако пада киша. Због тога радници у овдашњим мајданима имају бенефицирани радни стаж и раде само кад је време лепо! Из ове дивљине, где царују орлови, блокови јабланита се спуштају у Јабланицу, у радионице предузећа „Гранит“ или, према потребама и наредбама, одлазе у цео свет — возовима, бродовима, авионима.

Од њега су подигнути знаменити споменици, њиме су обложена важна здања, поплочани тргови и улице. Када је пре рата подигнут Гроб не-

зном јунаку на Авали, рад Ивана Мештровића, сви који су га од тада до данас посетили прешли су дланом по глаткој површини тамних каменних громада дивећи се његовом сјају. Метро у Будимпешти, Академија наука у Москви, неки хотели на Јалти, Железничка станица у Сарајеву, пешачки пролази, одавно и Кнез-Михилова улица, у Београду — само су познатија здања обложена јаблаником. Од њега је исклесан споменик Јеврејима — жртвама другог светског рата — у Њујорку, затим спомен-обележја битке за рањенике на Неретви, споменици код Иванграда, на Врацама у Сарајеву, у Чачку, делови споменика на Мраковици на Козари...

Данас се блокови јабланита или по наруџби обрађен камен извози у готово цео свет. У Италији, земљи познатој по квалитетном камену и клесарству, наш табро је врло тражен. Поред осталог, ту се од њега праве и такозване мерне плоче.

Модерна наука успела је да од прашине јабланита, дакле досад отпадног материјала, направи бетон пет пута бољи од обичног. Време овог чудесног камена као да тек долази: утврђено је да, уз извесне додатке, може врло успешно да се користи као квалитетан изолатор, на пример за облагање бојлера!

Иако вајарска дела од овог камена изгледају заиста величанствено, ретки су уметници који су се хватили укоштац с тврдим, „љутим“ јаблаником. Он од уметника захтева огромну физичку снагу, упорност и стрпљење. Можда су и због тога ретке вајарке које су клесале јабланички камен. Од наших вајара њиме се највише бавио Иван Мештровић, затим његови ученици Андрија Крстуловић и Иво Лозица. Клесали су га и Борис Калине, Сретен Стојановић, Ото Лого, Драго Ђуровић, Душан Цамона, Милија Глишић, Александар Зарин... Али, обрађују га и многи непознати каменоресци, јер надгробни споменици од јабланита се и те како цене. Мноштво готових, исплираних надгробних обележја путује сваке године из Јабланице у САД. И док се некад овај камен обрађивао готово искључиво ручно, данас се сече или глача механички. Али, успело вајарско дело може од јабланита да направи само људска рука и длето.

Иван Лончар

Снимио:

Љубомир Патротић

Прочитај, проскитај

АНТИБИОТИЧКИ БУМЕРАНГ

Обичај стављања антибиотика у сточну храну да би се убрзао раст стоке прихваћен је у целом свету. Међутим, има знакова да ти исти антибиотици доприносе развоју таквих врста бактерија салмонеле које се тешко уништавају уобичајеним методама. Научници америчког Центра за контролу болести

објавили су резултате својих истраживања салмонеле, иначе најчешћег узročника тровања храном код људи. Из њих се види да су бактерије из меса животиња храњених антибиотикима и саме толико порасле и ојачале, па су тако постале много већа опасност за људе.

КУЋНИ ЉУБИМЦИ?

Чан Менг, најпознатији малезијски хватач змија, живи, једе и спава са овим гмизавцима. У његовој кући налази се 1000 змија у дрвеним и пластичним кутијама. Ту су и фотографије змија, змијске коже и зуби које Чан Менг чува у флашама вина. Чан има 44 године и шесторо деце која се играју са овим „кућним љубимцима“ док раде домаће задатке или помажу у кући.

„Улица је птица која ниско лети“, рекао је један наш песник. Далека Херцеговина пружио је овако руку новој Кнез-Михиловој у Београду...

Важно је
досетити се

ШПИЈУН У ПЕЛЕНАМА

Илустровао Брана Јовановић

Био је то чудан човек. Мало је и ретко говорио. Последњих двадесет пет година живота није напуштао кућу нити је крочио на улицу. Није имао рођаке и пријатеље. Суседи су му куповали и доносили оно најпотребније, углавном намирнице. Он би се љубазно захвалио и брже-боље затварао врата. Нису се љутили, био је стар. Ни име му нису знали. Кад се својевремено доселио, представио се као – Ришбург. Тако су га и ословљавали, уз обавезно – господин, господин Ришбург.

Збивало се то у једној улици на периферију Париза. Када је господин Ришбург 1858. умро у деведесетој години живота, до гроба га је испратило само неколико суседа. Наравно, старац је за укуп оставио пристојну своту новца.

Све и не би било вредно пажње да у Ришбурговој кући после његове смрти није нађен дневник који је водио. Читајући га, власти су се запрепастиле: Ришбург је једно време био – шпијун! Зар је то могуће, питали су се.

Јер, Ришбург је био висок једва седам-десетак центиметара, тачније био је кепец!

Војвоткињини планови

Уредни шпијун забележио је сваки детаљ важних догађаја. А у дневнику је имало шта да се прочита.

Све је почело 1789. избијањем револуције у Француској. Укратко, буржоазија се није мирила са опстанком апсолутистич-

ког феудалног система јер је кочио развитак капиталистичке привреде. Сазвана је скупштина три сталежа. Представници трећег сталежа прогласили су скупштину за Народну а потом за Уставотворну, да би се све завршило доношењем Устава буржоаске Француске и Декларацијом права. Но, само се чинило да је то крај. Следећих пет година бурни догађаји тек ће потрести Француску.

Краљ Луј XVI и његове присталице ројалисти жилаво су се борили да одрже монархију.

У игру се умешала и војвоткиња од Орлеана која је живела у замку на свом великом поседу изван Париза. Намера јој није била да помаже краљу Лују XVI, њега је већ, иако је још био жив, сврстала међу покојнике. Имала је она друге планове.

Уверена да је земљи „суђено“ да буде монархија и да се народ дигао на устанак изазван гневом против краљевског пара, нарочито краљице Марије Антоанете, војвоткиња од Орлеана је на будућем престолу видела само једну личност – свог шеснаестогодишњег сина Луја Филипа.

Несумњиво, војвоткиња је имала јак разлог што је на своје имање готово свакодневно примала ројалисте избегле из Париза. То је убрзо постало мало ројалистичко упориште са штабом и куририма преко којих је стално одржавана веза са осталим деловима Француске.

На несрећу по ројалисте, Париз је био у рукама револуционара, а то није била мала ствар – Париз је представљао срце земље.

Стражар

пред градским
вратима Париза

прво је претресао сељанку а затим бацио поглед на бебу у њеном наручју. Не уочивши ништа сумњиво, дозволио је да жена прође

Кепец Ришбург имао је у то време двадесет једну годину. Радио је код војвоткиње као слуга, забављач и поверљива личност и био јој бескрајно одан.

Седећи једном у углу трпезарије чуо је разговор који су за ручком водили чланови штаба.

– Кад бисмо само могли да разменимо планове и обавештења с нашим пријатељима у Паризу! – вајкао се један од њих.

– Не вреди! У град не може непримећена ни мачка да се увуче! Страже су свуда околу, а на градским капијама претресају сваког и при уласку и при изласку!

Увијте ме у крпе!

Разговор је прекинут и ручак настављен у тишини. Нико није приметио кад је Ришбург склизнуо с клупе и догегао се до дугачког стола за којим се обедовало. Нос му је вирио изнад ивице стола за коју се држао ручицама.

– Ја могу да вам помогнем! – рекао је мирно прелазећи погледом од једног до другог.

Једни су се насмејали, другима се на лицу појавио израз сажаљења.

– Ви мислите да сам луд! – наставио је озбиљно кепец. – Увијте ме у крпе и пелене као бебу и нађите жену која ће ме у наручју унети у град! Нико неће помислити да сам одрастао човек! Лепо ћу да се избријем и, ето, однећу вашу поруку!

Ројалисти су га запањено гледали. Изванредна замисао! Како се тога раније нису досетили?!

Договорено, учињено.

Стражар на градској капији, неки брадоња, дочекао је намргођен сељанку са дететом у наручју. Опицао ју је ради претреса, онолико колико је пристојност налагала, а затим погледао „бебу“. Није могао а да не примети како је дете лепо!

У Паризу је кепец Ришбург предао писма скривена у пеленама, преузео одговоре и напустио град, опет у „мајчином“ наручју.

Захваљујући њему поруке су преношене у Париз и из Париза све док ројалисти коначно нису изгубили. Краљ Луј XVI и краљица Марија Антоанета погубљени су годину дана пре окончања револуције а кепецу Ришбургу изгубио се сваки траг. У ствари, он се повукао у сиромашни део Париза где је живео до смрти. Зато је и избегавао људе и није излазио на улицу. Плашио се да га неко од ројалиста не препозна и створи му неприлике.

У сваком случају, био је јединствен шпијун.

М. Тодоровић

ОНА ЈЕ ТАМО, НА ДНУ!

Двадесетогодишња Лоранс Гади, послена у месту Крун-сир-Урк, возила се кући у Вернел да с родитељима проведе викенд. Био је крај октобра али је ледена киша падала од раног јутра као да почиње зима.

У 18.35 часова, у тренутку када је стигла до узаног моста који је водио преко канала реке Урк, на месту званом Ферм Жевр, из супротног правца су се изненада појавила кола хитне помоћи. Лоранс се занела по влажном путу, њен „рено 5“ клизнуо је надесно, одбио се о ограду моста и срушио насип изнад канала.

Лоранс је имала времена да откачи сигурносни појас пре него што је аутомобил пао у блатњаву воду. Није стигла да искочи, али је брзо отворила прозор на вратима крај себе. Зеленкаста вода покуљала је у кола.

Болничарка Катрин Рибо из возила хитне помоћи истрчала је и повикала: „Искачите! Још имате времена!“

„Рено 5“ је лагано тонуо. Када је видела да ће жена у аутомобилу страдати, Катрин је дубоко удахнула ваздух и одевена скочила у канал. Упркос леденој води покушала је да доплива до аутомобила, али ју је струја носила у другом правцу. Једва је успела да се дочепа обале. Видевши у даљини куће фарме, појурила је, онако мокра, по помоћ.

Лоранс је плутала изнад свог седишта, у води до струка. Није осећала промрзле ноге а дебелу вунени џемпер, натопљен водом, чинио јој се ужасно тежак. „Треба брзо да отворим врата и изиђем одавде или ћу се удавати“, грозничаво је размишљала. Успела је, пипајући у води, да ухвати ручицу врата и повуче је према себи. Врата се нису мицала. Вукла је из све снаге. Узалуд.

Све се, одједном, смирило. Аутомобил, који је час раније снажно вукла водена струја, шчепао је вртлог и зауставио га на дну.

Девет километара одатле, у ватрогасној команди места Лизисир-Урк, зазвонио је телефон. Позив за помоћ долазио је из фарме у Жевру.

Два минута касније једна кола за помоћ дављеницима, са четири човека и возачем, појурила су са укљученим сиренама према Жевру. Следио их је камион у коме су се налазили ватрогасни каплар Жан Пироел и добровољни ватрогасни водници Андре Мортије и Патрик Илдри.

Заробљена у аутомобилу Лоранс се трудила, забацајући главу уназад, да јој лице остане изнад воде. Муљ јој је повремено улазио у уста и она га је с гађењем избацивала. Изнад задњих седишта, сасвим горе испод крова аутомобила, нашла је мајушни простор где је још било ваздуха.

Лагано, трудећи се да сачува хладнокрвност, Лоранс је покушала да му се приближи тресући се од зиме. Руке и ноге слабо су је служиле. Ипак успела је да се ухвати за ручице задњих врата и, ослањајући се о њих, подигне до ваздушног „цепи“. Било је крајње време јер је вода стигла готово до самог плафона.

Људи из кола за помоћ дављеницима застекли су на обали болничарку Катрин Рибо умотану у ћебе.

Пре него што је аутомобил заронио, Лоранс је стигла да се одвеже и отвори прозор крај себе. Блатњаву воду покуљала је у кола

– Она је тамо, на дну, одмах иза моста. Није успела да отвори врата, али сам видела да је спустила стакло – испричала је у једном даху болничарка кршећи руке. – То је ужасно, она је под водом већ петнаест минута!

Кров белог потонулог аутомобила једва се назирао у сумраку. Један од људи бацио се у воду али су га снажни грчеви приморали да се одмах врати на обалу.

Главе забачене уназад, очију прикованих за влажни плафон аутомобила, Лоранс се борила за свој ваздушни џеп, једино место где је могла да дише. Одвратна смрдљива вода ка-

нала запљускује јој врат и браду. Једва се држала на својим ослоњцима, ручкама задњих врата. Руке су јој биле уочене.

„А ако вода стигне до крова и затвори ваздушни мехур? Шта ако болничарка није успела да дозове помоћ? Чему се борити када је све узалуд?“, ројило јој се по глави. Ипак се чврсто подупирала и гутала ваздух.

Чим је камион са екипом ватрогасаца стигао до места несреће, Пироел и Мортије су стрчали на обалу, свукли се и везани дугачким танким ужетом које су држале њихове колеге, скочили у ледену воду. И, док је Пироел брзим краулом покушавао да стигне до аутомобила, Мортије је схватио да је вртлог сувише јак и да неће имати неопходну стабилност. Испливао је на обалу и викнуо:

– Велико уже, брзо!

Илдри је из камиона извукао дебело уже и добацио га Мортијеу који га је чврсто везао за стуб на насипу.

– Оно дрво тамо, насупрот аутомобилу! Пожури!

За мање од два минута Илдри је претрчао мост, прескочио ограду и други крај ужета привезао за кестен, тачно преко пута потонулих кола.

Ухвативши се за уже, чврсто везано између две обале, Пироел је снажно удахнуо ваздух и заронио. Ледени вртлог га је шчепао не дозвољавајући му да на потонулом аутомобилу нађе отвор.

– Разбићемо ветробран. Мортије, дај неку секиру, гвоздену шипку, полугу, било шта! – викнуо је изронивши.

Држећи се једном руком за дебело уже и стежући у другој гвоздену шипку, Мортије је стигао до аутомобила, спустио се на његов кров и почео снажно да удара предње стакло. Био је у води до бутина и струја га је заносила мада га је Пироел придржавао. Ударао је

и ударао све док није осетио да стакло, најзад, попушта.

Лоранс је изгубила осећај за време. Имала је само једну жељу: да легне у свој топли кревет и заспи. Одједном је, као из велике даљине, чула потмуле ударе који су се понављали у правилним размацима. Како да спасиоцима да до знања да је још жива? Ваздуха је било све мање и није смела да виче јер би га брзо потрошила.

Пошто је разбио ветробан, Мортије је, причвршћен за ужу, држао за ноге Пироела који је, загњуривши се, једним снажним ударцем полатио задње стакло. Изронио је да узме ваздуха и поново се загњурио покушавајући да кроз задњи прозор уђе у аутомобил. У том тренутку захватио га је вртлог. Мортије се бацио у воду и извукао га.

АКО ВАМ СЕ ДОГОДИ ТАКО НЕШТО:

1. Немојте да паничите.
2. Лоранс ће вас заштитити од потреса. Чим се аутомобил заустави, одмах изите се.
3. Ако нисте успели да искочите пре него што кола потону, искочите је често веома тешко, одговорите што брже можете јар једно стакло. Вога мора да уђе у кабину јер би, у супротном, критичак спречио отварање врата.
4. Када се ауто нађе на дну, утањите дубоко, отворите врата (или разбијте кроз прозор) и испливајте.
5. У аутомобилу има два до три кубна метра ваздуха и из њих треба изићи што пре, нарочито ако има више особа. Није потребно да у колима увек тражите већи чекин.

Држећи се обема рукама за дебело уже док га је Мортије придржавао Пироел је успео да провуче ноге кроз задњи прозор аутомобила. Тапкао је ногама по кабини да би разазнао где се шта налази. А онда је осетио руку која му је за тренутак обухватила чланак. Изронио је вичући:

— Жива је, жива! Дотакла ме је. Ја ћу да је извучем, а ти ме чврсто држи!

Мортије је легао потрошкe на кров аутомобила и ухватио Пироела који се увукао у кола и десном, слободном, руком зграбио Лоранс и повукао је унатраг. Тако су је извукли и донели до обале.

Када су је спустили на ћебе, Лоранс, која дотад није давала знакове живота, бризнула је у плач. У колима хитне помоћи изгубила је свест.

Недељу дана касније напустила је болницу. Лекари су утврдили да јој полчасовно заточеништво у леденој води Урка није оставило никакве последице.

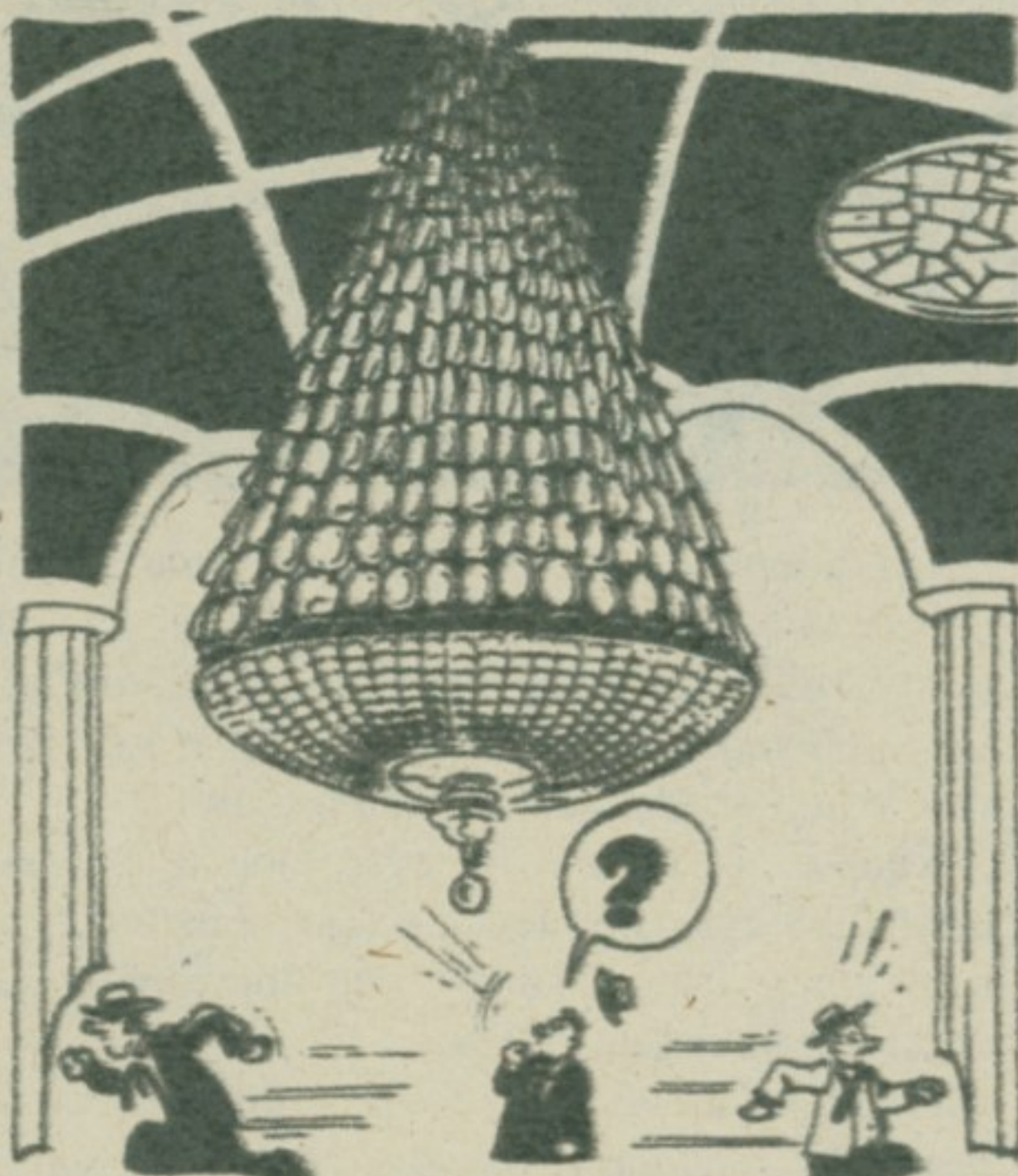
Сазнавши да је Лоранс код куће, Пироел и Мортије дошли су у Вернел да је посете. У сузама, не могавши од узбуђења да изусте ни реч, девојка им се бацила у загрљај.

Б. Д.

Југословенско НАЈ

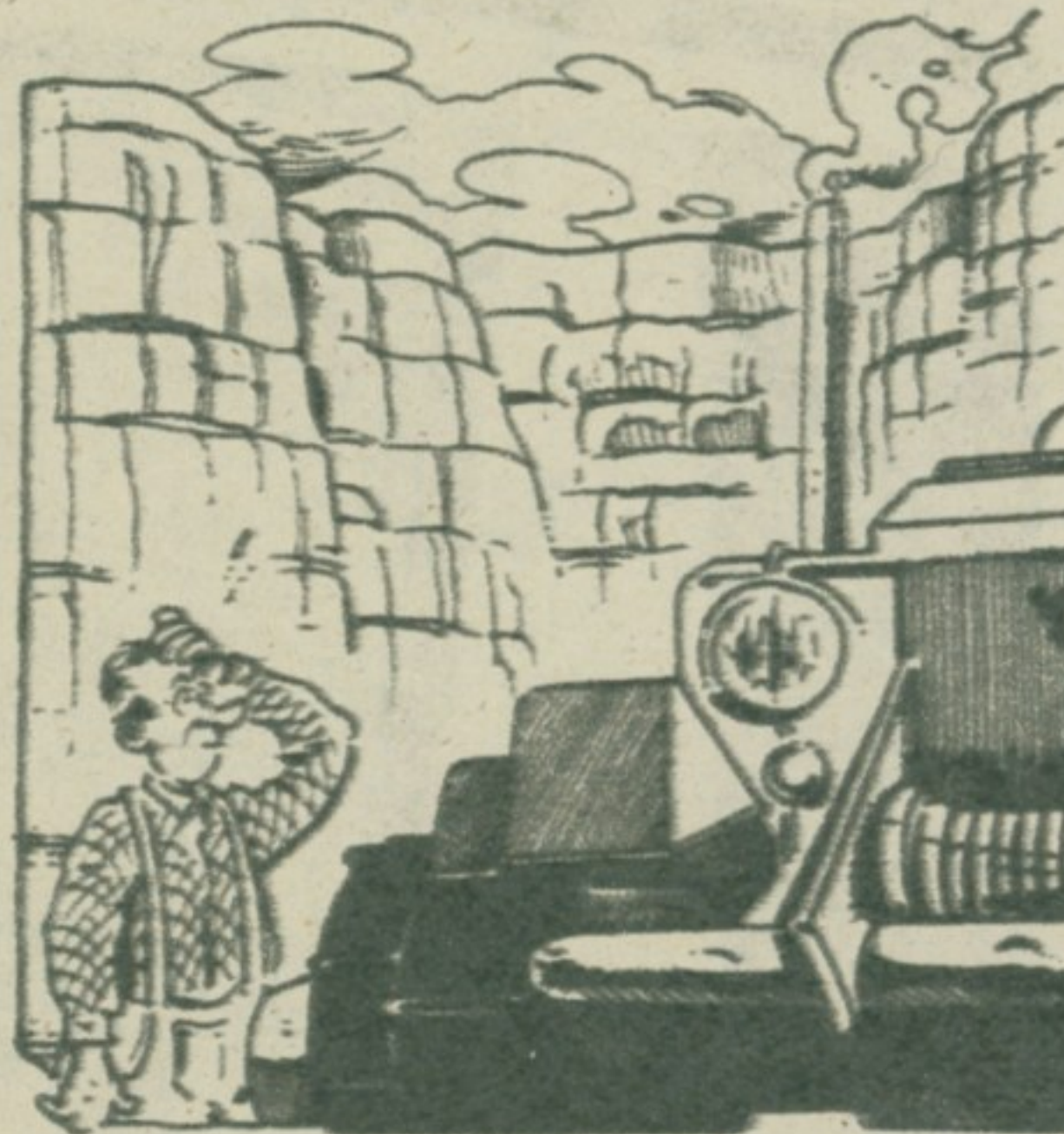
НАЈВЕЋИ ЛУСТЕР

Београдски хотел „Југославија“ у аперитив салону има највећи лустер у нашој земљи. Величине је 175 квадратних метара, тежак је 12 тона, од кристала је и има 2400 сијалица. Мајстори који одржавају овај лустер, израчунали су да кад би одједном требало да промене све сијалице, под условом да за намештање једне треба да утросе 60 секунди, тај посао би трајао три дана. Када лустер светли пуним сјајем, троши 96 киловата на сат. Никад се не укључује без додатних клима-уређаја јер развија велику топлоту. Његова дужина је 30 а ширина 7 метара.

НАЈВЕЋИ КАМИОН

Стручњаци „Прве петолетке“ из Трстеника заједно са својим колегама из крушевачког „14. октобра“, 1978. пројектовали су и направили највећи транспортер камион у нашој земљи. Званичан назив овог цина је „универ-платформа“, састоји се од кабине која је извучена напред као корњачина глава, са стране су огромне гусенице, а иза саме кабине је кружна платформа за пренос терета. Намењен је за рад у рудницима са пворшинским копом а може да понесе терет од 520 тона. Кампоница је тешка 1.230 тона и први пут је превезао терет у руднику „Добро село“ код Приштине.

НАЈВЕЋА СЛИКА

Највећа слика у нашој земљи налази се у Скупштини општине у Сомбору. Названа је „Сенћанска битка“, а насликао је Ференц Ајзенхут — 1896. године. Слика је дугачка 7, широка 4, укупне површине 28 квадратних метара.

НАЈВЕЋА КЊИГА

Нашу највећу књигу штампала је Матица српска у Новом Саду 1983. године. Величине је 80 са 50 центиметара и у њој су приказани српски бакорези 19. века уметника Динка Давидова. Највећа наша књига, у ствари, није баш права књига него мапа старих бакореза који су штампани у облику књиге па купци могу да купују и појединачне графике ако већ немају новца за иначе напрано скупу целу мапу.

НАЈВЕЋИ РЕЉЕФ

Највећи географски рељеф налази се у оквиру Етнографског музеја на Цетињу. На њему је детаљно приказана Црна Гора са суседним територијама. Саградили су га Аустријанци у првом светском рату који су упркос пословично добрим картама, модерном наоружању и многобројним војницима имали свакодневне проблеме са организованим четима Црногораца који нису хтели да се помире са окупацијом своје земље. Овим рељефом су желели да проникну у тајну ове мале територије и да открију могућа склоништа побуњеника. Сакупљени су официри, картографи, вајари и сликари из свих јединица и 1917. настао је овај рељеф размере 1:10000. Данас се чува у посебном павиљону и туристичка је атракција.

Илустровао: Димитрије Костић

РНП КИРБИ

Аманда моје младоости

ПИСАЕ И ЦРТА: АЛЕКС РЕЈМОНД
(ALEX RAYMOND)

Драги
Диме,
Не знам
како увек
погодни
овакве
савари, али
Неј диавло
је авеиш-
носко
месио...

ХАНИ МИ
ЈЕ ДАЛА
ОВО ПИСМО ДА
ГА ОДНЕСЕМ НА
ПОШТУ! АДРЕСО-
ВАНО ЈЕ НА
КИРБИЈА...

ДАЈ
ГА
МЕНИ!

ПОБРИНИ
СЕ ДА ОВИ
ПАПИРИЈИ
БУДУ
СПА-
ЉЕНИ!

ДЕЗМОН-
ДЕ, ЈЕ
ЛИ
ПИСА-
ЛА
ХАНИ?

НЕ
ЈОШ!
ДА НИ-
СТЕ
МАЛО
НЕ-
СТРП-
ЉИВИ?

КАКВО
ДИВНО
МОРЕ!
КЕЈ
ДИАВЛО
ИМА
И СВО-
ЈИХ
ЛЕПИХ
СТРА-
НА!

ОХ!
МЕК
КРИД!
НИСАМ
ВАС
ОЧЕКИ-
ВАЛА!

ПА... ЕТО, ОВИХ
ДАНА УЖИВАМ
У ЈУТАРЊИМ
ШЕЋИМА! ХАНИ
ТРЕБА ДА
НАСТАВИМО
ОНИМАЊЕ!

И ЈОШ НЕШТО,
ЗОВИ МЕ РОД!
НАДАМ СЕ ДА
БЕМО СЕ
СПРИЈАТЕЉИ-
ТИ!

ДА...
СВАКА
КО... И
ЈА СЕ
НА-
ДАМ
РОДЕ!

А САД,
ХАНИ, СТАНИ
ТУ КРАЈ
ЦВЕГА!
КАО, ХОРЕШ
ДА ГА
УБЕРЕШ!

ОХ!
ОСЕЋАМ
СЕ ТАКО
УДНО У
ОВОЈ
ХАЊИНИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ДОЛЕ ЈЕ
СВЕ СРЕ-
БЕНО,
РОД...

ДОБРО! ДА
ВИДИМО
ЈЕ ЛИ СТИГАО
И КАПЕ-
ТАН!

БЕРЕ ЦВЕГЕ...
БАШ КАО ШТО
ЈЕ И ОНА ЧИ-
НИЛА... ТО ЈЕ
АМАНДА,
ГОС'Н КОН-
РАДЕ... И
ЊЕН
ДУХ!

БЕРЕМ
ЦВЕГЕ...
КРЕЕ... ЗА
МОЈУ
ДРАГУ...
КРЕЕ...

ТА
ДЕВОЈКА
НА КЕЈ
ДИАВЛУ НЕ
МОЖЕ БИТИ
МОЈА АМАН-
ДА, А ИПАК
ЈЕСТЕ!

ИСТО
ИЗГЛЕДА, И
ИСТО СЕ КРЕ-
ГЕ, И ОБЛАМ,
ГОС'Н КОНРАДЕ...
ОХ, ЗАШТО ЈУ
ЈЕ МОРЕ ОТЕ-
ЛО ПРЕ
ПЕДЕСЕТ
ГОДИНА

СВЕ СМО
ПРЕТУРИЛИ!
ОД ЗЛАТА
НИ ТРАГА!

ОНДА
НАМ ОН
МОРА РЕЧИ
ГДЕ
ЈЕ!

ЧУЈЕШ
ЛИ, КА-
ПЕТАНЕ?
БОЈЕ
РЕЦИ
МИЛОМ
НЕГО
СИЛОМ!

Е,
НЕГУ
ТИ РЕЧИ
НИ ПО
КОЈУ
ЦЕНУ!

МОЖДА ЋЕ НАМ
ХАНИ ПОМОЋИ!
НЕ БИ ВАЉДА
ЖЕЛЕО ДА
ЈОЈ СЕ НЕШТО
ДОГОДИ КАД
БЕЖ ТОЛИКО
ЛИЧИ НА
ТВОЈУ ДРА-
ГУ АМАН-
ДУ!

ГОС'Н КОНРАД, КА-
ПЕТАНОВ ПАПАГАЈ,
УПЛАШЕНО ЈЕ
СКАКАО СА ГРА-
НЕ НА ГРАНУ...

...А ОНДА ЈЕ НЕШТО ПРИ-
ВУКЛО ЊЕГОВУ ПАЖЊУ...

ПЛОВИМО,
ПЛОВИМО,
ПО ПУЧИ-
НИ БРО-
ДИМО...
КРЕ...КРЕ...

ОВО МОРА ДА
ЈЕ КАСТЕЛ
КЕЈ... ТО БИ
МОГАО БИТИ
КЕЈ ДИАБЛО...
КАО ДА ТАМО
НЕМА
ЖИВЕ
ДУШЕ...

НА
ВОДИ
ГЛИВА МАСНА
МРЉА... ЗНАЧИ,
ОВДЕ ЈЕ БИО
ВЕЗАН НЕКИ
ЧАМАЦ... НАДАЈ-
МО СЕ ДА ЈЕ
МЕК КРИДИ-
ЈЕВ...

КОЛИКО
ЈА ВИДИМ,
НЕМА
НИКОГА...

КРЕ...
МОМЧЕ,
КУДА БЕШ?
КРЕЕ!

ОХ!
ШТА
ЈЕ
ОВО?
ПАПА-
ГАЈ!

КРЕЕ!
ЕВО МОРНАРА!
ЕВО МОРНАРА!
КРЕЕ!

ОХ!
ОДЈ
ОВАМО
ДА
ТЕ ВИ-
ДИМ!

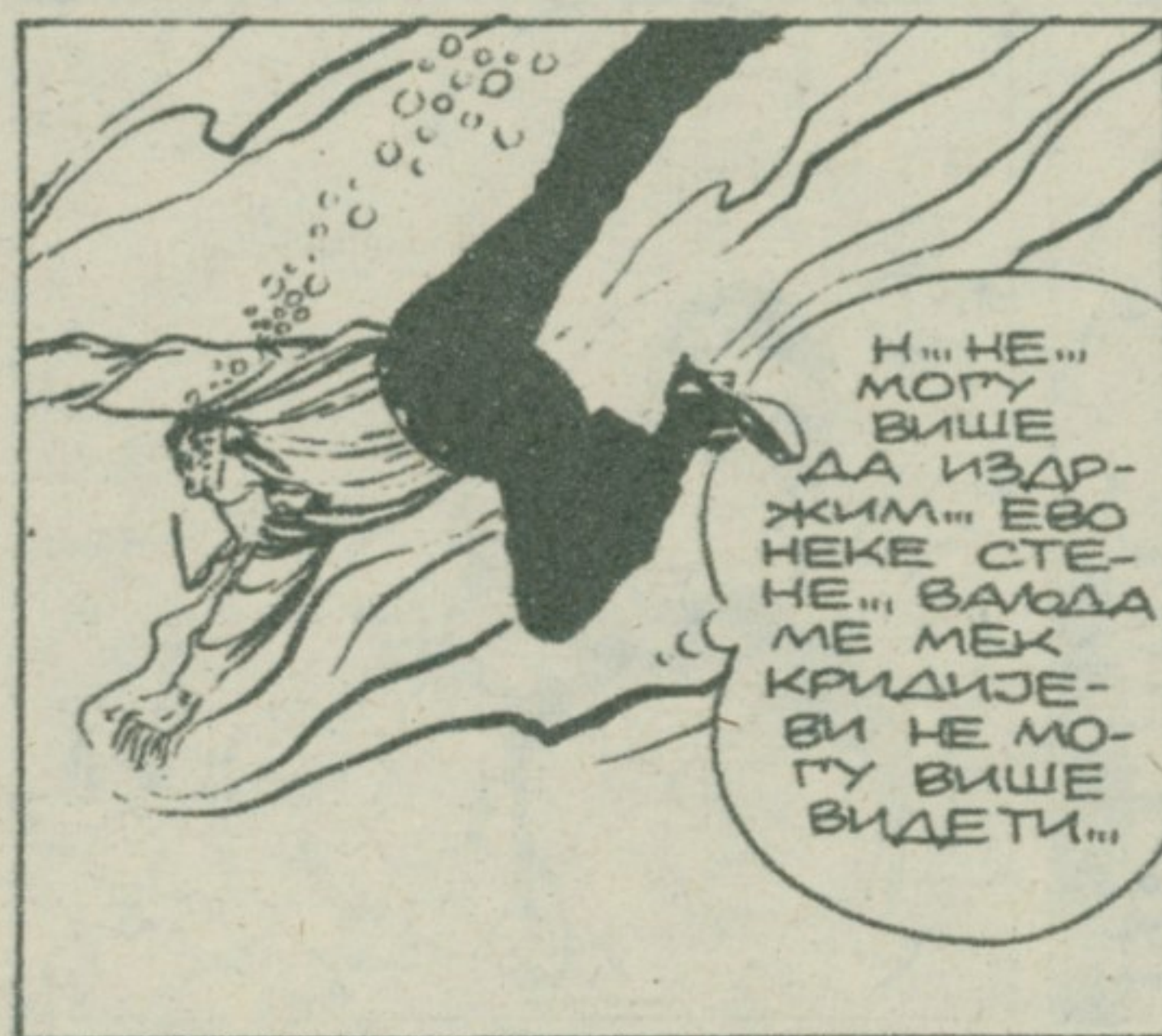
ТААКО!
КАД БИ
ЈОШ МОГАО
ДА МИ КА-
ЖЕШ ШТА
СЕ ОВДЕ
ДОГАЂА...

ЈЕСИ
ЛИ СЕ
ЛЕПО
СМЕСТИО?
ИДЕМО
САДА!

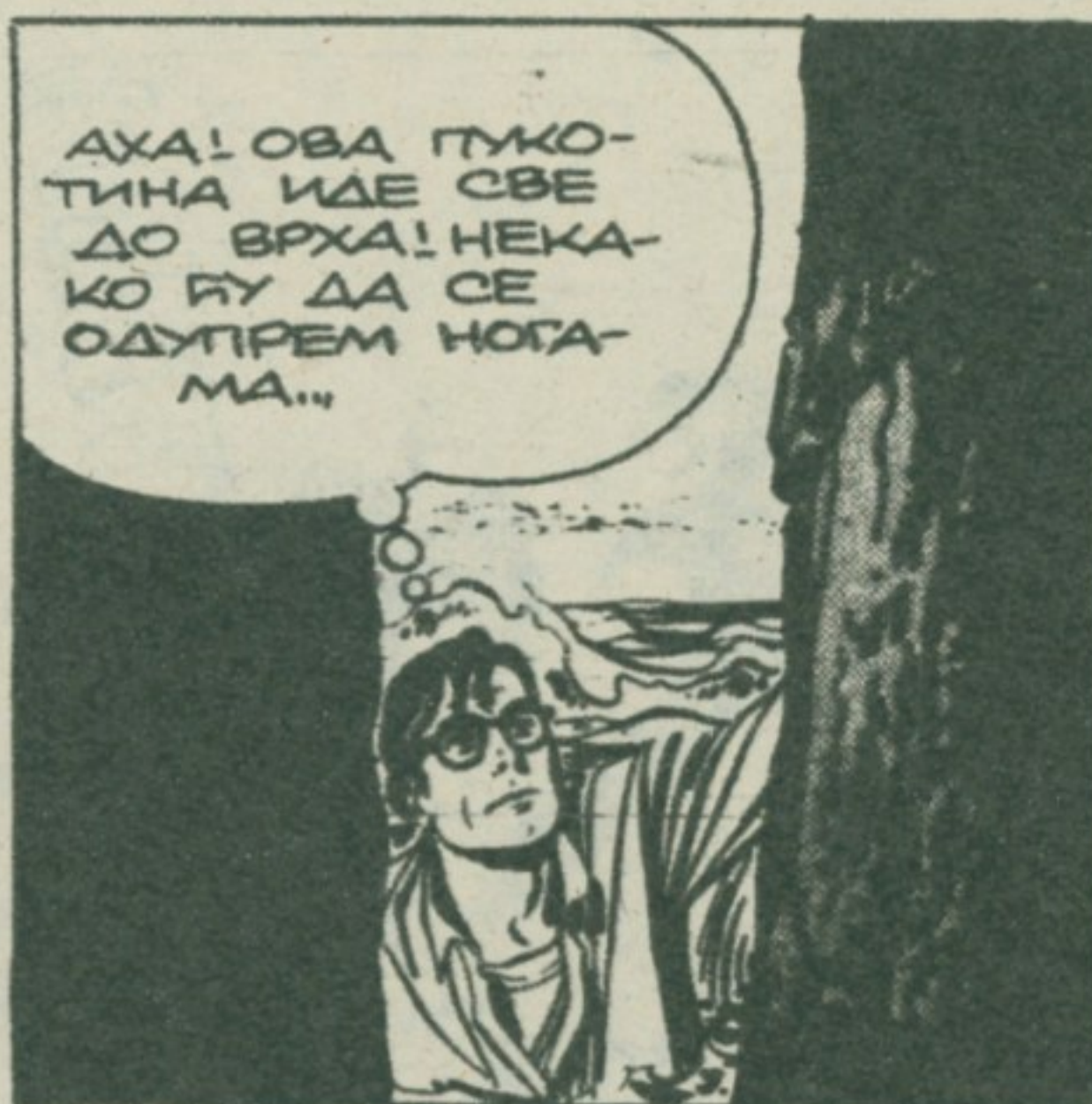

СТЕНА
ЈЕ
СТРМА!
АУ! КАКО
ДА СЕ УЗ-
ВЕРЕМ?

АХА! ОВА ПУКО-
ТИНА ИДЕ СВЕ
ДО ВРХА! НЕКА-
КО БУ ДА СЕ
ОДУПРЕМ НОГА-
МА...

РИП ЈЕ НАПРЕДО-
ВАО ПОЛАКО, ЦЕН-
ТИМЕТАР ПО
ЦЕНТИМЕТАР...

УСПЕО
САМ! НЕ
СМЕМ ДА
ЗАСТАНЕМ
НИ ЗА ТРЕ-
НУТАК... САМО
КАД БИХ МОГАО
НЕОПАЗЕНО ДА
ИМ ПРИЂЕМ...

АЈДЕ,
ЏЕЈСОНЕ,
НАСТА-
ВИ
СВОЈ
ПОСАО!

НЕ! НЕ
ДИРАЈТЕ
ДЕВОЈКУ!
СВЕ БУ
ВАМ РЕГИ!

БРЗО!
ОНДА
ДА ЧУЈЕ-
МО- ГДЕ
ЈЕ
ЗЛАТО?

КРИ-
ЈЕМ
ГА
У...

ГДЕ!
ОИ!?

ПУШКА!
ГДЕ ЈЕ
ПУШКА?

ПРЕ НЕГО ШТО СЕ РОДЕ-
РИК МАШИО ЗА ОРУЖЈЕ,
КИРБИ ЈЕ УСПЕО ДА
ГА ОБОРИ...

ЏЕЈСОН ЈЕ ПОЈУ-
РИО У ПОМОЋ!

МАМА МЕК КРИЛИ СЕ
ЗАЧАС СНАШЛА...

РОДЕРИК!
ЏЕЈСОН!
ИЗМАКНИ-
ТЕ СЕ!

Зову ме топ, а понеко кула или тврђава. Многи ратови и битке добијени су захваљујући топовима, кулама и тврђавама

То што стојим у углу табле може да вам изгледа као нека казна. Али, вероватно знате ону изреку: „Ко се последњи смеје најслађе се смеје!“ И ја и мој побратим – други топ, пуштамо друге фигуре да се развијају. Уосталом, зар вас нису учили да у трамвајима, аутобусима и возовима треба уступати места нејаким и слабијима. А ја вредим колико ловац и коњ заједно. Или, ако хоћете да

У ГЛАВНОЈ УЛОЗИ - ТОП

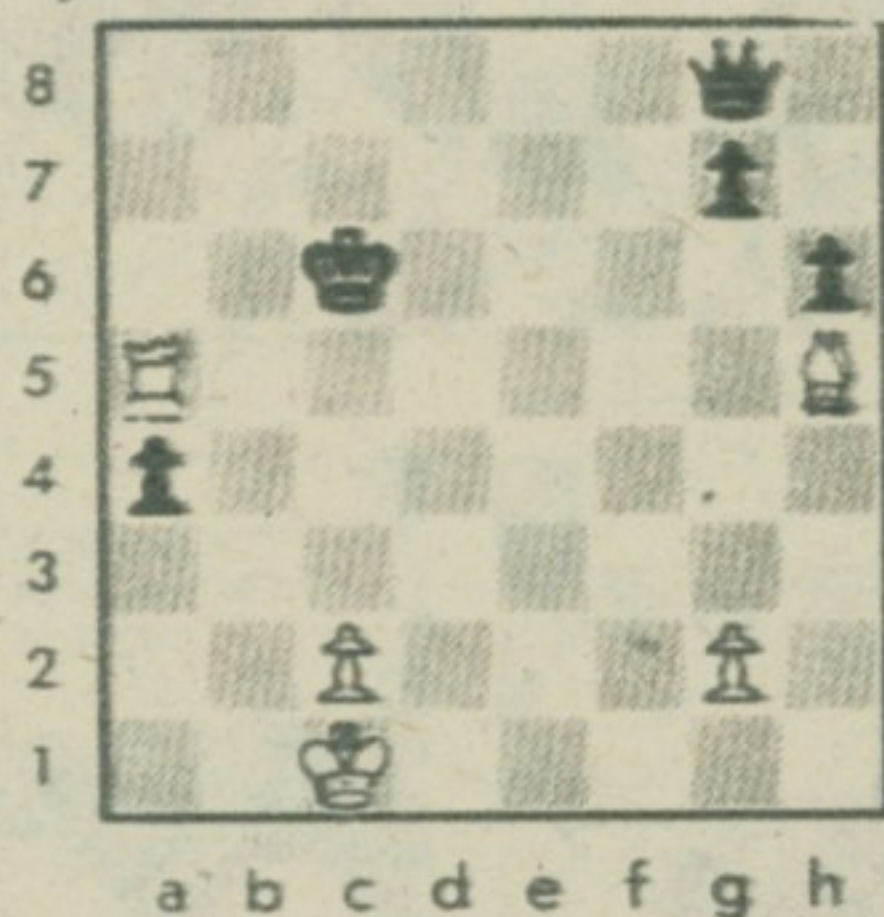
будем баш прецизан: и ловац и коњ вреде по три пешака, а ја сам вредим пет пешака. Наравно, то је теоријски, јер како игра одмиче моја вредност расте. Још је Кубанац Хозе Раул Капабланка, некадашњи првак света, саветовао својим ученицима да прво развијају краљевог коња, па краљевог ловца и да не одуговлаче са рокадом. После тога да развијају даминог ловца и даминог коња и тек кад сви заузму најбоља места онда да играју топовима. Ако је могуће, треба их поставити на е1 и д1. Ко буде следио све савете старог шампиона, сигурно неће погрешити.

Као што су два ловца кад се удруже опасна, тако су

опасна и два топа. Зачас могу да потерају противничког краља на ивицу табле. Два топа су посебно опасна када се нађу на седмом реду.

Сада, када знате најважнија правила топовских завршница, желео бих да вам покажем и неколико примера у којима главну улогу играм ја – топ.

Француз Анри Ринк био је композитор шаховских студија, али да је био песник он би следећу позицију из 1903. године назвао „Ода белом топу“.

БЕЛИ ВУЧЕ И ДОБИЈА

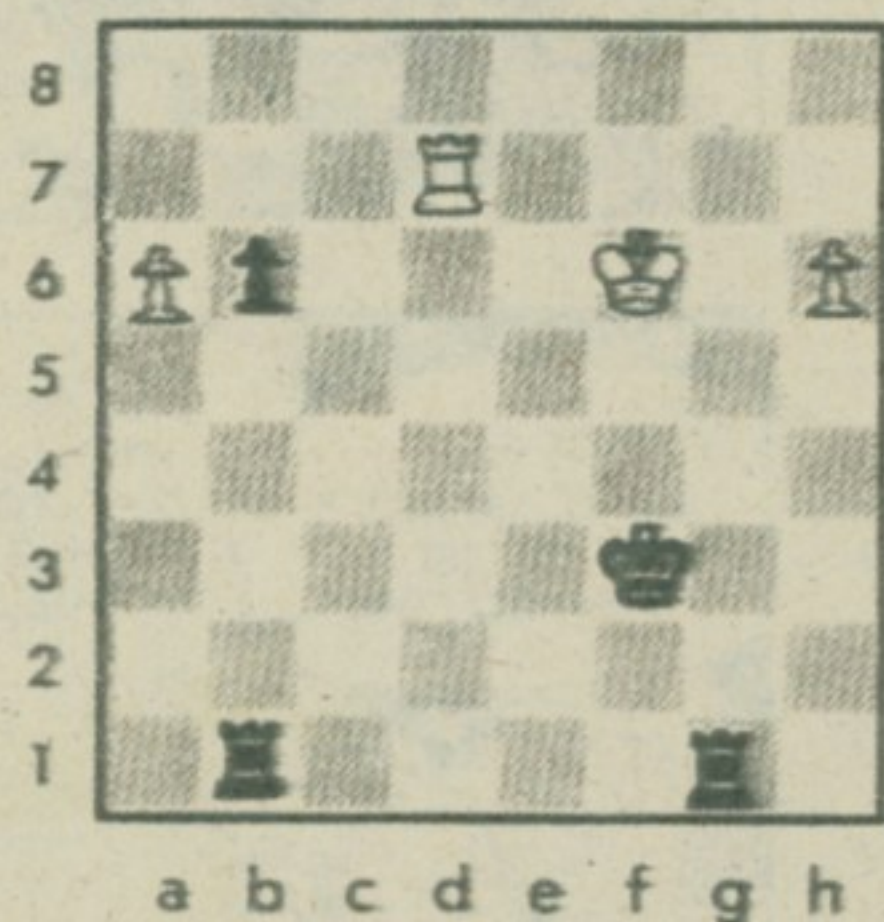
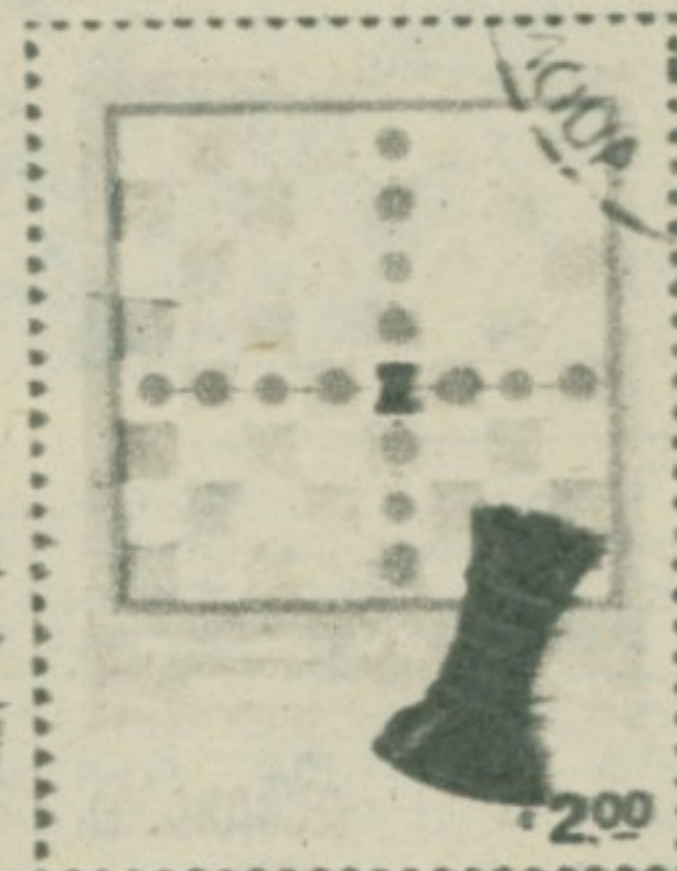
Невероватно складном сарадњом између топа и ловца црна дама не може да нађе уточиште на целој шаховској табли. Погледајте како јој је тај бели топ дошао главе:

1. Та5-а8 (са идејом шах-шеха са Лf3) Dg8-a2
2. Та8-a4!! (тај проклети шах-шех са Le8) Da2-g8
3. Та4-a8! Dg8-h7
4. Lh5-g6! Dh7-g6
5. Та8-ab и на крају се ипак завршило шах-шехом.

Ако бисмо горњу представу назвали „мјузиклом“, јер је комбинација изведена тако складно и хармонично под диригентском палицом белог топа, онда бисмо следећу ситуацију могли да назовемо драмом. И то у четири чина.

Решења:

Студија: 1. h7 Th1, 2. a7 Ta1, 3. Td1 Td1, 4. h8 Dd7, 5. Dd5 + шах-шех и завршница јане против тона је добијена за белог.
Проблем: 1. Td4 + Kb3 (ако Kb1); 2. Kd2; 2. O-O!! Kb3, 3. Td3 mat.

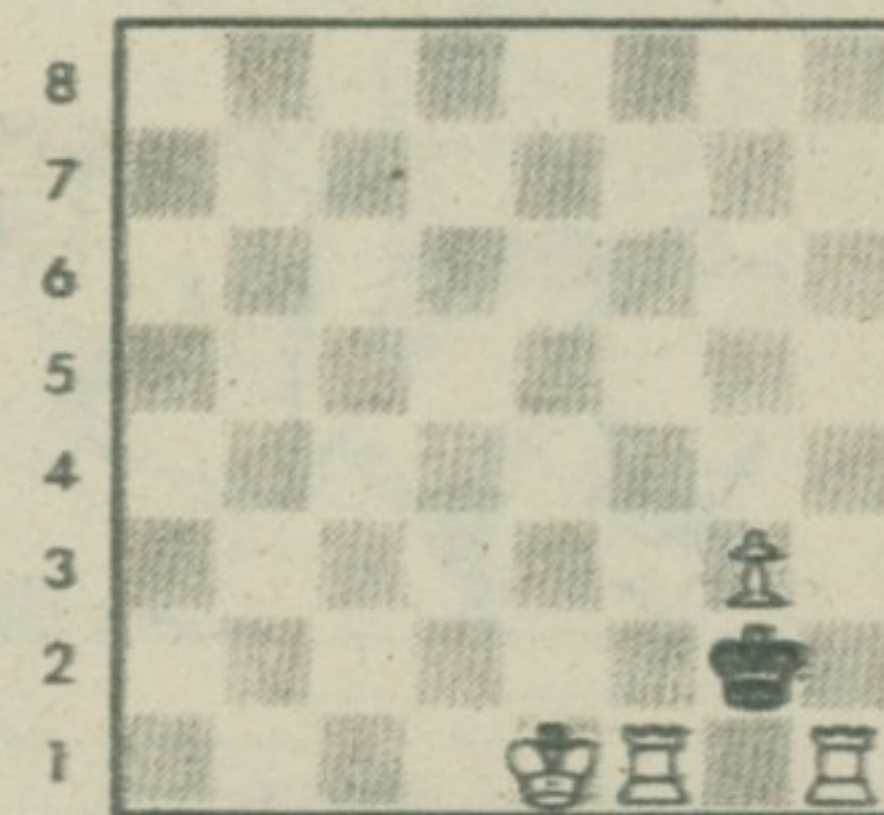

БЕЛИ ВУЧЕ И ДОБИЈА

И овога пута у главној улози је бели топ. Он ће славно да погине у трећем чину (трећем потезу) али његова жртва неће бити узалудна. У четвртном чину долази до расплета и повољног завршетка.

Верујемо да ћете наћи комбинацију у којој се жртвује бели топ да би се извукла бела дама (која на крају даје шах-шух)! Ух...

У следећој позицији видећете два топа. Главна улога додељена је оном на h1.

МАТ У ТРИ ПОТЕЗА

Решавање овог проблема биће вам или веома лако (ако сте видели „штос“) или веома тешко ако не будете могли да се досетите који је други потез белог.

Интернационални мајстор
Никола Караклајић

Легенда из Индије ЖИТО НА ШАХОВСКОЈ ТАБЛИ

Подсетићемо вас на ону чувену легенду о шаху из доба кад је ова игра тек створена у Индији.

Краљ Шерам је био задивљен колико потеза може играч да повуче на табли састављеној од 64 црна и бела поља. Схвативши да је ту игру створио један од његових поданика, сместа је наредио да га доведу. Пред краљем се појавио скроман човек по имену Сеса који је зарађивао за живот подучавајући људе.

– Спреман сам богато да те наградим за овај изум – краљ је рекао Сеси. – Можеш да тражиш шта ти је драго, довољно сам богат да испуним и твоју највећу жељу.

Сеса је замолио краља да му остави један дан да размисли. Сутрадан, кад се појавио у двору, стао је пред краља и рекао му:

– Ево моје жеље. На прво поље да ми ставиш једно зрно жита, на друго 2, четири на треће, осам на четврто, 16 на пето, 32 на шесто...

– Е сад је било довољно. Добићеш онолико зрна жита колико стане на таблу од 64 поља. Само да знаш, са овако скромном жељом, увердио си ме. Твоја жеља није равна мојој великодушности. Одлази сада да те моје очи више не виде!

Прошао је један дан. Краљ се распитивао да ли је ограничени учитељ Сеса добио оно што је тражио. Добио је одговор да није. Тако други, тако пети дан.

Коначно је његов најчувенији поданик стао пред њега и саопштио му да ће краљ морати да изда ужасно велике количине жита. Краљ се наљутио и рекао да му их сместа изваде из његових залиха.

– Господару – коначно се усудио неко од поданика да каже краљу – твоји амбари нису довољно богати да намире Сесину жељу. Кад би се скупило све жито овог света, опет не би било доста. У ствари, требало би да наредиш да се на свим континентима посеје жито, да се исуше океани и мора и ту да се оно узгаја. Па ни онда не знам да ли би било доста.

Краљ је слушао и није могао да верује.

– Реци ми коначно колико би зрна требало да добије Сеса!

– Краљу мој – 18 446 744 073 709 551 615!

В. С.

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

ХИ-МЕН ЈЕ ПОБЕДИО СКЕЛЕТОРОВЕ ПОМОГНИКЕ. РОКОН ЈЕ ПРЕБАЧЕН У ПАЛАТУ НА ЕТЕРНИЈИ. СКЕЛЕТОР ЈЕ БЕСАН ЗБОГ НЕУСПЕХА...

УМИНИКУ ТО ШТО ТРАЖИШ ОД МЕНЕ... АЛИ, ЗАПАМТИ - ОБЕГАО СИ ДА БЕШ ОСЛОБОДИТИ МОЈУ КЕРКУ!

ГЛУПО, ДОЗВОЛИЛА ЈЕ ДА ЈЕ ЗАРОБИМО ДОК ЈЕ ИЗВИЈАЛА ЗА ТЕБЕ!

А ТИ СИ ЈОШ ВЕКА БУДАЛА КАД МИ ВЕРУЈЕШ! ХА! ХА! ХА! ХА!

ХА! ХА! СКЕЛЕТОР ТЕ ЈЕ СМЕСТИО...

...ИЗМЕЂУ ЧЕКИДА И НАКОВЉА, СТО НЕДАРЕ!

ИЗНЕЧАДА ОСЕТИШЕ У ВАЗДУХУ ПУКЕТАЊЕ ОЗОНА...

ДИМЕНЗИОНИ ПОГОН! КО ЛИ МИ ТО ДОЛАЗИ У ПОСЕТУ?

СКЕЛЕТОР И ХОРДАК СУ УЈЕДИНИЛИ СНАГЕ...

ЕТЕРНИЈА ЋЕ ПАСТИ ПРЕД НАШИМ УЈЕДИЊЕНИМ МОЉИМА!

ТКАЉО СЕНИ, ПОЗОВИ МОЈЕ ХОРДЕ!

ВАЗДУХ ЈЕ ЦВРЧАО ДОК ЈЕ ТКАЉА СЕНИ ТКАЛА СВОЈУ ЦАРОЛИЈУ...

СА ВЕЛИКИМ ЗАДОВОЉСТВОМ, ВАША ХОРАСКА ЕМИНЕНЦИЈО!

ХОРДАМЕ! ТВОЈА САВЕЗНИЦА ЋЕ СВОЈИМ ЦАРОЛИЈАМА РАЗОРИТИ ЗМИЈСКУ ПЛАНИНУ!

НЕБО ИЗНАД ЕТЕРНИЈЕ ПРЕПЛАВИЛА ЈЕ МАГИЈА ТКАЉЕ СЕНИ...

У ОРБИТИ СЕ ПОЈАВИЛА НАЈЗЛОГЛАСНИЈА КРСТАРИЦА ХОРАСКЕ ОЛОТЕ - МИЛОСРЂЕ!

Г. ФОРТОН и Ж. ШУЛ

ХОРДАК ЈЕ ПРЕБАЦИО НЕПОБЕДИВУ
КРСТАРИЦУ У БЛИЗИНУ ЕТЕРНИЈЕ...

НАПАСАЈ СВОЈЕ
ОЧНЕ ДУГЛЕ, СКЕ-
ЛЕТОРЕ! САД ИМАМО
ДОВОЉНО ЕНЕРГИЈЕ
ДА РАЗАРАМО
ПЛАНЕТЕ!

УПОТРЕ-
БИ СВОЈЕ
ЧАРОЛИЈЕ
ДА НАС
ПРЕБАЦИШ
НА
БРОД!

И, ОБАВИЈЕНИ ЧАРОЛИЈОМ,
ТКАЉЕ СЕНИ, ОНИ НАПУСТИШЕ
ЗМИЈСКУ ПЛАНИНУ...

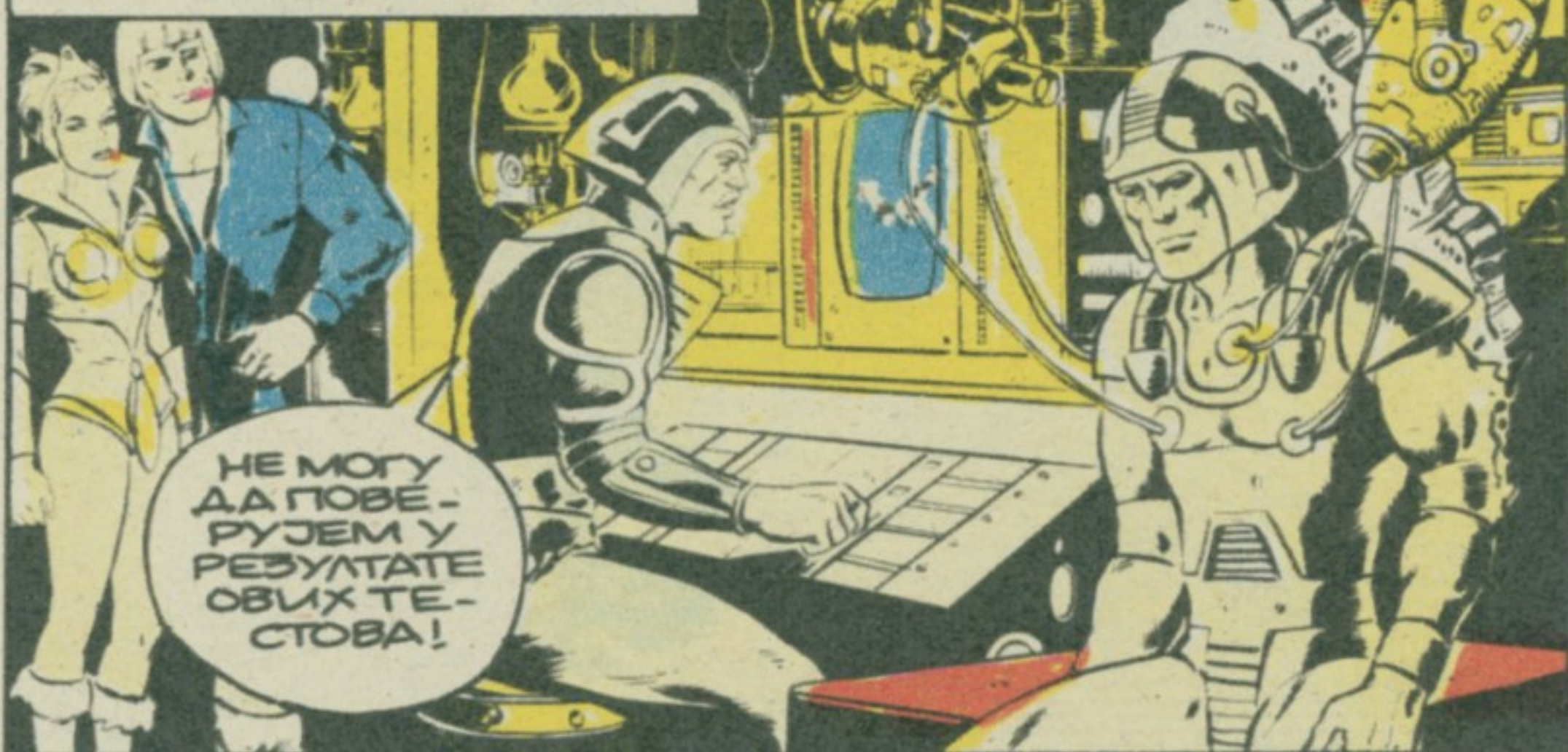

АДАМ И МЕН-ЕТ-АРМС ПРЕНЕЛИ СУ
ПОВРЕЂЕНОГ РОКОНА У КРА-
ДЕВСКУ ПАЛАТУ...

МОРАШ
МИРОВА-
ТИ, РО-
КОНЕ!

У ЛАБОРАТОРИЈИ
ПАЛАТЕ...

НЕ МОГУ
ДА ПОВЕ-
РУЈЕМ У
РЕЗУЛТАТЕ
ОВИХ ТЕ-
СТОВА!

ЗАДИВЉУЈУ-
ТЕ! ТВОЈЕ
ТЕЛО СЕ САМО
ЗАЛЕЧИ-
ЛО!

МИ, РОКОЊЦИ,
ПОСЕДУЈЕМО МНО-
ГЕ МОЉИ! АЛИ НИ-
САМ МОГАО ДА ИХ
УПОТРЕБИМ ДОК
МЕ ВИ И ПРИНЦ АДАМ
НИСТЕ СПАСЛИ!

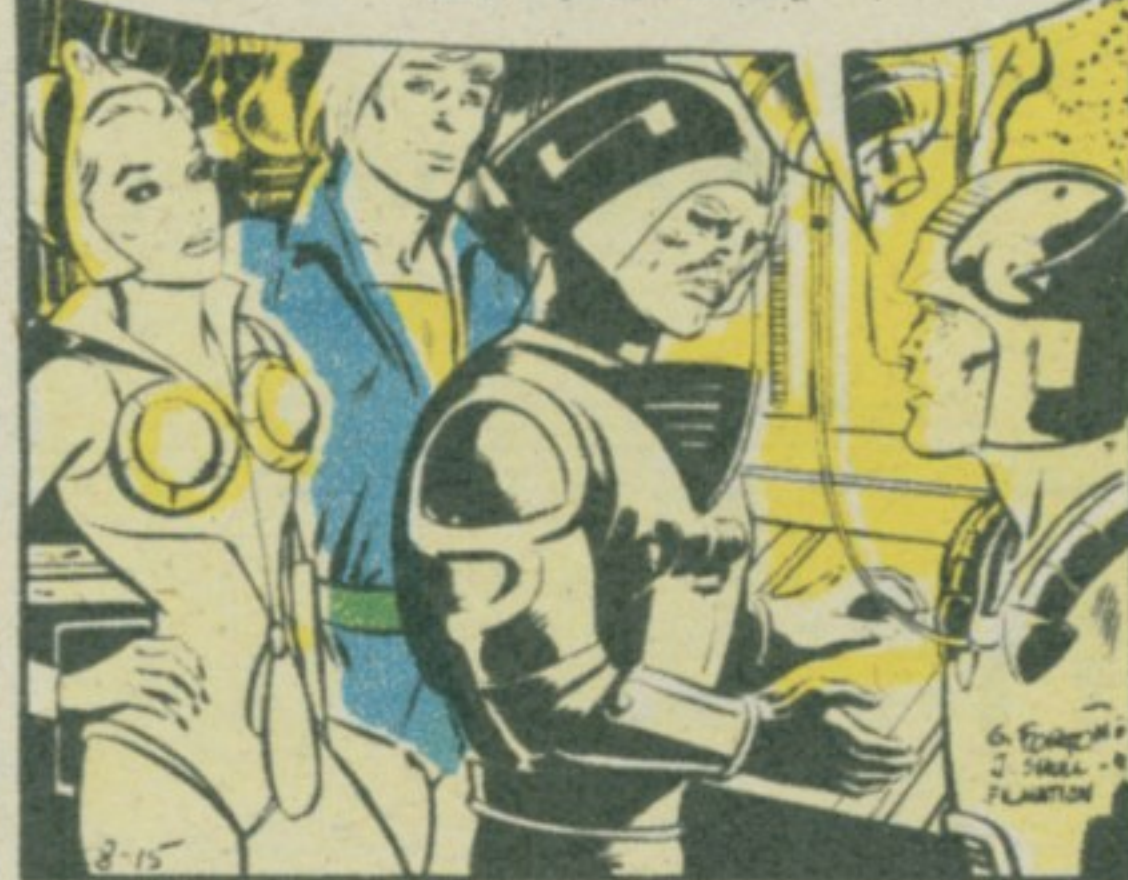

АДАМ?!
АКО ЈЕ
ОН НЕКОГА
СПАСАО, ОН-
ДА САМ ЈА
ТРОПРСТИ
ХЕМВОРТ!

САСВИМ
СЛУЧАЈ-
НО!
ВЕРУЈ
МИ!

КАД БИ
САМО
ЗНАЛА ДА
САМ ЈА
ХИ-МЕН...

ИЗВИНИТЕ ШТО ВАС ПРЕКИ-
ДАМ, АЛИ МОРАМ НЕШТО
ДА ВАМ КАЖЕМ... НЕШТО
СТРАШНО!

РОКОН СЕ УПРАВО СПРЕМАО
ДА ИМ ПРЕНЕСЕ ВАЖНУ ПО-
РУКУ КАДА СЕ ПОЈАВИО
СТРАЖАР...

МОРАМ
ВАМ РЕЧИ
ЗАШТО
САМ
ДОШАО...

КРАЈ РАНДОР
ТРАЖИ ДА СВИ
ДОБЕТЕ У ОДАЈУ
ЗА КОМУ-
НИКАЦИЈЕ!
ХИТНО!

У ОДАЈИ ЗА
КОМУНИКАЦИЈЕ...

ПОШИЉА-
ЛАЦ ОДБИЈА
ДА ПОЧНЕ
ДОК СЕ СВИ
НЕ ОКУПИ-
МО!

ЗАЧУЛО СЕ СТАТИЧКО ШИ-
ШТАЊЕ И ПОЈАВИО СЕ
ЛИК СКЕЛЕТОРА...

ПОЗДРАВЉАМ ТЕ,
УСКОРО БИВШИ
КРАЈУ
РАНДОРЕ!

У НАРЕДНОМ БРОЈУ: РАНДОР
ПОКУШАВА ДА СПАСЕ СТАНОВ-
НИКЕ ЕТЕРНИЈЕ

Зовем се Бонд...

Џејмс Бонд

БРОЈ 12:

САМО ЗА ТВОЈЕ ОЧИ

Бонд тражи уређај од непроцењиве вредности: да би га нашао мора да рони, планинари, вози скије... и пуца

Филм „Само за твоје очи“ готово да не одступа од две кратке Флемингове приче из збирке са истоветним насловом, али зато крши готово сва правила која су сачињавала формулу ранијих филмова о агенту 007. У њему се не јавља никакав супер злочинац који има за циљ да уништи цивилизацију, нема трка с временом да би се свет спасао од какве страшне претње, нити експлозије злочинчевог штаба на крају филма. „Само за твоје очи“ у ствари је напети трилер о грчком подземљу у коме се никада не зна ко је на чијој страни.

Шпицу је, као и до тада, урадио Морис Биндер, али на нов начин. У овом филму први пут се види певачица која пева насловну песму. Можда и зато што Шина Истон савршено одговара бондовском типу девојке. Ова песма је иначе добила награду „Оскар“.

Заплет у овом филму везан је за налажење АТАК-а, уређаја од непроцењиве

вредности, који је потопљен у експлозији једног британског електронског шпијунског пловила камуфлираног у рибарски брод. АТАК је, у ствари, шифровани трансмитер који користи ултраниске фреквенције при издавању наређења британским подморницама за лансирање балистичких пројектила. Ако би се нашао у погрешним рукама цела флота Поларис постала би бескорисна... или још горе подморницама би се могло издати наређење да нападну британске градове, а могућност да се то наређење опозове није постојала. Екипе за спасавање ове драгоцене направе већ су биле на делу, а међу заинтересованима за његово налажење налазио се и генерал Гогољ из совјетске тајне службе. Њега и остале противнике, разуме се, треба да престигне нико други до Бонд.

Бонд против Гогоља

Једини траг који је Бонд имао било је убиство поморског археолога сер Тимотија Хавелока који је настрадао трагајући за АТАК-ом. Његов убица, познати злочинац Гонзалес, живи крај Мадрида. Бонд одлази у његову вилу, али пре него што сазнаје на чијем је платном списку, Гонзалес неко убија из самострела. Срећом, Бонд је успео да уочи човека са осмоугаоним сребрним рамом за наочаре, који га је нешто раније исплатио. То му је једини даљи траг.

У овом филму нема главног злочинца, али се зато појављују чак три негативца. Први је Емил Лок, човек са осмоугаоним рамом за наочаре кога Бонд идентификује помоћу Q – идентификатора. Зна се да он ради за неког грчког кријумчара, али на Бонду је да установи за кога. И тако агент 007 креће у Кортину д'Ампецо, зим-

ски скијашки центар, да нађе Лока. Међутим, Лок је тај који са своја два помагача налази Бонда. И трка може да почне. Да би избегао банду која намерава да га убије, Бонд мора да се докаже у свим врстама зимских спортова: скијању, хокеју на леду, војњи боба, скијашким скоковима.

САМО ЗА ТВОЈЕ ОЧИ (1981)

Продуцент:

Алберт Р. Броколи за Еон студио

Режисер:

Џон Глен

Сценаристи:

Ричард Мајбаум, Мајкл Г. Вилсон

Директор фотографије:

Алан Хјум

Дизајнер продукције:

Питер Ламонт

Дизајнер шпике:

Морис Биндер

Музика:

Бил Конти

Дистрибутер:

Уједињени артисти

Улоге:

Роџер Мур (Џејмс Бонд)
Керол Бек (Мелина Хавелок)
Топол (Колумбо)
Лин-Холи Џонсон (Биби)
Џулијан Гловер (Кристатос)
Мишел Готард (Лок)
Џек Хедли (Хавелок)
Валтер Готел (генерал Гогољ)
Луис Максвел (Мис Манипени)
Дезмонд Лејвелин (Q)

Места снимања:

Грчка, Италија, Бахамска острва, Енглеска, Пајнвуд студио у Енглеској

Лока игра Мајкл Готар који се прославио ТВ улогама психопата и убице. Пошто му први покушај да се отараси Бонда није успео, Лок поново покушава, овог пута на Крфу, али налази смрт у колима која се разбијају о стење.

Бонд потом покушава да идентификује Локовог газду. То може да буде или Колумбо, срдчан лупеж који је умешан у сву силу ситних злочина, или Кристатос, грчки магнат који се бави снабдевањем заинтересованих страна разним важним обавештењима. За време рата обојица су били у партизанима, али касније су обојица тврдила како је онај други постао издајник, тако да сада жуде за осветом.

Кристатоса игра познати енглески позоришни глумац Џулиан Гловер, а Колумба симпатични израелски глумац Топол који се прославио улогом у мјузиклу „Виолиниста на крову“.

Кристатос је углађен и љубазан, Колумбо симпатични мућкарош, али већ после краћег времена све постаје јасно. Кристатос је тај који ради за генерала Гогоља и који покушава да се дочепа АТАК-а. Ко-

лумбо помаже Бонду да продре у Кристатосов штаб смештен у манастиру на неприступачној литици.

Бекство у спачеку

Бондову девојку Мелину, у филму „Само за твоје очи“, игра француска глумица Керол Бек. Мелина је ћерка убијеног подморског археолога сер Тимотија Хавелока. Пошто је видела убицу својих родитеља, одлучила је да се освети. Она је била тајанствена особа која је из самострела усмртила Гонзалеса.

Са Бондом се први пут среће када обоје беже од Гонзалесових људи. Пошто је Бондов „лотус еспри“ одлетео у ваздух, бекство настављају у Мелинином „спачеку“. Ово је једна од најзабавнијих трка колима у филмовима о агенту 007, јер је „спачекову“ спорост требало надокнадити добром вођњом и нечувеним вратоломијама. Тако их видимо како се возе низ стенице, на крову кола, између дрвећа, низ стрму падину брда и како прескачу друга кола с окретношћу о каквој нико још није ни сањао.

Мелина је такође добар поморски археолог, те помаже Бонду да одреди где се налази олупина потопљеног брода и неоштећени АТАК. Али Кристатос их напада и спрема им прилично бизарну смрт. Свезује их заједно и вуче за својим бродом изнад коралних гребена надајући се да ће их ајкуле докрајчити. Међутим, Бонд помоћу корала пресеца конопце и са Мелином бежи на њену јахту. Удружује се са Колумбом, нападају Кристатосово утврђење а генералу Гогољу пред носом узимају АТАК који Бонд ипак мора да баца у провалију јер се нашао у безизлазној ситуацији. Занимљиво је поменути да су ове сцене снимане у шест стотина година старом манастиру у Метеорима близу села Каламбака у Грчкој. Док су сељани били одушевљени њиховим присуством, свесни колико им то може користити за туризам, калуђери су чинили све што је било у њиховој моћи да прекину и онемогуће снимање. За време снимања износили су и свој веш напоље, али екипа је успела да избегне та ометања и сними заиста упечатљиве сцене.

М. Ж.

Наградни конкурс „Мој лет авионом“

ВИДИМО СЕ ОПЕТ?

Читаоци „Политикиног Забавника“ који су победили на литерарном конкурс „Мој лет авионом“ провели су два дана у Београду као гости ЈАТ-а, Дома пионира и „Политикиног Забавника“

Почели су да стижу у рану зору из: Сплита, Приштине, Пуле, Скопља, Титограда, Ријеке, Сарајева, Загреба. Помало сањиви, помало збуњени, јер многим је то био „пробни“ лет и уз то – први пут су се сами отиснули на далек пут! Ениса је стигла из Крижеваца, Снежана из Косова Поља, Денис из Вишкова, Маурицио из Галижана, Милена из Глине, Регина из Јајца, Јелена и Ненад из Лесковца, Емир из Сарајева, Маријана из Сплита...

За непуна два сата сви су били на окупу. Ниједан лет није био отказан, није било кашњења, чак се и магла повукла.

Родитељи су телефоном обавештени да су лепо путовали и да је све у реду. Могли смо да кренемо у обилазак аеродромске зграде и у посету Ваздухопловном музеју који је за ову прилику отворен, јер се још увек уређује.

Време које су провели у аутобусу до „Звезданог гаја“ на Звездари, где су се сместили, ручак и поподневни одмор, млади су искористили за међусобно упознавање. У посету редакцији „Политикиног Забавника“ стигли су већ као стари знанци. Најмлађи међу њима, осмогодишњаци Марко и Ненад, освојили су симпатије и, свесни тога, настојали да буду главни.

Највеселија и најбучнија била је Маријана која нам је у поверењу рекла како се много бојала да се у Београду не смрзне и не изгуби. „А како је све лепо испало, ма људи, ја још не верујем да то није сан“ – причала је Маријана својим новим другарима.

Уживали су и у разговору са новинарима „Политикиног Забавника“, обрадовали се поклонима, али присуство Јелене Сретеновић коју су заволели као Коку из „Бољег живота“ изазвало је право одушевљење. Имали су толико питања за Јелену да је мало недостајало па да закаснимо у Београдску хронику.

Обрадовали су се што ће се појавити на телевизији. О својим утисцима причали су без много треме.

– Ма није мала ствар да те људи виде на екрану – више за себе је рекао Маурицио док су заузимали места у аутобусу за „Звездани гај“. Кренули су на спавање.

И други дан је текао према програму: у Дому пионира присуствовали су трибини о ваздухопловству, разговарали

У Музеју ваздухопловства 1. (слева надесно): Маурицио, Владимир, Денис, Александар, Емир, Снежана, Маријана, Регина, Ениса, Милена, Јелена, Олгица, Тамара, Исидора, Ненад и Марко.

са Зораном Модлијем, присуствовали промоцији „Полетарца“, слушали Тамару Павловић, шетали Калемегданом, посетили Зоолошки врт...

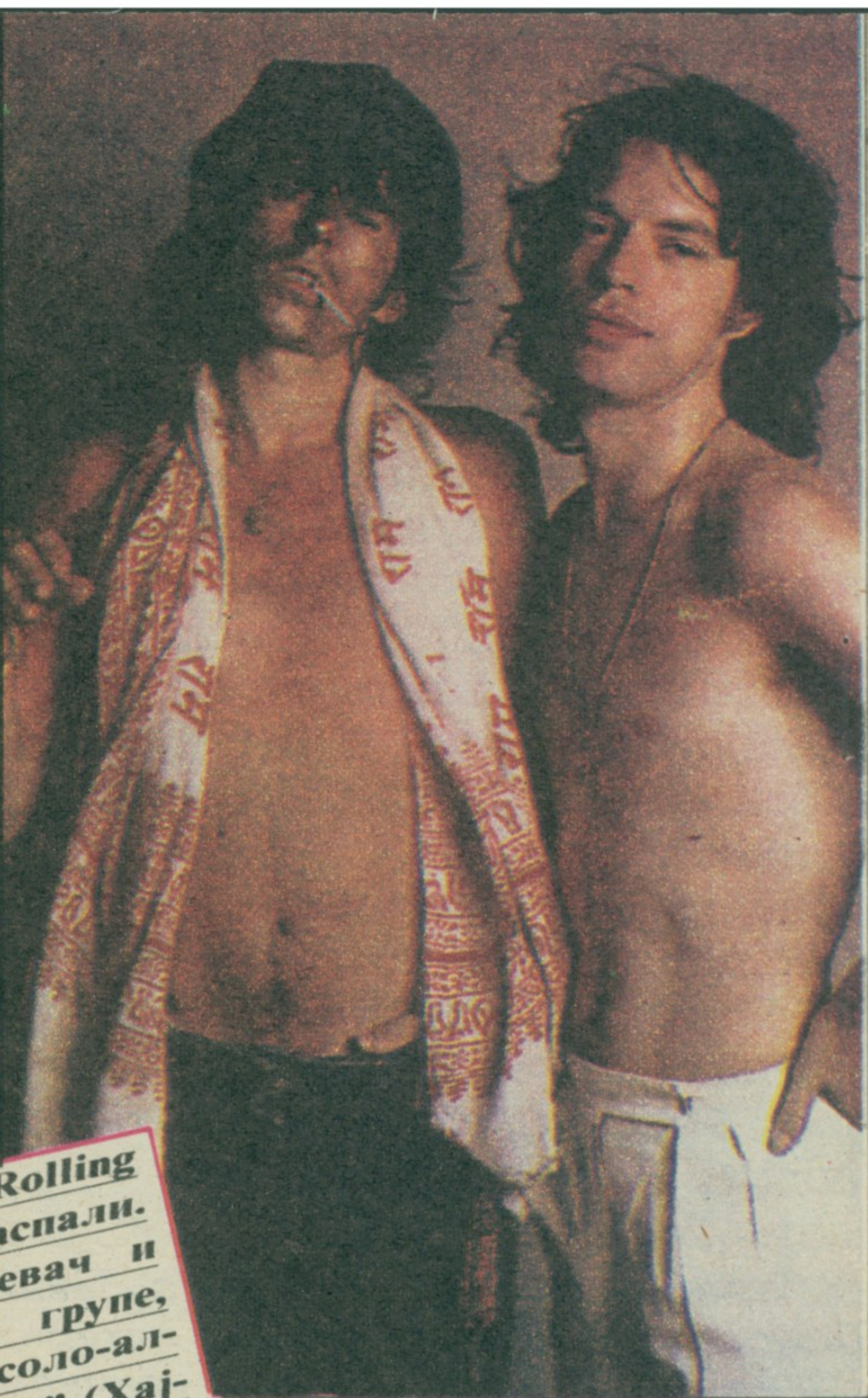
Од смеха су се чешће чуле само ове реченице: „Кад ово будем причала... Док ме само чују... Је ли узео моју адресу...“ и опет су се жалили да не знају како да се захвале домаћинима што су им омогућили да све ово доживе. Да се упознају, друже, спријатеље...

На расстанку је било и суза и обећања: „Сигурно ћу писати! Видимо се опет!“

И. М.

ПРАВО У ГЛАВУ

ХИТХИТХИТХИТХИТ

ХИТХИТХИТХИТХИТХИТ

Легендарни Rolling Stones су се распали. Мик Џегер, певач и главна звезда групе, издао је други соло-албум „Let's Work” (Хај-де да радимо) а у исто време изјављује да уопште није немогуће да се група поново окупи. Један од највећих брбљиваца светског рокенрола још има шта да каже

ЈОШ ЈЕДАН ПОКУШАЈ

Џорџ Мајкл се после распада дуета Wham! бацио на соло каријеру. И – у томе је врло успешан. Нови албум „Faith” и истоимени хит публика је прихватила врло брзо тако да Мајкл нема разлога да се каје што је раскинуо сарадњу са Ендијем Ридлијем са којим је својевремено основао дуо Wham! „Постојало је пуно ограничење под фирмом Wham! То није била права група, важнији је био имиџ. Зато смо се и растурили. Такве обавезе су постале сувише напорне за мене као аутора. Овај соло-албум се разликује од свега што сам раније радио и поносим се с њим. Најдража песма на плочи ми је балада „One More Try” (Још један покушај). Говори о особи која је неочекивано брзо престала да буде заљубљена у мене”.

ПИВО НИЈЕ ЗДРАВО

Адам Хоровиц, члан састава Beastie Boys, нашао се недавно на суду. Оптужен је да је на једном од концерата повредио девојку из публике. Суд из Ливерпула терети га да је 13. маја прошле године за време концерта бацио конзерву пива у публику и несрећну девојку, која је стајала у првим редовима, погодио у главу. Beastie Boys су, иначе, познати по томе што на концертима поливају публику пивом и бацају празне конзерве. После овог суђења и високе новчане казне вероватно ће избегавати овакве контакте са публиком.

МИК ЦЕГЕР

ЧОВЕК ЗА СВА ВРЕМЕНА

Око састава Rolling Stones прошле године се дигло много прашине. Прво су кренуле гласине да се гитариста Кит Ричардс и певач Мик Цегер не слажу, да све теже сарађују иако су готово све највеће хитове заједно потписали. Из табора групе затим су процуреле вести како се чланови више не виђају и како свако од њих прави сопствене планове. Тиква је пукла када се Мик Цегер, припремајући соло плочу, одлучио да за гитаристу узме Џефа Бека који учествује и на концертима поводом промоције истог албума. Ричардс није могао да пређе преко тога и почеле су да падају тешке речи. Новинари су то једва дочекали – листови су били пуни изјава у којима су се ова двојица тешко оптуживали.

И поред свега Rolling Stones остају највећа рокенрол група на свету, како их је неко својевремено прозвао, а уз ту величину остаје пуно тога за сећање о чему Мик Цегер радо прича.

Музика и сломљене столице

„Најбоља рокенрол музика мора да садржи одређену врсту високе енергије и беса. Свеједно да ли је то на плочи или на концерту. Рокенрол је оно што јесте једино ако не нуди безбедност, а данас је, ето, постао сигуран точак који покреће поп музику. Можда је то неизбежно, али ја не волим ту врсту музике. Најбоља страна рокенрола увек је била у томе да чисти оно што не ваља. То је био главни разлог за настанак покрета. Хоћу да кажем, шта је панк у ствари био: насиље и енергија. А на томе се заснива цео рокенрол. Публика је била пуна гнева који ју је притискао. Ако га испоји на улици, то баш не би био неки провод. Али ако се то дешава у концертној сали,

уз пар сломљених столица, моје мишљење, у то време а и сада, јесте – па шта?

Ја не желим да људи буду повређени. Сећам се када смо први пут свирали у Мемфису. Девојчице су стајале сувише близу позорнице да би нас фотографисале а онда су их полицајци сурово растерали пендрецима. Исто то дешавало се у Европи, у Немачкој и Холандији, насилије од полиције, људи који обезбеђују ред, од било кога ко има снажне мишице. А то је публику још више провоцирало. Ако тога нема на концертима, све је у реду. Имаш пар клинаца који се погну на сцену и све прође мирно. Али, када они нацртају одред полицајаца и приватно обезбеђење са једном једином идејом – да покажу како су моћни – онда почињу невоље. У сваком случају, никад нисам имао намеру да на концерту охрабрујем људе на насиље, да неког повреде. Тачније, увек смо прекидали свирку усред песме ако смо у публици приметили тучу или да је неко повређен. Сећам се многих таквих случајева, наравно, понекад се ситуација отимала нашој контроли.

Данас ме често питају каква је будућност Ролингстонса. Ми смо у групи често имали лоше и добре периоде а ово је један од лоших. Лично се надам да ће група оживети. Кад то кажем, сматрам да свако од нас мора да има слободу да ради своје уметничке пројекте који не морају бити везани за групу. Ја волим Стоунсе мислим да смо урадили много дивних ствари за музику. Али са годинама које имам и после свега што ми се догодило, то не може бити једина ствар у мом животу. Ако желим да снимим неке друге ствари, друге песме или албуме, што год ми падне на памет, сматрам да треба да имам право на то. Мислим да су Rolling Stones одлична група са сопственим стилем и својом историјом а то су кључне ствари. Историја, стил и људи који су у групи, то нису ствари које се могу мењати. Неке промене су мо-

гуће, али после тога да искорачим, на било који начин сматрам да на то имам право. Наравно, моја обавеза је да осталима објасним чиме желим да се бавим. Они имају право на то. Ја нисам једини у групи.

Право на слободу

Али, моје је право да се самостално исказем у чему зажелим: филм, видео, албум, било шта. После двадесет и четири, или ко зна колико година, мислим да сам стекао право да изразим своју личност на неки други начин. Ако људи у групи престану да сарађују, сматрам да не треба да седим скрштених руку и чекам да се невоље реше и свако поврати своје добро расположење. Исто тако, не сматрам да треба да одем на турнеју ако ствари не иду добро. То је грешка. Ту лекцију сам научио од групе Who која је кренула на турнеју у време када се нису добро слагали. Не желим да Rolling Stones изађу на бину и да се на њој осећају лоше. Не видим смисао у томе. Ако нам заједно не иде добро, не показујемо то публици. У студију је то сасвим о кеј.

Пре петнаест година у оваквој ситуацији могао бих мирно да седим или да одем и чекам пуних годину дана надајући се да ће се смирити. Сада не мислим тако. У групи је много тога пропало, не само између мене и Кејта. Ствари нису увек ишле добро. Пет људи се труде да заједно нешто ураде и увек је било различитих мишљења. То је добро само ако је у разумној мери. Још поштујем Кејта и волим га. Он је човек кога је врло лако повредити. Имао је много тешких тренутака. Исто тако, заједно смо имали незаборавних дана. Али, за себе још могу да кажем да сам способан да урадим нешто. И са годинама које имам ја то морам. Има тако много ствари које желим да учиним. А Rolling Stones су увек били група која је ударала право у главу.”

П. Ј.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Мислим да сам геније. Све мање се бојим да изјавим како се осећам и баш ме брига шта људи мисле о ономе што говорим. Моја плоча је најсавршенији деби-албум ове деценије. Иако не постиже мегауспехе, биће једна од најзначајнијих овог времена”

Теренс Трент д Арби

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

„EVERYTHING I OWN”

You Sheltered me from harm
Kept me warm, kept me warm,
You gave my life to me
Set me free, set me free
Of all the years I ever knew
Those finer ones I spent with you
I would give everything I own
Give up my life, my heart, my home
I would give everything I own

Just to have you back again

You taught me how to cry
I don't know why, don't know why
You told those lies to me
Set me free, set me free

It there's someone you know
That won't let you go
And taking it all for granted
You may lose them one day
Someone take them away
And you don't hear a word they say

Музика и текст: Гејтс
Изводи: Бој Цорп

СВЕ ШТО ИМАМ

Заштитила си ме од зла
Окружујући ме топлотом,
окружујући ме топлотом
Повратила си ми живот
Ослобађајући ме,
ослобађајући ме

Од свих година које памтим
Најлепше проведох са
тобом

Дао бих све што имам
Дао бих свој живот, своје
срце своју кућу
Дао бих све што имам
Само да ми се вратиш

Научила си ме да плачем
А не знам зашто, не знам
зашто

Говорила си ми лажи
Ослобађајући ме,
ослобађајући ме

Ако постоји неко
ко неће допустити да одеш
И узимајући све за сигурно
Можеш их изгубити једног
дана

Неко ће их одвести
И нећеш ни чути оно што
говоре

Уредује
др Зоран Живковић

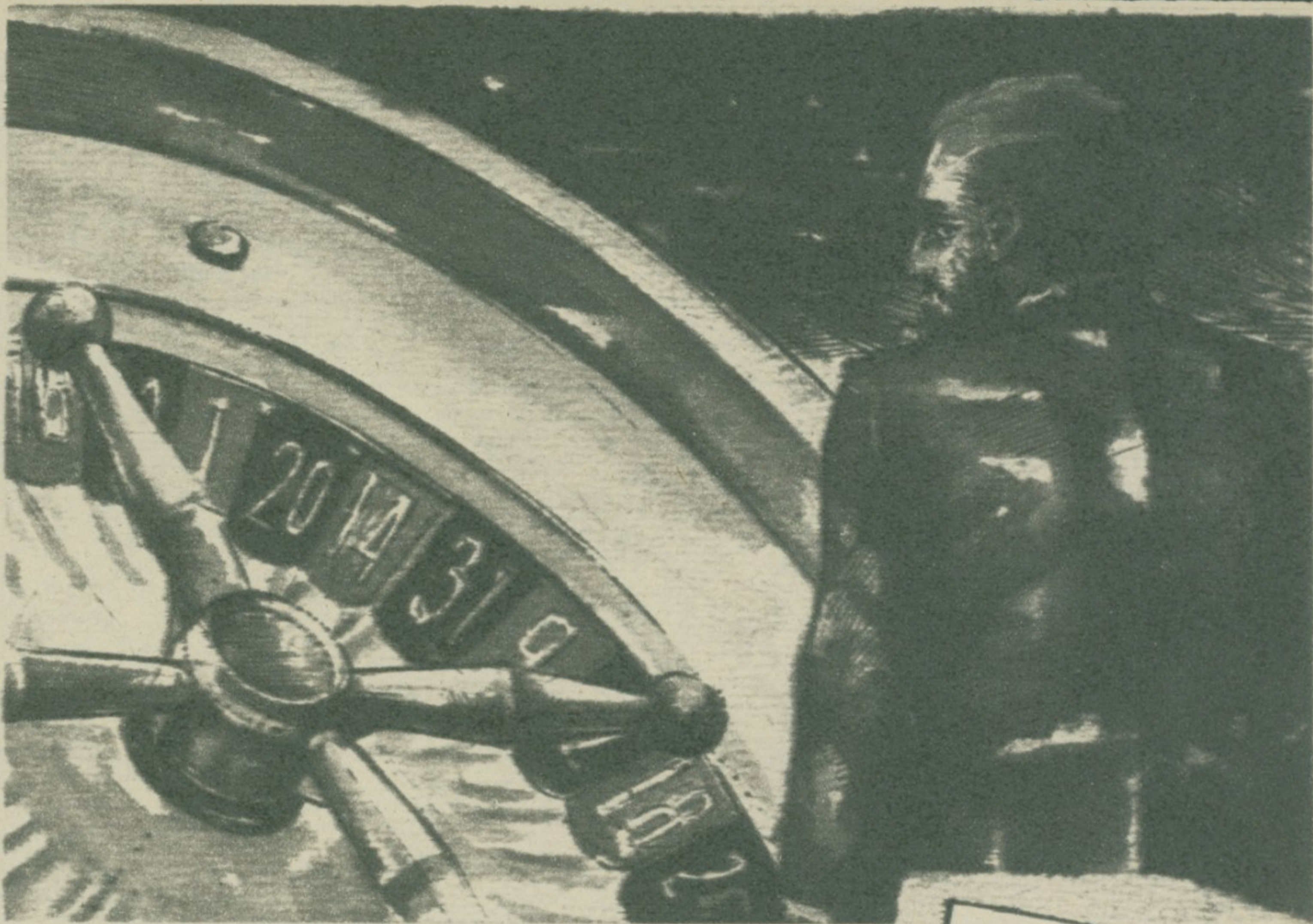
Верујте ми на реч: за астрологију марим колико за лањски снег. Кад чујем да неко, обично жене, спомиње „астралне утицаје“, само пристojност ме спречава да не одговорим реченицом у којој би реч била заузимала кључно место и по синтакси и по нагласку. Уосталом, шта бисте друго и очекивали од мене, физичара по професији, ужа специјалност астрофизика? Да прихватим којекаква булажњења о хороскопима, сферама, зонама утицаја и сличним празноверјима која напвцима сервирају астролози.

Немам доовљно речи покуде за то искоришћавање нечије лаковерности и незнања, ја који добро знам шта су то звезде и планете, који имам све формуле за израчунавање зрачења звезда у малом прсту леве руке, а десне руке, ако баш хоћете, за гравитацијске силе ближег и даљег свемира, свеједно.

Но, осим што сам астрофизичар, ја сам и обичан човек подложен гресима и страстима. Једна од мојих страсти (друге вам нећу одати) јесте игра звана рулет. Верујем да вам је познато то демонско коло са тридесет седам подела по ободу, насумце распоређеним бројевима од 0 до 36.

Последњи жетон

Коло се стално врти, а по мирној кружној косини уокло њега кружи куглица убачена крупнијевом руком. Кружи тако куглица неко време док не малакса од сила трења па се спушта наниже према преградама са бројевима по ободу. Али, у који ће ући? Понекад помислиш, ево, сад ће се забити у овај, али она само поскочи, прескочи и неколико бројева, или удари у на-

Дамир Микуличић

РУЛЕТ

мерно постављене избочине, одбије се и смири тек на неподвижном месту.

Они играчи који су све жетоне (читај новац) везали уз број, што га је, ето, одабрала куглица управљана игром случајног распореда сила, могу рећи да имају срећу, јер су брзо и без муке зарадили. Остали су исто тако брзо изгубили, а мука ће доћи касније. Једноставно, зар не? Попут бацања новчића у ваздух с том разликом што је код новчића само или-или, а овде има тридесет седам могућности, играли се на одређени број.

А ја сам управо тако радио. Играо сам на број. У пресудном тренутку, због чега ово и пишем, био је то број 20. Не питајте ме зашто баш број 20, јер то вам не могу објаснити, то ћете једнога дана схватити и сами, ако вас демон рулета ухвати за гушу, што не бих желео да вам се догоди.

Такође вам, из неких других разлога, нећу рећи ни где сам то играо ни колике је вредности био мој жетон. Нека то остане и даље моја тајна. Оно што ћу

вам открити јесте да је жетон био прилично крупан, да ми је био последњи те вечери и да се оно што желим да вам испричам догодило у касне сате 23. фебруара 1987. Сазнаћете ускоро по чему сам, осим по великом губитку, добро запамтио тај датум.

Мој жетон је на зеленом столу покрио поље са бројем 20, а куглица је заиграла своју обредну хазардну игру неговештавајући скорашње венчање неких играча с радошћу, а неких с разочарањем. Био сам један од ових других. Сећам се добро, јер то се не заборавља, куглица се већ била устремила према преградку с лепим, мојим, бројем 20. Био сам већ сигуран да ће се ту зауставити, али као да ју је само дотакла нека невидљива рука, учини ми се тако, склизнула је преко руба у суседно поље броја 14.

Изгубио сам. Али зашто? Зашто ми је срећа прво тако лицемерно развукла усне у осмех да би ми уместо тога исплазила језик?

Све је трајало делић секунде. Био је то мој последњи жетон.

Дошло је време да напустим ово место у којем смо Срећа и ја у свађи, верујте ми, не мојом кривицом.

С њом сам увек био љубазан и пажљив. Погледах на сат. Тачно 23 часа, 10 минута и неколико секунди. Срећа ми је, дакле, на врло ружан начин, преко куглице за рулет, изјавила да нисам њен број, да љубав потражим код друге. Данас, кад размишљам о томе, питам се зашто сам уопште погледао на сат и како то да сам тако добро запамтио тачно време. При том заиста нисам мислио ни на шта друго него да видим колико је сати па да изађем из коцкарнице.

Тада још нисам ни слутио да комедија тек почиње.

Утицај из Магелановог облака

Тачније, почела је отприлике месец дана касније кад ми је у руке дошао најновији број Astrophysical Review. Био сам одушевљен догађајем века у мојој струци, догађајем о којем сам још раније добио нека површна

Илустровао: Бранислав Марковић

свесно, упоредио два иначе сасвим неповезива бројчана податка: јапански астрономи су, на име помоћу неутринског детектора установили да је експлозивни талас супернове стигао до Земље 23. фебруара 1987. у 23 сата, 10 минута и 7 секунди по (средњоевропском времену). А мој је покварени коцкарски ум запамтио да је тог истог дана, у исто време, 23 сата, 10 минута и нешто секунди, моја финансијска судбина кренула за мене непожељним током када је куглица рулета уместо у очекивани број 20 необјашњиво скренула у суседни 14.

Наравно, као што вам на почетку приче рекох, не верујем ни у астрологију ни у астралне утицаје на људску судбину. Гравитацијски талас који је са супернове дошао до Земље сасвим је занемарљивог учинка и мање је утицао на путању куглице од тела играча који су се тога часа налазили око рулета. Куглица је једноставно поскочила, она првртљива намигуша Срећа ме издала.

Али, зашто, зашто си, Срећо, допустила да те незнатан гравитацијски поремећај, с једне силно датеке звезде толико збуни да ми окренеш леђа у тренутку када сам веровао у твоју подршку? А и ти, умирућа звездо, зашто си своју болесну утробу морала просути у бездане Магелана онда кад није требало, уместо понеку хиљаду година раније или касније?

Изопачену нарав имаш, звездурино, и требало је да скончаш.

обавештења. Сада су стигли први тачни подаци. Налазили су се на мом радном столу у институту и ја сам попут изелнице која се најзад допечала богатог стола гутао радове с подацима о експлозији супернове 1987А у коју се била преобразила једна звезда у Великом Магелановом облаку заведена под католошким бројем SK - 68°202, а удаљена од нас око сто седамдесет хиљада светлосних година.

Упијао сам податке које су сакупили колеге из САД, Јапана, Канаде и Велике Британије кад ми је, проклет био, неки асоцијативни канат у мозгу сасвим не-

ЕНИМАЈКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

Дајемо вам уобичајене описе само за водоравне речи, а за усправне већ готова решења исписана по азбучном реду. Уколико исправно решите укрштеницу, у обележеним пољима ћете добити уобичајени назив за борбу са биковима, а чији детаљ видите на слици.

локупна. 9. Виши католички свештеници. 10. Чаробњак-мађионичар из стрипова. 11. Летовалиште у Црној Гори. 12. Лица која пројектују филмове. 13. Лонг плеј (скр.). 14. Посластичари. 15. Капут од одела. 16. Други назив за Нову Гвинеју. 17. Гостионичар.

ВОДОРАВНО: 1. Четиначско дрво. 2. Индустриско-пољопривредни комбинат (скр.). 3. Засметати, спречити. 4. Мушко име. Светозар. 5. Иступ ногом. 6. Свлачити. 7. Водити борбу. 8. Це-

УСПРАВНО: АКИ, АЛКА, АМ, АНЕЛИ, БОРИС БЕКЕР, ВАПОР, ДРАЈ, ИТЕРАТИВ, ОМ, ОТПОР, ПИТАТИ, ПРАЧА, РАТАН, РЕСКИРАТИ, РИК, СВОДИТИ, СКОЛ, СМОКИ, СЧ.

ПЕТ РАЗЛИКА

Горњи и доњи цртеж разликују се у пет детаља. Да ли можете за три минута да их нађете?

SF

Исак Асимов је објавио да је свом издавачу, њујоршкој кући „Даблдеј“, предао рукопис новог SF романа – **Прелудијум за задужбину**. То је „нулти“ роман у циклусу о „Задужбини“ који повезује ову серију са претходном, о „Царству“. Београдска библиотека ПОЛАРИС већ је обезбедила права за објављивање овог дела код нас у исто време када се оно појави на енглеском у САД – на пролеће 1988.

Артур Кларк је управо потписао уговор са њујоршком издавачком кућом „Бантам“ за три

нова романа која ће написати у сарадњи са Центријем Лијем. Уговор је вредан 4.050.000 долара, а први роман биће наставак Кларковог великог SF хита – **Сусрет са Рачом**.

У седамдесет трећој години, 30. септембра, 1987. у САД је умро Алфред Бестер, један од великих америчких SF аутора. Прославио се почетком пелесетих година објавивши два романа и више прича. Први Бестеров роман **Демонизација човека** ушао је у историју као први добитник угледне SF награде „Хјуго Геринсбек“.

НОВИ

ЗАБАВНИКОВИ

ЈУНАЦИ

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

Уз 36 телевизијских станица у свету које емитују цртане филмове о МАСТЕРСИМА и наш лист је почео да објављује стрип о невероватним авантурама Господара свемира. Догађаји које пратите у Забавнику одигравају се на далекој планети Етернији после пада једног метеора. У нашој причи појављуваће се много ликова и на овај начин желели смо да вам их представимо. Пред вама су господари Свемира и њихови ратници.

Принц Адам (**Prince Adam**), млад и леп, претвара се у Хи-Мена (**He-Man**) – мушкарчина) кад год запрети опасност.

Оклопник (**Ment-at-Arms**), краљевски оружар.

Тила (**Teela**), Оклопникова поћерка, млада и лепа.

Кринџер (**Cringer** – „плашљивац“ или „шћућурени“), питоми тигар принца Адама. Кад се овај претвори у Хи-Мена, и Кринџер постаје дивљи и опасни Бетл Кет (**Battle Cat** – „убојни мачак“).

Скелетор – предводник „злих“, с лицем у виду мртвачке главе. Уз њега су Зла Лин (**Evil Lyn**, игра речи према имену „**Evelyn**“, нема ближих података о њој) и Пантор (**Panthor**, нека врста опаког пантера).

Орко – мали чаробњак, на страни „добрих“.

Краљ Хис (**King Hiss**, од **hiss** „сиктати“), владар људизмија, сикће кад говори; може да скине главу и кожу с горњег дела тела; после чега се указују жуте груди и руке састављене од самих змија.

Међу људе-змије спадају и Кобра Кан (**Kobra Khan** – без ближих података), Ратлер (**Rattlor** – звечарка) чија се глава извлачи на дугом врату, и Танг Лешор (**Tung Lashor** = **tongue lasher**, „који бичује језиком“). Њихово пребивалиште је, како изгледа, Змијска планина (**Snake Mountain**).

Зоар – чаробница у лику орла, чуварка замка Грејскал (**Castle Grayskull**).

Друге зле личности су Хордак, зван и **Hurricane Hordak** јер на једној руци има вентилатор којим производи јак ветар – ураган; Пијавица (**Leech**), са сисаљкама на глави и рукама помоћу којих може да се прилепи за непријатеља; Модулок, тако назван ваљда зато што је „модуларно“ грађен, од много делова који могу мењати места, тако да добија разне чудовишне облике; Мانتена (**Mantenna** вероватно од **man** – човек и **antenna** – пипак, с буљавим сензорским очима на врху

дугих пипака); **Stinkor** (смрдљивко); **Grizzlor**, с чупавим крзном налик на гризли-медведа, и други.

Они располажу разним возилима, животињама за вучу, машинама итд. као што су: Спајдор, џиновски црвени паук (**Spydor** = **spider** „паук“); Мантисаур, џиновски инсект сличан богомољки (енг. **mantis**) с неком врстом огромних клешта за хватање плена; **Monstroid**, велики рак кружног облика, такође с хватаљкама у облику ракових клешта; Мулти-Бот, робот променљивог облика (**multi-form robot**); Фрајт Фајтер (**Fright Fighter** – „језиви борац“), инсект-хеликоптер у коме лети Скелетор, итд.

На страни „добрих“, Хи-Мену се придружују Мосмен (**Mossman** – „човек од маховине“; у тексту је описан као „мајстор прерушавања“, али на сликама је сав тамнозелен као маховина); Робото, робот-јахач; Фисто, судећи по слици човек с челичном песницом (**fist**); Баз Оф (**Buzz Off**, од **buzz** – зујати; али „**buzz off!**“ значи „губи се!“), с крилима као у зоље, у тексту назван „господар зоља“; Екстендар (**Extendar**, „растегљиви“), коме се истеже врат, а можда и други делови тела; Сурлаш (**Snout Spout** – „сурла-олук“), с дугом сурлом из које испушта снажни млаз воде. И они имају своја возила и направе за кретање: млазне саонице (**Jet Sled**), ласерски болид (**Laser Bolt**), змаја-ходача (**Dragon Walker**), шуле од седам миља и тако даље.

У причи се појављују још два „камена створења“, Стондар (**Stonedar**, од **stone** – камен) и Рокон (**Rokkon**, од **rock** – стена). Склопљени, они изгледају као каменови не² правилног облика и у таквом стању, према тексту, јуре кроз свемир „као комете“ (вероватно се хтелo рећи: као метеори); кад се расклопе, добијају човеколики изглед с рукама, ногама и главом.

С. С.

HURRICANE
HORDAK®

HORDE TROOPER™

CLAMP CHAMP

KOBRA KHAN®

TISAUR™

MEGABEAST
(Multibot™ & Modulok®)

MONSTRO

TERROR CLAWS®
SKELETOR®

KING HISS™

директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Руководилац ООУР-а и главни и одговорни
уредник „Политикиног Забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко
Токовић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Злат-
ковић, Милан Илић, Милован Кљајић, Нада
Михаиловић, Душан Петровић (председ-
ник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић,
Зора Продановић, Радомир Ристић (заме-
ник), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић.
Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибни-
кар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирја-
на Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вука-
диновић, Душан Глушац, Бојана Дожић,
Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашо-
вић (графичко-технички уредник), Мирјана
Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Марин-
ковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић,
Петар Милатовић, Вера Милићевић,
Весна Милић, Нада Невајдић, Вито Недељ-
ковић, Биљана Орловић, Љубомир Патри-
гић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна
Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељ-
ка Сташић, Даринка Тодоровић, Миланко
Тодоровић, Милош Томић и Бранислава
Црнобарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ –
ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИНИ ЗА-
БАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд.
Поштански факс 124. Телефони: секретаријат
324-471, редакција 324-483, техничка редак-
ција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Ру-
кописи, фотографије и цртежи се не враћа-
ју. Отласна агенција: Македонска 35/1, тел.
322-711. На основу мишљења Републичког
секретаријата за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се
порез на промет.

Цена једног примерка 400 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 4.416 динара, полугодишња
8.832 динара, годишња 17.664 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 8.832 динара, полугодишња
17.664 динара, годишња 35.328 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број
60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „По-
литика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист
„ПОЛИТИКИНИ ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 39.-
СР НЕМАЧКА	DM 70.-
ШВЕДСКА	Шкр. 247.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 235.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 59.-

Уплате из иностранства слати на дебитни
рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ –
Београд, на рачун број
60811-620-63-257300-00054 уз обавезну на-
знаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИНИ
ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одгово-
ран: Миливоје Весовић, руководилац ООУР-а
„Дубока штампа“.

Писмо за Аустралију

Купујем сваки број „Политикиног
Забавника“ и читала сам у Малој
пошти многе адресе дечака и девојчица
који желе да се дописују. Било је адреса
и из страних земаља, али никада из Аус-
тралије! Ја бих била захвална до краја
живота ако бих могла да се дописујем с
неким из Аустралије јер сам тамо рођена
и живела све до шесте године, а сада ми
је петнаест. Ја верујем у вас, знам да
можете све, а ово ми је последња нада!

МЕЛИСА
Ваљево

Нико не може све, па ни Забавник.
Али, овога пута помогао нам је лист „За-
вичај“ који издаје Матица исељеника.
Ево писма Данијеле која живи у далекој
Тасманији и има 12 година:

„Мени су бака, деда и тата пуно при-
чали о Југославији, како је лепа, какви

Данијела из Аустралије желела би да се
дописује са вршњацима из наше земље

су њени градови и шуме и да има нај-
лепше море на свету. Ја се надам да ћу,
кад порастем, доћи у Југославију, све
видети и упознати. Мене бака и деда
уче и увек са мном говоре југословен-
ски. Ја бих се радовала када би ми неко
од вас писао, па бих још боље научила
и писати и говорити наш језик. Моја ад-
реса је:

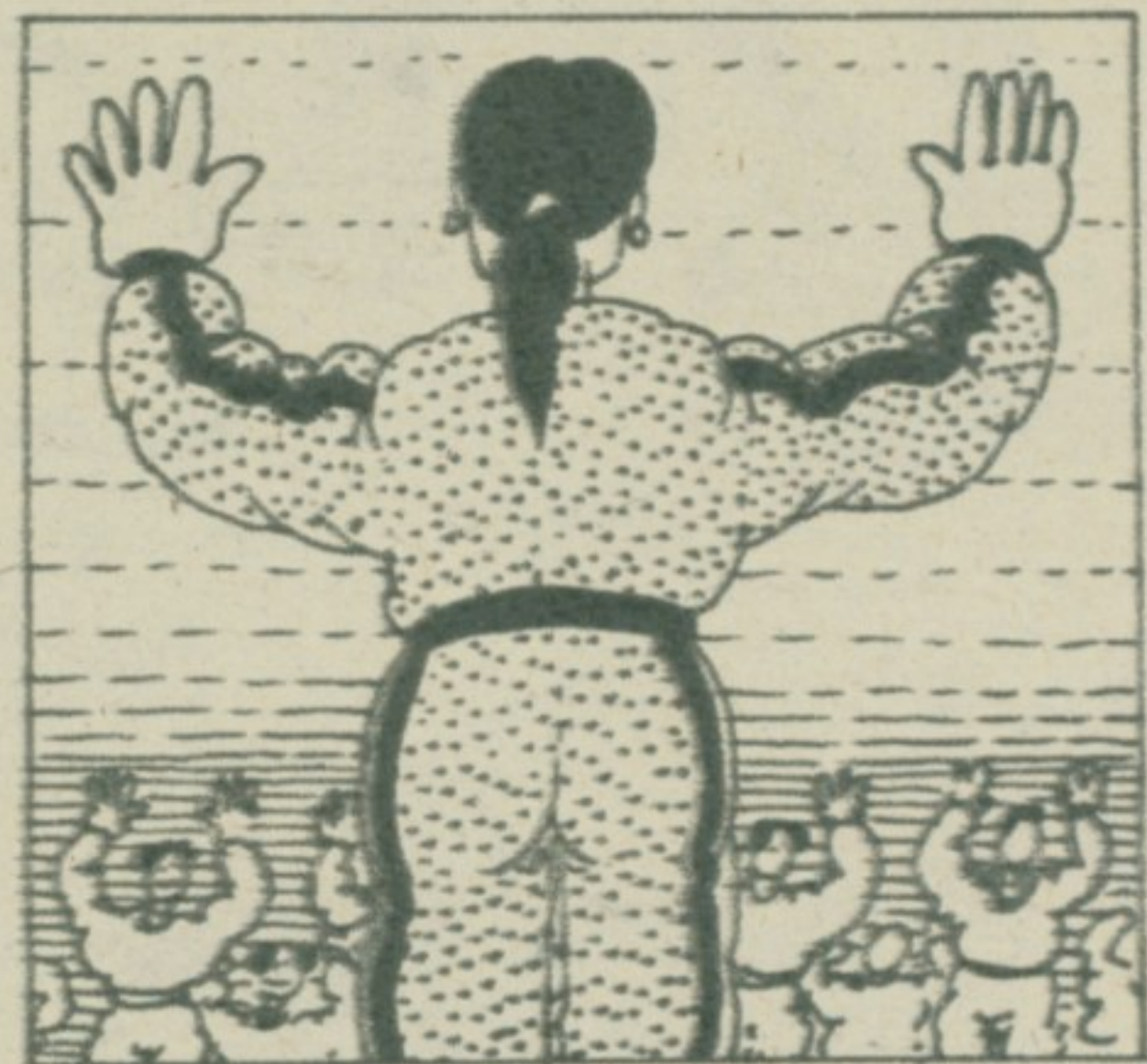
DANIELLE ZINGEL
16, WILLIS STREET,
BRIDGEWATER, 1401, TASMANIA
AUSTRALIA

Будућој наставници физичког

Идем у осми разред основне шко-
ле и врло добра сам ученица. По-
што у јуну треба да се упишем у усмерену
средњу школу, ја сам изабрала педагош-
ку струку, а желела бих да постанем на-
ставница физичког васпитања. Само да
кажем да из физичког увек имам петицу.
На јесењем кросу у мојој школи била сам
прва, а и раније увек међу прве три. На
општинском такмичењу била сам друга.
Молила бих те да ми кажеш где могу да
се упишем да бих остварила своју жељу?

ГОГА ПЕШОВИЋ
Крањевца 26
Смедерев

Није лако постати наставник физич-
ког. За то занимање не постоји одређе-
но усмерење, али зато после сваке

средње школе можеш да конкуришеш
на Факултет за физичко васпитање. Ме-
ђутим, пријемни испит није баш лак, по-
што треба успешно испунити норму за
14 спортова! Испит се полаже у току
два дана, а конкурс излази у мају сваке
године. Тоги саветујемо, пошто воли
фискултуру и добро трчи, да се упише у
неки атлетски клуб у свом граду и вред-
но вежба. Тако ће можда постићи и не-
ке рекорде, а у сваком случају ојачаће и
стећи кондицију па неће бити тешко да
савлада свих 14 норми.

Ништа од пресађивања косе

Приметио сам да ми је изнад чела
много опала коса. Како да се „из-
лечим“ од тога? Чуо сам да постоји пре-
сађивање косе али не знам да ли се ради
и код нас, а ако се ради, молио бих вас за
адресу. Хтео бих по сваку цену да из-
вршим пресађивање косе!

ДАНИЈЕЛ
Крушевац

На жалост, пресађивање косе не ра-
ди се у нашој земљи, а осим у САД – ни
у другим земљама. Ова операција није
толико тешка колико је сложена или,
боље рећи „пилава“. Обавља се на тај
начин што лекар ради попут баштована
који пресађује дрво, али све је микрос-
копски умањено. Он, нарочитим „буши-
лицама“ начини рупицу на делу главе
где треба да усади нову косу, обично је
то предњи део, а са задњег дела на ко-
јем се коса још задржала исеца мајуш-

ни комадић ткива заједно с длаком. Такав „праменчић“ који се медицински зове трансплантат нема више од 5 милиметара у пречнику. Њега лекар усађује у ону рупицу. Поступак се понавља док се цела „ћела“ не засади новом косом, дакле, траје дуго и сложен је. У САД пресађивање једног трансплантата кошта 10 долара, што значи да цела операција стаје онолико пута десет колико прамичака треба преместити... Међутим, данашња наука је објаснила феномен ћелављења, а то објашњење уједно може да утешу многе мушкарце који пате кад се погледају у огледало. Наиме, ћелавост настаје услед обила мушких хормона, па наука вели да су људи без косе сексуално „бољи“ од оних косматих. А и стара изрека вели „С паметне главе луда коса бежи“. Данијеле, немој да патиш. Ако си упркос овим објашњењима остао неутешан, обрати се Дерматолошкој клиници Медицинског факултета у Београду где управо испитују деловање најновијег француског препарата за лечење ћелавости. Тај препарат се у Француској зове MINOXIDIL, код нас LONITREN и моћи ћеш да га добијеш на рецепт.

За учитељице преко границе

Ученица сам педагошке академије и жеља ми је да постанем учитељица у допунској југословенској школи у иностранству. Кома да се обратим, ко то одређује и какви су услови за запослење?

АНА
Руменка

Драга Ана, верујемо да сличну жељу имају и друге твоје колеге и колегинице, па смо потражили одговор за све вас у Републичком комитету за образовање и

физичку културу СР Србије. Та установа расписује сваке године у септембру конкурс за наредну школску годину, а објављује га „Политика“. Значи, треба сачекати септембар, пратити „Политику“ и видети који су све услови потребни да би неко био упућен у иностранство да југословенске малишане подучава матерњем језику, историји и географији и осталим предметима које њихови вршњаци у домовини уче. Међутим, не може се право из Академије у иностранство. Неопходно је да наставници разредне наставе или српскохрватског језика најпре положе стручни испит и стекну најмање пет година радног искуства да би могли да конкуришу за овако одговорну дужност.

„Оправка“ старе иконе

Дуго година поседујем икону – триптих, уља на дрвету, а тек недавно сам открила да је стара близу 200 година! Добро си прочитао, баш толико. Када се склопе крила, ситно је исписана година 1799. Значи да је ова икона из Вуковог времена. Мислим да јој је потребна стручна рестаурација. Да ли да је однесем у Народни музеј?

ДРАГАНА ЂОРЂЕВИЋ
Облачића Рада 20
НИШ

Да ли ће те разочарати то што икона стара 200 година није баш велика ретност? Ипак, не значи да ова коју имаш

није вредна, а Народни музеј свакако је права адреса да установиш – колико. Иначе, сликари – браћа Анђелковић у Нишу могу да ти помогну у процени и да стручно рестаурирају и конзервирају твој триптих. Обрати им се у Заводу за заштиту споменика културе.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Драги читаоци, Због изузетно великог броја ваших предлога за акцију „Предложите име“ (коју смо радили у сарадњи са Пчеларским комбиноматом Београд), списак добитника награда објавићемо у последњем фебруарском броју.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Светлана Илић, Блок 3, децембра 24, 59300 Книн – има 15 година, сакупља постере и песме.

Алма Берисалић, Ђуре Пучара 66, 71340 Олово – сакупља салвете, папирнате луткице, воли рок музику и дописивање.

Марија Јандроковић, Јована Стоисављевића 35/29, 11080 Земун – има 13 година, сакупља марке и постере, воли рок музику.

Јелица Баровић, Посавски Норвежани 13, 11500 Обреновац – има 12 година, сакупља беџеве, салвете, постере и папирнате луткице.

Мирјана Драгомировић, Стевана Мокрањца 1, 78000 Бањалука – има 15 година, воли рок и диско музику, сакупља постере, значке, хемијске оловке и сличице животињског царства.

Бранка Келер, Кривајска 9, 24000 Суботица – има 14 година, воли музику и рукомет.

Наташа Јањушевић, Јездова Коса 145, Коловрат, 31300 Пријеполје – има 11 година, воли рок музику и спорт, сакупља салвете.

Саса Димитрова, Панче Неделковски 31, 91000 Скопље – има 13 година, воли рок музику, сакупља постере, значке, оловке, марке и папирне луткице.

Нек оде писмо у Француску...

Моја жеља је да објавиш, ако можеш адресу неког француског часописа за младе где бих могла да објавим своју адресу за дописивање. Твоја одана читатељка

СНЕЖАНА
Љубљана

Испуњавамо Снежани жељу адресом једног париског двонедељника за младе:

Bimensuel OKAPI
Courrier Okapi
3, rue Bayard
75393 PARIS cedex 08

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА:
бор, ипк, омести, р, света, искорак, скидати, борити, сва, прелати, о, мандрак, тиват, оператери, лп, колачари, сако, иријан, крчмар.

ИСПРАВКА

У броју Забавника од 8. I. 1988. год. у огласу „Све о летењу у 20 лекција“ техничком грешком објављена је погрешна цена књиге.
ИСПРАВНА ЦЕНА ЈЕ 15.100.-
Молимо наручиоце књиге да уваже исправку.

Мала енциклопедија необичних паса:

ЧИВАВА

**МРВИЦА
ЛАВЉЕГ
СРЦА**

**Висок као три
јабуке (омање),
лукав као лиси-
ца, храбар као
лав – такав је
најмањи пас на
свету**

Спољашност му је скромна. „Носи“ кратко или дуго крзно које је врло једноставно за одржавање. Живахан је, свугде се добро осећа, увек је спреман на све. Неки га описују као „смешно куче“ с очима као дугметанцима и кривим ногама, али

чињенице сведоче да неке подврсте нису далеко од савршене псеће грађе. Тако је 1971. на изложби паса у Крафту женка по имену Розавел Тарина Сонг са својих 1300 грама понела титулу најбоље поразивши више од 8.000 паса свих раса!

Чивава није само пас већ и Мексиканац, зна се тачно и из ког места – из малог града Чиуауа где су га у прошлом веку први пут од мексичких сељака купили амерички путници јер им се малецки пас учинио тако „чудан и слadak“. Касније, код куће, пажљивим укрштањем дошло се до јединствене расе која је добила име по поменутој мексичкој селендри. Тако је у САД започело селективно одгајање чиваве, али је неко одабирање, очигледно, постојало и у Мексику много векова пре тога.

Како је све на чивави мало, она, укупно цела, најмањи је пас на свету. Тешка је од 800 грама до 3.500 kg колико достижу цинови међу овим бувицама. У просеку, међутим, чивава је висока 12-15 центиметара и тешка 1,3 до 1,8 килограма. Наравно, има и правих патуљака међу њима, али онда је у питању „грешка“. На изложбама се дугодлаки и краткодлаки пси оцењују посебно, мада по истим критеријумима, у ствари само им је „одећа“ различита.

Глава чиваве носи готово све најважније одлике расе. Прво правило стандарда је да мора бити округла као јабука! Лобања је широко за својена, нос дубок, ни шиљат, ни прћаст. Гледано из профила нос мора да склапа са лобањом прав угао. Два велика уха на врху такође праве угао од 90° са сваком страном главе. Ако није тако, то се сматра озбиљним недостатком. Али, доста с лицем. Где је раст, где карактер?

Тело чиваве је ваљкасто, чврсто, дуже него шире, као кобасица, кажу неки, што и није неки комплимент, али је тачно. У сваком случају није елегантан као хрт... Свој реп, обично дуг, носи или савијен у колут на леђима или високо усправљен – као заставу. Цео овај мини-пас пун је енергије и снаге, чврсто стоји на своје четири шапе и нежан је само по изгледу, али нипошто слаб. То не значи да њиме можете да играте фудбал, нити да га пустите да се коље са боксером. Не треба заборавити да је он ипак сићушан и да му чак и у зрелом добу фонтанела (темена кост) не срасте, што је иначе, стандардом допуштено.

Што се боје тиче код чиваве нема „расизма“ све је дозвољено. У том погледу сваки долазак на свет личи на извлачење марамица из чаробног цилиндра. Ма какве боје да су родитељи, младунци могу бити и риђи, и црни, и бели, крем боје, сиви у свим нијансама, двобојни, тробојни, вишебојни, шарени, боје чоколаде... Тек кад одрасту и добију сталну длаку могу се очекивати промене.

Све се чиваве деле у две групе: на краткодлаке кицоше који као да су изашли из кутије, са густом сјајном длаком и хипије с лако „ондулираном“ дугом свиленастом длаком, фронтлама на ушима, ногама, уместо „гаћица“ и „оковратника“. Њихов је реп густ растресит, као перјаница.

Упркос свом бонсаи расту, чивава уопште није крхка слаботиња. Често је чак отпорнија од многих великих паса, поготово ако живи правим кучећим животом. Веома воли да се креће, да буде на ваздуху, а више од свега да се дружи са својим „рођацима“, изразито је друштвена и дружељубива. На крају, не треба је превише мазити, али је то лакше рећи него извести.

Овом псу пребацују да је много скуп (код нас штене чиваве кошта тридесетак старих милиона), али његова се цена, кажу, касније исплати: дневно поједе 50 грама меса, кашичицу пиринча, мало поврћа. Заузврат добићете петнаестак (а можда и више) година среће са најприлагодљивијим псом за живот у граду. По цичи зими не морате да је изводите напоље јер она своје потребе лако изводи и у пластичној кутији. Нема невоља ни око годишњег одмора, као са великим псима. Чивава презире све табле с упозорењима и неопажено пролази свуда. А ако случајно и буде откривена, брзо ће вам опростити. Јер, тешко је одолети погледу овог несташног обешњака који је тако нежан а истовремено има и „ауторитет“.

Потпуно несвестан свог раста, он је готов да раскомада веће од себе. Љубоморан је на своју кућу и свог газду па лајањем (или трубљењем) обавештава уредно о присуству сваког ко му је сумњив, тако да није баш љубазан према страним особама. Ипак, при свему томе, он и те како зна да се држи и понаша у друштву где убрзо постаје „главни“. У ствари, неки га воле, други не, али нико према чивави не може да остане равнодушан!

В. М.

КОНКУРС за читаоце фото-репортере **ОБЈЕКТИВОМ** **ОБЈЕКТИВНО**

Следећа три месеца на овој страници објављиваћемо ваше фотографије на тему „ЗИМА У МОМ КРАЈУ“, „ОД СРЦА САМ СЕ НАСМЕЈАО“ и „У СУСРЕТ ПРОЛЕЋУ“. Најуспешније ауторе, појединце и групе, INEX cinerphoto награђује сваког месеца са по пет фото-апарата, пет соларних дигитрона и пет утешних награда.

Али, то није све! На крају тромесечног наградног циклуса за најбољу фотографију чекају вас и СУПЕРНАГРАДЕ: фото-апарати, дигитрони, утешне награде и потпуно опремљена фото-лабораторија за најуспешнију фотографију фото-секција, група или клуб.

Очекујемо ваше прилоге, црно-беле фотографије слободног формата. Наша адреса је: **Политикин Забавник, Македонска 29, Поштански факс 124, 11000 Београд**, са назнаком – За конкурс „ОБЈЕКТИВОМ – ОБЈЕКТИВНО“. Прва тема је као што знате „ЗИМА У МОМ КРАЈУ“, али не заборавите, већ од средине фебруара почињемо да објављујемо и фотографије на тему „ОД СРЦА САМ СЕ НАСМЕЈАО“ које већ можете слати на адресу ЗАБАВНИКА.

ВАРЈА ВАМПОТИЋ, Титова. 15,
69000 Мурска Собота

МИОДРАГ
МИЛАДИНОВИЋ,
Ратка
Јовића 66,
18220 Алексинац

БИЉАНА РАКОЧЕВИЋ,
Нова Скојевска 35, 11090 Београд

INEX
cinerphoto

У
следећем
броју

изненађење

за

сто

читалаца

„Забавника“

НОВИ ХИТ

**„ДИСКО
ДЕНТ“**

КАО

ПОКЛОН

Четкица за зубе која
свира нови је производ
који неће изменити
свет, али може умно-

гоме да измени однос
према овом, свако-

дневном, по здравље
веома важном „по-

слу“. У следећем броју
сто читалаца „Забав-

ника“ чека посебно из-

ненађење, по две
„ДИСКО ДЕНТ“ чет-

кице на поклон

Није никаква новост да је једино ис-
правно прање зуба одозго надоле,
дакле вертикално или кружно, а никак
хоризонтално. Јер, једино на тај начин
могу да се отклоне милиони бактерија
које се стварају између десни и зуба, да
се скину опасне наслагасте настале од хра-
не и пића, наслагасте које проузрокују ка-
ријес и неминовно воде до стоматолош-
ке столице коју нико, по правилу, не во-
ли.

Зубе ћемо правилно прати са четки-
цом која СВИРА само када се помера
вертикално или кружно, дакле – како
треба. Четкица тврдоглаво ћути прили-
ком неправилне употребе. „Диско Дент“
четкица због тога је постала прави
„хит“ међу децом до 15 година.

„Диско Дент“ четкица данас може да
се купи у Београду и још неколико гра-
дова Југославије. Нема је свуда јер је по-
тражња већа од производње. Али, „Дис-
ко Дент“ четкица може зато да се добије
на поклон посредством „Забавника“. И
не само то! Сто читалаца добиће на по-
клон по две „Диско Дент“ четкице, а сви
остали могу да је наруче, опет посред-
ством „Забавника“.

